

PRZEGŁĄD USTAWODAWSTWA GOSPODARCZEGO

miesięcznik

Rok IV

Warszawa — Kwiecień 1951 r.

Nr 4(34)

TREŚĆ NUMERU:

Dr STEFAN BUCZKOWSKI

D. W. SZWEJCER

ROMAN DĄBROWSKI

— Sprawa podpisu głównego księgowego . . .	117
— Rozstrzyganie sporów pracy w ZSRR . . .	120
— O wykreślaniu niektórych hipotek . . .	127

Przegląd ustawodawstwa gospodarczego za czas od dnia 15 lutego 1951 do dnia 15 marca 1951 r. Orzecznictwo w sprawach gospodarczych: Sąd Najwyższy, Główna Komisja Arbitrażowa, Trybunał Ubezpieczeń Społecznych; Inwestycje; Przepisy inwestycyjne dla PI na rok 1951, Uwagi o umowie ramowej o wykonanie robót budowlanych i montażowych; Gdzie szukać: Nabywanie nieruchomości dla realizacji narodowych planów gospodarczych; Umowy i akta prawne: Zawieranie umów na dostawę towarów; Przegląd wydawnictw: Książki, Czasopisma,

Dr STEFAN BUCZKOWSKI

Sprawa podpisu głównego księgowego

Problematyka prawna dotycząca głównych (starszych) księgowych*) została ostatnio wzbogacona przez ogłoszenie dwu nowych aktów normatywnych z tej dziedziny, a mianowicie: uchwały nr 112 Rady Ministrów z dn. 21 lutego 1951 r. w sprawie praw i obowiązków głównych (starszych) księgowych jednostek budżetowych oraz uchwały nr 113 Rady Min. z tej samej daty w sprawie praw i obowiązków głównych (starszych) księgowych przedsiębiorstw budżetowych (obie uchwały zamieszczone w Monitorze Pol. Nr A-18). Znaczenie pierwszej uchwały polega nie tylko na tym, że stanowi ona — mutatis mutandis — rozciągnięcie zasadniczych postanowień uchwały Rady Min. z dn. 20 stycznia 1950 r. na wszelkie jednostki budżetowe, ale także na tym, że niektóre prawa i obowiązki księgowych zostały w niej ujęte inaczej aniżeli w uchwale styczniowej, a mianowicie w sposób dostosowany do struktury finansowej jednostek budżetowych. Znaczenie drugiej uchwały polega na tym, że w stosunku do przedsiębiorstw budżetowych uchyla

ona moc obowiązującą uchwały styczniowej i poddaje te przedsiębiorstwa przepisom uchwały nr 112 w sprawie praw i obowiązków głównych (starszych) księgowych jednostek budżetowych.

Z wyłaniających się stąd zagadnień wybieramy jako temat niniejszego artykułu jedną sprawę, która posiada szczególną wagę w obrocie prawnym. Chodzi o sprawę podpisu głównego (starszego) księgowego na dokumentach obrotu pieniężnego, materiałowo-towarowego i dokumentach rozliczeniowych oraz kredytowych. Uchwała styczniowa w rozdz. II część B pkt 4 postanawia, że dokumenty te „winny być podpisane przez kierownika i głównego księgowego przedsiębiorstwa i zakładu pracy lub osoby przez nich do tego upoważnione. Wyżej wymienione dokumenty bez podpisu głównego księgowego lub osoby przez niego upoważnionej są nieważne i nie mogą być przyjmowane do wykonania”. Dekret z 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych zawiera w art. 16 analogiczne postanowienie z tym, że przepis jest sformułowany bardziej precyzyjnie: sprawa podpisywania przez pełnomocników ujęta jest w słowach następujących „...podpisują łącznie dyrektor lub osoba przez niego

*) Patrz: „Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego” z r. 1951 — nr 2 — art. pt. „Rola głównych księgowych w przedsiębiorstwach i zakładach uspołeczniionych” — Paweł Kanczewski.

do tego upoważniona i główny (starszy) księgowy lub osoba przez niego do tego upoważniona". Natomiast brak jest w dekrete wzmianki o nieważności dokumentów nie podpisanych w ustalony wyżej sposób. W uchwale nr 112 to samo postanowienie zawiera § 12, zredagowany w tych samych prawie słowach co art. 16 dekretu.

Porównując ze sobą te przepisy należy przede wszystkim zwrócić uwagę na fakt, że art. 16 dekretu jest przepisem ustawowym, który reguluje sprawę podpisywania dokumentów w przedsiębiorstwach państwowych zarówno działających na zasadzie rozrachunku gospodarczego, jak i budżetowych — z wyjątkiem przedsiębiorstw wymienionych w art. 25 i 26 dekretu (banków państwowych, PKP, Polskiej Poczty, Telegrafu i Telefonu, przedsiębiorstw gospodarstwa leśnego oraz przedsiębiorstw nie wyodrębnionych z administracji państwowej). W stosunku do tego dekretu przepisy styczniowej uchwały i uchwał nr 112 i 113 RM są przepisami wykonawczymi, co wynika wyraźnie z postanowienia art. 18 p. 1 dekretu, na który zresztą uchwała nr 113 wyraźnie powołuje się. Natomiast sprawy podpisów w przedsiębiorstwach spółdzielczych nie reguluje żaden przepis ustawowy, lecz tylko styczniowa uchwała RM; również sprawy podpisów w jednostkach budżetowych (a w tej liczbie jednostek gospodarczych nie wyodrębnionych z administracji) nie reguluje żaden przepis ustawowy, lecz tylko uchwała RM nr 112. Sprawa podpisów w przedsiębiorstwach wymienionych w art. 25 dekretu nie została jeszcze dotychczas uregulowana, gdyż nie unormowano dotychczas w ogóle sprawy praw i obowiązków głównych księgowych w tych jednostkach.

W związku z tym powstaje pytanie, czy przedsiębiorstwa pod zarządem państwowym podlegają przytoczonym przepisom i którym mianowicie przepisom. Zagadnienie to posiada jeszcze walor praktyczny w odniesieniu do przedsiębiorstw prywatnych pod przymusowym zarządem państwowym. Biorąc pod uwagę cel przepisów, należy uznać, że podlegają one przepisom uchwały styczniowej i że księgowemu takiego przedsiębiorstwa przysługują uprawnienia przewidziane w tej uchwale, o ile został on powołany w trybie przewidzianym w uchwale (n. b. sprawę mianowania głównych (starszych) księgowych reguluje w sposób ramowy zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 9 czerwca 1950 r. — Mon. Pol. nr A-68 poz. 806 — oraz zarządzenia resortowych ministrów). W przeciwnym razie dokumenty takiego przedsiębiorstwa powinien podpisywać księgowy jednostki pełniący zarząd państwowy. Również jeśli chodzi o przedsiębiorstwa gospodarki społecznej znajdującej się w stanie likwidacji powinni być w nich ustanowieni główni (starsi) księgowi obok likwidatora i sprawa podpisów musi być traktowana w ten sam sposób, jak

w przedsiębiorstwach czynnych tego samego rodzaju.

Powstaje z kolei kwestia dokumentów, o jakich podpisywanie łączne chodzi.

Cytowane przepisy wymieniają ogólnie cztery rodzaje dokumentów: a) obrotu pieniężnego, b) obrotu materiałami i towarami, c) o charakterze rozliczeniowym, d) o charakterze kredytowym. Niezależnie od tego dekret wymienia konkretnie weksle i czeki. Do grupy a) należy zaliczyć: czeki kasowe i rozrachunkowe, polecenia przelewu, listy i zlecenia inkasowe, akredytywy wszelkich rodzajów, przekazy pieniężne, przychodowe i rozchodowe asygnaty kasowe. Do grupy b) tzw. czeki towarowe, dowody składowe, kwity magazynowe i wszelkie dokumenty uprawniające do wydania lub otrzymania dóbr rzeczowych ze składów i magazynów. Do grupy c) należą faktury i rachunki, noty memoriałowe, wyciągi z kont, uznania sald, akcepty faktur i rozliczeń. Do grupy d) — akcepty promes kredytowych, skrypty dłużne, weksle, póręki, gwarancje. Prócz tego należy przyjąć, że do dokumentów wymagających podpisu gł. księgowego należą również wnioski (deklaracje) o otwarciu rachunku w banku i wszelkie oświadczenia skierowane do banku co do zmiany lub wygaśnięcia umowy rachunku. Wyliczenie powyższe jest oczywiście przykładowe. Jako regułę orientacyjną należy przyjąć w razie wątpliwości, że podpisu gł. księgowego wymagają te wszystkie dokumenty, które bezpośrednio powodują zmiany w stanie majątkowym przedsiębiorstwa i znajdują odpowiedni wyraz w księgowości — a ściślej — w bilansie przedsiębiorstwa, nie zaś te, które są tylko zobowiązaniami do dokonania tych zmian, same zaś zmiany wymagać będą jeszcze odrębnych aktów rozporządzenia. Należy jednak zwrócić uwagę na § 11 uchwały nr 112, który wymaga uprzedniej zgody gł. księgowego na zawarcie umów lub udzielenie zamówień, angażujących kredyty budżetowe lub pozabudżetowe środki specjalne. Widomym znakiem tej zgody powinno być — naszym zdaniem — *parafowanie przez gł. księgowego tekstu umowy lub zamówienia przed formalnym złożeniem podpisów*.

Przepisy nie robią różnicy między dokumentami obrotu zewnętrznego i wewnętrznego, a więc jedno i drugie wymagają podpisu gł. księgowego, lub osoby przez niego upoważnionej. Wymóg ten jest uzasadniony wewnętrznym rozrachunkiem gospodarczym, jaki powinien istnieć między podstawową działalnością przedsiębiorstwa, a jego działalnością inwestycyjną lub między poszczególnymi zakładami przedsiębiorstwa. Różnica między obu rodzajami dokumentów ma jednak wpływ na kwestię kwalifikacji osób podpisujących i ilości podpisów. W obrocie zewnętrznym każdy dokument musi być podpisany przede wszystkim „firmowo“ przez osoby wskazane w statucie

lub rejestrze. Gł. księgowy może należeć do grona tych „firmantów” lub nie należeć. W tym drugim przypadku, jeżeli np. statut spółdzielni przewiduje dwa podpisy członków zarządu, wśród których nie ma gł. księgowego, podpis tego ostatniego będzie trzecim obowiązkowym podpisem. Natomiast w obrocie wewnętrznym — międzyzakładowym — podpisywanie „firmowe” jest zbędne, tu więc wystarczą dwa podpisy, kierownika i księgowego lub osób przez nich upoważnionych bez względu na to, czy osoby te są firmantami i figurują w rejestrze, czy też nie. Biorąc pod uwagę cel przepisów można stwierdzić tylko jedno: pełnomocnikiem gł. księgowego powinien być w każdym razie pracownik księgowości, nie biorący bezpośredniego udziału w czynnościach działów operacyjnych.

Co do kwestii zastępczego podpisywania dokumentów należy — dla usunięcia wszelkich wątpliwości — stwierdzić, że dyrektor przedsiębiorstwa i gł. księgowy nie mogą upoważnić jednej i tej samej osoby do podpisywania w ich zastępstwie. Wynika to zarówno z teleologicznej, jak i gramatycznej interpretacji przepisów. Dopuszczalne więc są tylko podpisy w następujących alternatywach: dyrektor — gł. księgowy, pełnomocnik dyrektora — gł. księgowy, dyrektor — pełnomocnik gł. księgowego oraz pełnomocnik dyrektora — pełnomocnik gł. księgowego. Jeżeli przedsiębiorstwo posiada w innej miejscowości zakład nie bilansujący samodzielnie (np. odcinek robót), a więc nie prowadzący księgowości finansowej, może zaopatrywać go w środki pieniężne drogą otwarcia akredytywy w miejscowej placówce bankowej na imię kierownika zakładu. Zakład taki nie może bowiem dysponować własnym rachunkiem bankowym (operacyjnym) z przyczyn zasadniczych (nie będąc na pełnym wewnętrznym rozrachunku gospodarczym) i z tej chociażby racji, że nie posiada starszego księgowego. Wobec powyższego na kartach wzorów podpisów, składanych w bankach, w miejscu przeznaczonym na określenie stanowiska osoby upoważnionej do podpisywania, należy wyraźnie określać, czy dana osoba podpisuje z upoważnienia dyrektora przedsiębiorstwa, czy też gł. księgowego.

Pozostaje wreszcie do wyjaśnienia kwestia skutków cywilno-prawnych nieprzestrzegania ustalonego sposobu podpisywania. Uchwała styczniowa wyraźnie głosi, że dokumenty nie podpisane w ustalony przez nią sposób są nieważne i nie mogą być przyjmowane do wykonania. Art. 16 dekretu, jak również § 12 uchwały nr 112, sankcji tej nie zawierają. Jeżeli chodzi o skutki nieprzestrzegania postanowienia art. 16 dekretu, sprawa przedstawia się prosto. Ustalenie określonego sposobu podpisywania dokumentów jest równoznaczne z ustanowieniem określonej formy czynności prawnych zawartych w akcie podpisywania dokumentów. Znajduje tu wobec tego zastosowanie art. 63

przepisów ogólnych prawa cywilnego, stanowiący, że „jeżeli ustawa przypisuje dla pewnej czynności prawnej określoną formę, czynność dokonana bez zachowania tej formy jest nieważna”. Brak na dokumencie łącznego podpisu kierownika i gł. księgowego lub osób przez nich upoważnionych ma więc ten skutek, że podpis osoby, za którą podpisano, tj. danej jednostki gospodarczej jest z mocy samego prawa nieważny, czyli że nie nastąpiło zobowiązanie czy też jakiejkolwiek inne oświadczenie ze strony danej jednostki. N.b. fakt ten nie przesądza jeszcze kwestii ważności samego dokumentu, bo jeżeli jest nim np. weksel lub czek, to wiemy, że podpis „fałszywego” pełnomocnika nie czyni tego dokumentu nieważnym, lecz powoduje skutki określone w prawie wekslowym i czekowym.

Jeśli natomiast chodzi o podpis jednostki nie podlegającej przepisom dekretu o przedsiębiorstwach państwowych, to istotnie brak jest ustawowych podstaw do uznania nieważności podpisów, złożonych niezgodnie z przepisami uchwał Rady Min., jeżeli poza tym są one zgodne ze statutem lub danymi rejestrowymi. W praktyce jednak rozwiązanie problemu doprowadzić powinno do tych samych skutków, co ustawowo statuowana nieważność. Przepisy uchwał RM należy traktować jako bezwzględny nakaz podpisywania dokumentów przez określone osoby i równocześnie zakaz przyjmowania do wykonania dokumentów nie podpisanych łącznie przez te osoby. W stosunkach pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej nieprzestrzeganie takiego nakazu musi powodować uznanie przez arbitraż za nieważne zobowiązań i oświadczeń woli — z konsekwencjami wynikającymi z dokonania czynności niedozwolonych. Natomiast w stosunkach pomiędzy jednostkami podlegającymi wspomnianym uchwałom a osobami prywatnymi działać będzie zakaz przyjmowania do wykonania dokumentów niewłaściwie podpisanych: osoba prywatna nie będzie mogła zrealizować takiego dokumentu, chyba że nastąpi przeoczenie ze strony jednostki honorującej dokument.

W tym ostatnim przypadku stronie poszkodowanej (tj. uspołecznionej jednostce gosp.) służyć może roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia, oparte nie na wadzie formalnej dokumentu, lecz na merytorycznej bezpodstawności wykonanego świadczenia, dowiedzionej przez wykazanie niezgodności dokumentu z warunkami transakcji, która była podstawą wystawienia dokumentu dyspozycyjnego.

Strona, która otrzymała dokument niewłaściwie podpisany, może ponieść szkody w związku z niemożnością realizacji swej należności we właściwym czasie. Powstaje pytanie, czy i w jakich przypadkach oraz przeciw komu może ona wystąpić z roszczeniem o wynagrodzenie szkody. W sektorze uspołecznionym

jednostka gospodarcza nie może oczywiście bronić się niezajomością przepisów uchwał Rady Ministrów, ale z drugiej strony niesłuszne byłoby stanowisko, że powinna ona w każdym przypadku upewniać się (abstrahujemy tu od banków), że otrzymywany przez nią dokument jest podpisany przez właściwe osoby, a więc m. in. przez właściwego księgowego. Byłoby to poważne utrudnienie obrotu gospodarczego, którego cechą powinna być szybkość rozwikływania transakcji. Dobra wiara strony poszkodowanej powinna być w pewnym zakresie chroniona. Niewłaściwe podpisanie dokumentu stanowi przede wszystkim moment obciążający

jednostkę wystawiającą dokument, świadczy o niedbalstwie, złej organizacji wewnętrznej i złym funkcjonowaniu jej działu finansowego. Stąd też przyjęcie zasady, że jednostka gospodarki uspołecznionej odpowiada majątkowo za szkody spowodowane drugiej jednostce przez niemożność zrealizowania we właściwym czasie dokumentu, który został skutkiem niedbalstwa niewłaściwie wystawiony, jest warunkiem wzmocnienia dyscypliny finansowej i odpowiada całkowicie naczelnym przesłankom, które prowadzą w socjalistycznym ustawodawstwie do nadania kierownikom rachunkowości specjalnej pozycji prawnej.

D. W. SZWEJCER

Rozstrzyganie sporów pracy w ZSRR*)

Spory dotyczące pracy w ZSRR w odróżnieniu od konfliktów pracy w państwach kapitalistycznych, wynikają nie na podłożu klasowych przeciwieństw, a na skutek naruszania przepisów prawnych przez poszczególnych kierowników instytucji i przedsiębiorstw, albo przez poszczególnych robotników i pracowników. Niekiedy spory te wynikają z niedostatecznej znajomości ustawodawstwa pracy przez poszczególnych kierowników przedsiębiorstw (instytucji) albo przez pracujących.

Nie tylko przyczyny wywołujące spory pracy w socjalistycznych przedsiębiorstwach i instytucjach, ale i formy, w których przejawiają się te spory, w istocie swej nie mają zupełnie nic wspólnego z tym, co jest charakterystyczne dla konfliktów pracy w państwach kapitalistycznych. W społeczeństwie radzieckim mamy do czynienia z socjalistyczną organizacją pracy i socjalistycznymi stosunkami pracy. Będący w sporze pracy, radzieccy robotnicy i pracownicy z jednej strony i kierownicy fabryk, zakładów i instytucji — z drugiej strony, nie są przedstawicielami wrogich sobie klas. I jedni i drudzy są pracownikami gospodarstwa socjalistycznego, mającymi identyczny stosunek do środków produkcji. Każdy robotnik i pracownik fabryk i zakładów w ZSRR podobnie jak dyrektor albo kierownik działu produkcyjnego, jest nie tylko pracownikiem, ale także gospodarzem środków produkcji, których używa do pracy. Ta powszechna własność państwowa jest jednakowo bliska i droga robotnikowi i kierownikowi. Dlatego obcą jest u robotników i pracowników w ZSRR nawet myśl o wroгим stosunku do środków produkcji, przy pomocy których pracuje, i do tych, którzy kierują procesem ich pracy.

Lenin, mówiąc o roli i zadaniach związków zawodowych w warunkach nowej polityki ekonomicznej,

*) Streszczenie wykładu wygłoszonego w 1949 r. w Centralnym Lektorium Wszechzwiązkowego T-wa Rozpowszechniania Politycznych i Naukowych Umiejętności w Moskwie.

przeciwwstawił konflikty pracy, wynikłe w państwach kapitalistycznych, sporom pracy w Państwie Radzieckim. Powstawanie sporów w pracy w ZSRR, Lenin wyjaśnił „biurokratycznym spaceniem“ państwa proletariackiego i wszelkimi starymi pozostałościami kapitalistycznymi w jego urządzeniach z jednej strony, i brakiem rozwoju uświadczenia politycznego oraz zacofaniem kulturalnym pracujących mas — z drugiej strony“ (W. I. Lenin. Dzieła. Tom XXVII, str. 149).

Od tego czasu, kiedy Lenin dał analizę przyczyn sporów w pracy w Państwie Radzieckim, upłynęło już ponad 25 lat. Sukcesy budowy socjalizmu, polepszenie materialnego położenia pracujących, rozwój polityczny i kulturalny ludzi radzieckich odegrały dużą rolę w usuwaniu przyczyn, wywołujących spory w pracy i doprowadziły do znacznego zmniejszenia ich liczby. Jednakże do tego czasu jeszcze nie wykorzeniono zupełnie przyczyn, wywołujących spory pracy. O tym wspominał Stalin w swoim znakomitym przemówieniu, poświęconym trzydziestej rocznicy Wielkiej Październikowej Rewolucji Socjalistycznej, wskazując na istnienie przeżytków kapitalistycznych w świadomości poszczególnych obywateli Związku Radzieckiego. Przeżytki te ujawniają się w biurokratycznych spaceniami ze strony poszczególnych osób, zajmujących stanowiska służbowe i w braku dyscypliny u poszczególnych pracujących, zacofanych w rozwoju kulturalnym i politycznym.

Usunięcie przyczyn, powodujących spory w pracy w Państwie Radzieckim — oto najważniejsze zadania związków zawodowych. Dwadzieścia pięć przeszło lat temu W. I. Lenin mówił: „Zadaniem związków zawodowych jest współpracować nad likwidacją konfliktów przez stosowanie środków, wynikających z charakteru pracy związków zawodowych, przez przyjęcie środków zmierzających do usunięcia istotnych uchybień i nieładu oraz do zadośćuczynienia uzasadnionym i dającym się urzeczywistnić potrzebom mas, do politycznego oddziaływania na masy“ (W. I. Lenin, Dzieła. T. XXVII, str. 150). Lenin domagał się od związków zawodowych stosowania środków mających

na celu rzeczywiste i wszechstronne zawarowanie interesów mas pracujących i aktualne usuwanie przyczyn, wywołujących konflikty (W. I. Lenin, Dzieła, Tom XXVII, str. 150).

Byłoby niewłaściwym w czasie obecnym ignorować znaczenie sporów pracy. Wskazania J. Stalina o kadrach jako o cennym kapitale społeczeństwa radzieckiego i potrzebie stałej troski o kadry, jako budowniczego socjalizmu, zdobyły w czasie obecnym szczególne znaczenie. Nieodzowne jest stworzenie maksymalnie sprzyjających warunków, zabezpieczających potężny wzrost wydajności pracy i polepszenia warunków materialnych robotników i pracowników.

Nieodzowne jest zastosowanie wszystkich środków w celu zmniejszenia sporów do minimum. A to oznacza przede wszystkim usunięcie przyczyn wywołujących te spory.

Dobrze uporządkowany system rozstrzygania sporów pracy zabezpieczy ich szybkie i właściwe załatwianie.

Jednocześnie z tym należy ulepszyć sam system rozstrzygania sporów pracy i usunąć niedociągnięcia w organizacji pracy. Przewlekane rozpatrywanie sporów pracy, przedłużanie terminów ich załatwienia w sądzie i komisjach rozjemczych, naruszenie obowiązujących przepisów przy rozpatrywaniu sporów — wszystko to może tylko przeszkadzać ulepszeniu organizacji produkcji i wzrostowi wydajności pracy.

Nie mało sporów pracy wynika wskutek niezajomości treści ustawodawstwa pracy przez tych, którzy są w sporze. Wyjaśnienie praw i obowiązków nierazko likwiduje wyniki spór i umożliwia przekazanie go odpowiednim organom. Każdy pracownik związkowy, każdy aktywista związkowy, każdy pracownik sądu i prokuratury, powinien bezwzględnie znać przepisy ustawodawstwa pracy i przepisy dotyczące rozstrzygania sporów pracy. Znajomość tę należy udostępnić szerokim masom robotników i pracowników umysłowych. Taka propaganda ustawodawstwa pracy i zasad rozstrzygania sporów pracy stworzy u każdego robotnika i pracownika głęboką wiarę, że jego prawa są trwałe i chronione całą powagą radzieckich praw.

Spory pracy w Związku Radzieckim różnią się od konfliktów pracy w państwach kapitalistycznych nie tylko swym charakterem, ale także i przedmiotem. Dla przykładu można przytoczyć choćby spory na tle sformułowania powodów zwolnienia z pracy. W Związku Radzieckim ustawodawstwo chroni prawo do dobrej opinii pracujących. Nie zezwala na wnoszenie do dokumentów (książeczki pracy, zaświadczenia pracy) danych hańbiących pracownika. Sąd rozpatrując takie sprawy, nie tylko zobowiązuje kierownictwo zakładu pracy do zmiany niewłaściwie wydanych dokumentów, ale i do wynagrodzenia szkód z tym związanych.

Czy jest do pomyślenia podobna sytuacja w warunkach ustroju kapitalistycznego? Robotnik przedsiębiorstwa kapitalistycznego nie może dochodzić od fabrykanta odszkodowania w związku z trudnościami w objęciu nowej pracy, powstałymi wskutek wpisanie na czarną listę „nieprawomyślnych“, albo zakomunikowania przez dawnego pracodawcę nowemu, danych o „nieprawomyślności“ robotnika.

Rozstrzyganie sporów pracy przez komisje rozjemcze dla sporów pracy i płacy

Zasady rozstrzygania sporów pracy powstałych na tle naruszenia przepisów dotyczących pracy, warunków zbiorowego układu pracy i zasad wewnętrznego regulaminu pracy, szczegółowo określone są w ustawodawstwie pracy.

Wszystkie spory pracy rozstrzygane są albo przez komisje rozjemcze dla sporów pracy i płac (Rascienoczno - konfliktnyje komisji — RKK — skrót ten będzie w dalszym ciągu używany dla określenia wspomnianych wyżej komisji — przyp. tłum.), albo przez sąd albo w drodze postępowania administracyjnego.

Zatrzymamy się przede wszystkim na scharakteryzowaniu RKK, które w przeważającej części rozstrzygają spory pracy.

RKK jest to specjalny organ rozjemczy, zorganizowany bezpośrednio w przedsiębiorstwie, instytucji lub nawet w oddziale produkcyjnym (tam, gdzie istnieje komitety związków zawodowych oddziałów produkcyjnych), który rozstrzyga większą część sporów pracy.

Do RKK wchodzi na zasadzie równości (parytetu) przedstawiciele administracji przedsiębiorstwa oraz miejscowego organu związku zawodowego (Komitety fabryczno - zakładowy, komitet miejscowy).

Przeszło 25-letnie istnienie instytucji RKK wykazało w pełni słuszność zasad jej działania, mającego na celu szybkie i właściwe rozstrzyganie sporów pracy.

Korzyści z rozstrzygania sporów pracy przez RKK sprowadzają się do następujących momentów:

1. RKK tworzone są na terenie przedsiębiorstwa albo instytucji, a w większych przedsiębiorstwach — w poszczególnych oddziałach produkcyjnych, a zatem na miejscu powstania sporu pracy. Bliskość RKK miejsca powstania sporu umożliwia szybkie zwrócenie się do tej komisji, a w następstwie szybkie rozpatrzenie sporu bez niepotrzebnej zwłoki.

2. RKK składa się z przedstawicieli miejscowej organizacji związku zawodowego i zarządu przedsiębiorstwa tj. z osób, które dobrze znają warunki produkcji i wszystkie okoliczności, w jakich wynikł spór. Okoliczność ta bezsprzecznie ma wpływ na jakość rozstrzygnięcia sporu, ponieważ osoby konkretnie znające całość warunków działalności danego przedsiębiorstwa łatwiej mogą się zorientować w sporze i w konsekwencji właściwiej go rozstrzygnąć.

3. Zwrócenie się do RKK nie jest związane z żadnymi formalnościami, a sam tryb rozpatrywania sprawy pozbawiony jest skomplikowanych przeszkód proceduralnych.

4. Rozjemczy charakter załatwiania spraw przez RKK sprowadza się do tego, że rozstrzygnięcie sporu jest w istocie oparte na dobrowolnej ugodzie stron.

Udział związku zawodowego w rozstrzyganiu sporu w RKK daje możliwość szybkiego i właściwego rozstrzygnięcia sporu. Zdarza się bowiem często, że strony nie mogą osiągnąć porozumienia do czasu zwrócenia się do RKK i dopiero w czasie rozpatrywania sprawy, po wyjaśnieniach kierownictwa zakładu, przedstawiciela związku zawodowego i zainteresowa-

nych osób, co do istoty sporu i jego przyczyn, usuwane są przeszkody do osiągnięcia zgody.

W taki sposób bliskość RKK miejsca powstania sporu, obecność w składzie komisji osób bezpośrednio znających warunki pracy i procesu produkcyjnego, porzucenie formalizmu proceduralnego oraz udział związku zawodowego, stanowiące cechy charakterystyczne dla RKK, dają mocną podstawę dla dalszego istnienia i umocnienia tej instytucji.

Zakres spraw rozstrzyganych w RKK

Do komisji rozjemczej może zwrócić się każdy robotnik albo pracownik, podobnie jak i przedstawiciel zarządu przedsiębiorstwa — w związku z naruszeniem przez zarząd albo przez pracownika ich obowiązków, przewidzianych postanowieniami ustawodawstwa pracy, umową zbiorową, albo wewnętrznymi regulaminami zakładu pracy.

Do RKK mogą się zwracać zarówno poszczególni pracownicy albo grupy pracowników, jak też i miejscowy komitet związku zawodowego, który uprawniony jest przedstawić do rozstrzygnięcia RKK spór dotyczący poszczególnych pracowników lub całego kolektywu. Na przykład zarząd przedsiębiorstwa jest obowiązany zwrócić się do RKK w sprawie zwolnienia pracownika na skutek jego nieprzydatności do pracy albo w sprawie konieczności dokonania potrącenia z płacy pracownika na pokrycie szkody, wyrządzonej przez niego przedsiębiorstwu, jeżeli pracownik sprzeciwi się potrąceniu, dokonанemu przez zarząd przedsiębiorstwa.

W zasadzie spory mogą wynikać albo w związku z ustanawianiem warunków pracy na przyszłość (spór na tle norm wytwórczych, taryfikacji, ustalenia planu urlopowego itd.), albo w związku z naruszeniem warunków pracy, ustanowionych prawem, umową lub instrukcją (uzyskanie wynagrodzenia za niewykorzystany urlop itp.).

Zakres kompetencji RKK jest bardzo szeroki, znacznie szerszy niż innych organów rozstrzygających spory pracy.

Jednakże są spory pracy, których nie może rozstrzygnąć RKK. Tak np. spory, związane z zawarciem albo zmianą zbiorowego układu są rozstrzygane w drodze bezpośrednich pertraktacji pomiędzy wyższymi organami związkowymi i odpowiednimi kierowniczymi instytucjami oraz ministerstwami. RKK nie może rozstrzygać tych sporów, których rozstrzygnięcie pozostawione jest postępowaniu administracyjnemu, o czym będzie mowa niżej.

Dla szeregu sporów rozpoznanie przez RKK jest obowiązkowe.

Tu należą spory, związane z płacą za pracę nadliczbowe, z potrąceniami za braki w produkcji i przerwy w pracy, ze zwolnieniem z powodu nieprzydatności oraz z naruszeniem dyscypliny pracy i cały szereg innych sporów, określonych wyraźnymi przepisami prawnymi.

W razie powstania jednego z takich sporów, zarząd przedsiębiorstwa albo pracownik powinni spór przekazać do RKK, a nie mogą z jej pominięciem kierować sprawy na drogę sądową. Wyjaśnienia dla przyjęcia takiego trybu rozstrzygania sporów pracy należy szukać w tym, że RKK jako organ miejscowy, posła-

da wyżej omówione dane dla należytego i szybkiego rozstrzygnięcia sporu. Oto jest powód, dla którego ustawodawstwo radzieckie przewiduje nawet w najbardziej skomplikowanych sporach pracy obowiązkowe zwrócenie się do RKK.

Terminy zwracania się do RKK

Mówiąc o działalności RKK należy oddzielnie zastrzymać się przy terminach, ustanowionych dla zwrócenia się do RKK w sprawie rozstrzygnięcia sporów pracy. Ustanowiono prawem 3 terminy: 14-dniowy, miesięczny i 3-miesięczny.

Nie później niż w terminie 14 dni można zwrócić się do RKK w sprawach związanych ze zwolnieniem z pracy. Dla przedsiębiorstwa określono ten sam termin dla zwrócenia się do RKK w sporach na tle potrąceń z pracy zarobkowej w razie zgłoszonego przez pracownika sprzeciwu.

W terminie miesiąca można zwrócić się do RKK w sprawach płacy za pracę nadliczbową.

Dla pozostałych sporów ustanowiono termin trzy-miesięczny.

W przypadkach szczególnych, kiedy zwracający się do RKK wykaże istnienie po jego stronie przyczyn zasługujących na uwzględnienie, RKK może przyjąć do rozpatrzenia wniosek złożony po upływie ustanowionego terminu.

Jakie znaczenie mają te krótkie terminy zwracania się do RKK?

Był czas, kiedy prawo określało bardziej długie terminy dla zwracania się do RKK. Powodowało to jednak gromadzenie się roszczeń, a co za tym idzie, w ciągu długiego czasokresu narastały procesy z tytułu tych roszczeń. W rezultacie powstawała zwłoka w rozpatrywaniu sporów pracy, co miało też wpływ i na jakość ich rozstrzygnięcia. Łatwo jest wyobrazić sobie, jakie komplikacje wynikały przy rozpatrywaniu sporów o płacę za pracę nadliczbową po upływie roku albo dwu, a niekiedy i dłużej, od momentu ich powstania. Trudno było bowiem skontrolować i ustalić wszystkie okoliczności sprawy po upływie tak długiego czasokresu. Komplikowało to samo przez się rozstrzygnięcie sporu pracy.

Z tych powodów w 1928 r. skrócono terminy dla zwracania się do RKK, które dotąd obowiązują. W ten sposób osiągnięto szybkość rozstrzygania sporów, co ma też swój dodatni wpływ na jakość tych rozstrzygnięć.

Należy mieć na uwadze, że RKK jest obowiązana zbadać złożony wniosek w ciągu trzech dni, a więc w czasie kiedy jeszcze są żywe w pamięci wypadki, wywołujące spór, i kiedy można je łatwo sprawdzić i ustalić.

Praktyka rozpatrywania spraw przez RKK po skróceniu terminów zdała egzamin, i w porównaniu z istniejącymi przedtem przewlekłymi terminami, wykazała korzyści tak dla pracowników, jak i dla przedsiębiorstw.

Tok załatwiania spraw przez RKK

Jak to już było uprzednio podane, RKK ma charakter organu rozjemczego, w skład którego wchodzi przedstawiciele zarządu przedsiębiorstwa i miejscowego komitetu związku zawodowego. Oznacza to, że każda z tych dwu stron, uczestniczących w rozstrzy-

ganiu sporów pracy przez RKK (związek zawodowy i zarząd przedsiębiorstwa), korzysta z tych samych praw przy rozstrzyganiu sporów. Do czasu rozpoczęcia rozpatrywania sporu przez RKK, zainteresowany pracownik może dokonać umotywowanego wyłączenia przedstawicieli zarządu przedsiębiorstwa albo miejscowego organu związkowego.

Rozpatrywanie spraw przez RKK polega na zapoznaniu się z wnioskiem pracownika, dochodzącego swego roszczenia. Jeżeli przedmiot wniosku budzi wątpliwości u jednej lub drugiej strony i jest w istocie swej spornym i wymagającym dowodów, RKK jest obowiązana zbadać go przez zapoznanie się z odpowiednimi dokumentami, przez badanie świadków a w przypadkach koniecznych przez przeprowadzenie ekspertyzy (np. przy sprawdzaniu kwalifikacji pracownika, jakości wykonanej przez niego pracy itd.).

Dopiero kiedy członkowie RKK wysłuchają wyjaśnień osób, od których pochodzą wnioski, po ich zbadaniu i wyjaśnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mogą przystąpić do rozstrzygnięcia sporu. Rozstrzygnięcie RKK następuje wyłącznie przez uzgodnienie stanowiska stron. Przy braku zgody spór uważa się za nierozstrzygnięty. W celu zabezpieczenia niezawisłości przedstawiciela miejscowego organu związku zawodowego w RKK, prawo nie zezwala na zwolnienie tego przedstawiciela z pracy w przedsiębiorstwie lub instytucji bez specjalnego uzgodnienia z organem związkowym wyższego szczebla.

Żadna ze stron w RKK nie ma uprzywilejowania przy rozstrzyganiu sporów. Wynika to z równouprawnienia i zasady parytetu, na których opiera się cała działalność RKK. Dlatego też niezależnie od liczby osób jawiących się na sesji RKK jako przedstawiciele jednej lub drugiej strony, każda ze stron ma przy rozstrzyganiu sporu tylko jeden głos. Absolutnie nie dopuszcza się do rozstrzygania sporu przez głosowanie.

Zainteresowaną osobę powiadamia się o mającym się odbyć posiedzeniu RKK. Na posiedzeniu osoba zainteresowana ma prawo uczestniczenia, dawania wyjaśnień i przeprowadzania dowodów, nieodwrotnych przy dochodzeniu jej roszczeń.

Cała praca kancelaryjna RKK, w tym również wydawanie osobom zainteresowanym kopii decyzji RKK, zlecona jest administracji przedsiębiorstwa.

Wykonanie decyzji RKK

Skoro decyzję RKK przyjmuje się jako zgodę stron, powinna ona być wykonana dobrowolnie przez same strony. Decyzje RKK realizuje się niezwłocznie albo w terminie podanym w samej decyzji. Bywają przypadki uchylania się administracji od dobrowolnego wykonania decyzji RKK. Bywa to zazwyczaj przy dochodzeniu należności pieniężnych. Wówczas zachodzi konieczność przymusowego wykonania decyzji RKK. W tym względzie obowiązują następujące zasady:

a) w celu wykonania decyzji RKK, w której dołącznie jest podana wysokość sumy do ściągnięcia, należy zwrócić się do komitetu rejonowego, obwodowego (krajowego), albo centralnego komitetu związku zawodowego dla otrzymania odpowiedniego dokumentu wykonawczego, tak zwanego zaświadczenia typu „A”. Zaświadczenie to ma moc sądowego tytułu

wykonawczego. Po otrzymaniu zaświadczenia typu „A”, można zwrócić się do komornika, celem przymusowego wykonania decyzji RKK. Jeśli decyzją RKK nie określono ściśle kwoty należności, należy wówczas zwrócić się do tych samych organów związkowych dla otrzymania zaświadczenia typu „B”. Uzyskawszy takie zaświadczenie, należy złożyć wniosek sądowi ludowemu, który wezwie obie strony na sesję sądową dla oznaczenia wysokości należnych sum.

Przed wydaniem zaświadczenia typu „A” i „B”, związek zawodowy sprawdza legalność decyzji RKK. Tylko w razie stwierdzenia legalności decyzji RKK wydawane są zaświadczenia o istnieniu prawa do wszczęcia egzekucji.

Zaskarżenie decyzji RKK

Decyzja RKK jest ostateczna i może być zaskarżona tylko w drodze nadzoru. Zmiana decyzji RKK może mieć miejsce w tych przypadkach, kiedy przy jej wydawaniu naruszono prawo albo powzięto ją niezgodnie ze stanem faktycznym sprawy. Skargę wnosi się w drodze nadzoru do organu związkowego wyższego stopnia. Prawo skierowania sprawy do rozpatrzenia w trybie nadzoru przysługuje również prokuratorze.

Dla zaskarżenia decyzji RKK określony został termin 14 dni, który zaczyna się od daty wręczenia osobie zainteresowanej kopii decyzji RKK. Organy związkowe, rozpatrując zaskarżenie, kierują się zasadami obowiązującymi przy rozpatrywaniu sporów przez RKK, sprawdzają właściwe zastosowanie przepisów prawa pracy przy rozpatrywaniu sporu i w zależności od wyniku tych badań rozstrzygają o uwzględnieniu skargi albo o jej odrzuceniu. W przypadku nieuwzględnienia skargi, zainteresowany może zwrócić się do organu związkowego wyższego stopnia, aż do Centralnego Komitetu związku zawodowego włącznie.

Skarga na decyzje RKK, czynnej w oddziale produkcyjnym przedsiębiorstwa rozpatrywana jest początkowo przez RKK przedsiębiorstwa. Uprawniona jest ona do zmiany zaskarżonej decyzji i wydania nowej decyzji załatwiającej spór. Decyzja ta może być z kolei zaskarżona przed organem związku zawodowego wyższego stopnia.

W razie zmiany decyzji RKK na skutek zaskarżenia spór może być przekazany zgodnie z wnioskiem osoby zainteresowanej albo znowu do RKK, albo do sądu ludowego, w ustanowionym terminie 14 dni.

W ostatnich latach naczelne organy związków zawodowych wydały szereg ważnych decyzji w sprawie ulepszenia działalności RKK, która ma duże znaczenie w dziele zabezpieczenia interesów produkcji oraz obrony i ochrony praw pracujących.

Rozpatrywanie sporów pracy w sądzie ludowym

Na równi z komisją rozjemczą (RKK) także i sądy ludowe rozpatrują spory pracy. Konstytucja ZSRR i Prawo o ustroju sądów ZSRR dają trwałą podstawę sprawiedliwego i legalnego rozpatrywania przez sąd cywilnych spraw pracy.

Sądy radzieckie zbudowane na zasadach socjalistycznej demokracji kierują się przy orzekaniu zarówno celami obrony interesów Państwa Radzieckiego,

jak i ochroną praw i interesów obywateli ZSRR zagwarantowanych konstytucją. Wymiar sprawiedliwości w Związku Radzieckim, jak to określono w prawie o ustroju sądownictwa w ZSRR, ma za zadanie obronę przed jakimkolwiek zagrożeniem politycznych, związanych z pracą, mieszkaniowych i innych osobistych i gospodarczych praw i interesów obywateli, zagwarantowanych Konstytucją ZSRR i konstytucjami republik związkowych.

Jak wiadomo, wśród głównych praw i obowiązków konstytucyjnych obywateli ZSRR jedno z ważniejszych miejsc zajmuje prawo do pracy na równi z obowiązkiem pracy, prawo do płacy według ilości i jakości pracy, prawo do wypoczynku, obowiązek przestrzegania dyscypliny pracy.

Ochrona tych ważnych praw i obowiązków pracy jest świętą powinnością organów sądowych, poczynając od sądu ludowego, a kończąc na Sądzie Najwyższym ZSRR.

Niezależnie od ogólnych gwarancji, zabezpieczających rozstrzyganie wszystkich spraw obywateli zgodnie z przepisami prawa, ustanowione zostały specjalne przepisy proceduralne dla rozstrzygania cywilnych sporów z zakresu pracy.

Pośród ogólnych cech sądownictwa, charakterystycznych dla radzieckiego wymiaru sprawiedliwości, wskażemy na kolegialność sądu, wybieralność sędziów, niezawisłość sędziów, orzecznictwo w ojczystym języku, ustny charakter procesu sądowego, publiczne rozpatrywanie spraw, zlikwidowanie wszelkich form „uprzywilejowanego” sądownictwa, rozstrzyganie wszystkich spraw w jednym sądzie, niezależnie od stanowiska socjalnego i służbowego stron.

Obie strony (powód i pozwany) korzystają przed sądem z jednakowych praw tak, aby jedna z nich mogła wykazać słuszność swych roszczeń, a druga, jeśli uważa te roszczenia za niesłuszne, mogła spowodować ich oddalenie. W żadnym państwie kapitalistycznym nie ma i nie może być takich jak w ZSRR gwarancji, zabezpieczających sprawiedliwość i legalne rozstrzygnięcia spraw cywilnych. Sąd radziecki jest obowiązany na mocy art. 2 i 5 kodeksu postępowania cywilnego wykazać aktywność i pomagać stronom w przeprowadzeniu dowodów dla obrony ich praw.

Oprócz tych ogólnych zasad, ustawodawstwo radzieckie zawiera jeszcze specjalne normy, dające szereg udogodnień przy rozstrzyganiu w sądzie spraw o pracę, a mianowicie:

1. Dla rozpatrzenia spraw o pracę nie jest obowiązująca pisemna forma wystosowania wniosku do sądu. Każdy robotnik i pracownik może wnieść ustnie do sądu swój wniosek, a sędzia ludowy spíše ze słów składającego wniosek protokół, w którym przedstawi przedmiot roszczenia. Jest to niewątpliwie duże ułatwienie dla poszczególnych pracujących, którzy nie znają dostatecznie przepisów prawnych albo też nie mogą samodzielnie sformułować wniosku dla dochodzenia swego roszczenia.

2. Jak wiadomo, przy skierowaniu sprawy do sądu należy uiścić opłatę sądową, a także ponosić szereg innych wydatków sądowych. Przy skierowaniu do sądu sprawy o pracę, robotnicy i pracownicy są zwolnieni od ponoszenia opłaty sądowej i innych sądo-

wych wydatków. Znaczy to, że prowadzenie sprawy o pracę nie jest połączone dla robotników i pracowników z jakimikolwiek wydatkami. Do tego należy jeszcze podkreślić, że związki zawodowe udzielają bezpłatnej pomocy prawnej członkom związku.

3. Wszystkie sprawy o pracę, niezależnie od wysokości roszczenia, podlegają rozpatrzeniu w sądzie ludowym, co w wielkim stopniu przybliża sąd do miejsca powstania sporu.

4. Dla zwrócenia się do sądu ludowego w sprawie o pracę zostały określone skrócone terminy: 14 dni i 3 miesiące. Sąd ludowy jest obowiązany w terminie 5 dni rozpatrzyć skierowany do niego wniosek w sprawie roszczenia ze stosunku pracy.

5. Dla zwalczania zwłoki w rozstrzyganiu spraw ze stosunku pracy przez niezjawienie się w sądzie przedstawicieli zarządu przedsiębiorstwa prawo pozwala sądowi, w formie wyjątku od zasad ogólnych, zobowiązać pozwanego do stawienia się osobiście, a w przypadku niepodporządkowania się nakazowi sądu — polecić jego przymusowe doprowadzenie przez organy milicji.

6. Orzeczenie sądów ludowych i wyroki instancji kasacyjnych w zagadnieniach pracy winny być doręczone przez sąd zainteresowanym stronom, nie później niż w ciągu 3 dni od daty ich wydania.

7. Jako wyjątek od ogólnej zasady dopuszcza się natychmiastowe wykonanie decyzji, wydanych w sprawach ze stosunku pracy, i w tych przypadkach kiedy zobowiązanymi są organizacje państwowe.

8. Orzeczenie sądu o ściągnięciu na korzyść pracownika sumy w ramach miesięcznej płacy zarobkowej jest wykonalne natychmiast po wydaniu orzeczenia, niezależnie od odwołania od tego orzeczenia wniesionego przez stronę przeciwną.

9. Przy rozstrzyganiu sporów pracy przez instancję kasacyjną (miejską, obwodową, krajową, Sąd Najwyższy) w przypadku, gdy sprawa została dostatecznie i wszechstronnie wyjaśniona przez sąd ludowy, a orzeczenie tego sądu okazało się niesłuszne, dopuszcza się nie tylko uchylene orzeczenia sądowego, ale również wydanie właściwego wyroku bez przekazywania sprawy do ponownego rozpatrzenia przez sąd ludowy. Tym samym skraca się okres ostatecznego rozstrzygnięcia sporów pracy w sądzie.

10. W przypadku uchylenia w trybie nadzoru orzeczenia sądu w sprawach pracy, jeśli robotnik lub pracownik otrzymał przyznaną mu sumę, a w nowym postępowaniu roszczenie zostało oddalone, ściągnięcie sum otrzymanych przez robotnika zgodnie z orzeczeniem sądu (lub RKK) z zasady jest niedopuszczalne. Wyjątek stanowią przypadki, kiedy orzeczenie sądu (lub RKK) zostało wydane na podstawie sfałszowanych dokumentów, lub złożonych fałszywych zeznań.

W ten sposób, zasady rozpatrywania w sądzie cywilnych spraw sporów pracy zmierzają do tego, aby usunąć przewlekanie orzekania w tych sprawach, uprościć ich przebieg w sądzie, ułatwić zwracanie się pracującym do sądu i tym samym pomóc robotnikom i pracownikom w lepszej ochronie ich praw w zakresie pracy.

Istnieją również specjalne przepisy związane z przekazywaniem sporów pracy do sądu.

Sądy nie mają prawa przyjmować do rozpatrywania sporów o charakterze nieskargowym, tj. sporów związanych z ustanowieniem warunków pracy na czas przyszły. Z ogólnej liczby sporów skargowych znaczna część podlega obowiązkowemu uprzedniemu rozpatrzeniu przez RKK. Sądy nie mają prawa przyjmować tych spraw do rozpoznania, jeśli one nie były uprzednio rozpatrzone w RKK. Dopiero wówczas, gdy w RKK strony nie dojdą do porozumienia, lub gdy orzeczenie RKK w danej sprawie zostanie uchylone w trybie nadzoru, sąd może rozpatrywać sprawę (inne skargi mogą być kierowane do sądu lub RKK wg życzenia strony zainteresowanej i nie podlegają obowiązkowemu uprzedniemu rozpatrzeniu przez RKK). Nie podlegają całkowicie rozpatrzeniu przez sąd spory, rozstrzygane w trybie administracyjnym.

Administracyjny tryb rozstrzygania sporów pracy

Zasadniczą większość sporów pracy rozstrzyga się w RKK i w organach sądowych. Dla niektórych sporów w ograniczonym zakresie jest ustanowiony specjalny tryb administracyjny. Ten tryb rozstrzygania sporów pracy polega na tym, że skargę z powodu naruszenia praw pracy kieruje się do organu nadrzędnego z pełnym wykluczeniem możliwości zwracania się o rozstrzygnięcie sporu do sądu ludowego lub RKK.

Tryb administracyjny ustanowiony został dla rozstrzygania sporów pracy odpowiedzialnych pracowników (wg ściśle określonego spisu stanowisk) i osób, do których mają zastosowanie przepisy o przyjmowaniu i zwalnianiu wysokokwalifikowanych pracowników. Pracownicy wyliczonych kategorii w przypadku powstania sporów związanych z ich zwolnieniem lub nałożeniem na nich kar dyscyplinarnych, mają prawo korzystać tylko z administracyjnego trybu zaskarżenia.

Poza tym ustanowiony został administracyjny tryb zaskarżania kar dyscyplinarnych (w tej liczbie zwolnienia jako kary dyscyplinarnej) dla pracowników szeregu gałęzi gospodarki narodowej, gdzie istnieją specjalne ustawy o dyscyplinie, (komunikacja kolejowa, wodny transport i inne).

Dla rozpatrzenia wymienionych wyżej sporów pracy w trybie administracyjnym ustanowione zostały również odrębne zasady postępowania i terminy. W razie zaistnienia innych sporów pracy poza sporami związanymi ze zwolnieniem z pracy lub naruszeniem dyscypliny pracy, osoby zainteresowane nie są pozbawione prawa zwrócenia się do sądu lub RKK. Tak np. pracownik, podlegający przepisom o pracownikach wysokokwalifikowanych nie jest pozbawiony prawa zwrócenia się ze skargą do sądu o płacę zarobkową. Prokuratura bacznie śledzi czy dokładnie przestrzegane są przez administrację zasady rozstrzygania sporów pracy oraz czy przestrzegane są przepisy prawne o pracy wskazanych grup pracowników.

Nadzór prokuratury nad prawidłowym rozstrzyganiem sporów pracy

Aby mieć pełny obraz wszystkich trybów i sposobów rozstrzygania sporów pracy robotników i pracowników w ZSRR, konieczne jest także podanie krótkiej charakterystyki działalności prokuratury w

zakresie nadzoru nad prawidłowym rozstrzyganiem sporów pracy.

Prokuratura radziecka została utworzona z inicjatywy W. I. Lenina w 1922 r. Jest ona obowiązana do nadzoru nad ścisłym i stałym przestrzeganiem praw przez wszystkie instytucje, organizacje i osoby. Do ważniejszych zadań, stojących przed prokuraturą, należy nadzór nad dokładnym przestrzeganiem przepisów prawnych pracy. Tę pracę prokuratura wykonuje w różny sposób. Tu należy wykrywanie i zapobieganie wszystkim naruszeniom praw w przedsiębiorstwach i instytucjach w trybie ogólnego nadzoru, sądowy nadzór nad prawidłowym rozstrzyganiem osobistych i cywilnych spraw w instancjach sądowych itp.

Prawa i obowiązki prokuratury w wykonywaniu nałożonych na nią zadań są liczne i różnorodne. Prokurator ma prawo wszcząć sprawę cywilną i wkroczyć z własnej inicjatywy lub na wniosek sądu do toczącej się sprawy. Uczestnicząc w rozstrzyganiu cywilnych sporów pracy, prokurator stoi na straży ścisłego przestrzegania praw i przepisów dotyczących pracy. Od wyroków i orzeczeń sądowych niezgodnych z prawem prokurator zakłada środki odwoławcze. Prokurator wykonuje także nadzór nad terminowym i sprawiedliwym wykonaniem orzeczeń sądowych w sprawach pracy, ma on prawo zaskarżać niezgodne z prawem orzeczenia RKK. Ujawniając przestępcze naruszenie praw pracy, prokurator pociąga winnych do karnej lub dyscyplinarnej odpowiedzialności. W kodeksach karnych republik związkowych istnieje szereg przepisów, określających odpowiedzialność administracji za naruszenie praw pracy i układów zbiorowych.

Spory pracy związane ze zwolnieniem

Spory pracy związane ze zwolnieniem pracowników jako jedna z najważniejszych grup sporów pracy, wymagają specjalnego omówienia.

Likwidacja bezrobocia w ZSRR jeszcze w latach realizacji pierwszej stalinowskiej pięcioletki wyraźnie zmieniła charakter i ilość tych sporów pracy. Obecnie już nie obserwujemy w RKK i w sądach takiej ilości spraw o powrót do pracy osób, zwolnionych nieprawnie, jak to miało miejsce przed likwidacją bezrobocia. Możliwość znalezienia sobie pracy, stosownie do posiadanych kwalifikacji i życzenia pracownika oraz wzmocnienia praworządności w przedsiębiorstwach i instytucjach niewątpliwie wywarły wpływ nie tylko na obniżenie ilości, ale i na złagodzenie charakteru samych sporów pracy.

Byłoby jednak błędem zupełnie ignorowanie tej kategorii sporów, wychodząc z założenia, że w obecnych warunkach straciły one zupełnie swe znaczenie. Należy wziąć pod uwagę, że wyszukanie nowej pracy, nawet w obecnych warunkach, niekiedy związane jest ze stratą pewnego okresu czasu. Wielkie znaczenie przy powstawaniu i rozstrzyganiu sporów o zwolnienie mają także motywy zwolnienia i prawo ich podania w książce pracy, zaświadczeniach i innych dokumentach, wypłata poborów za odprawę itp.

Najważniejszym momentem, który należy tu podkreślić jest to, że spory związane ze zwolnieniem, odzwierciedlają walkę o realizację i wprowadzenie na

stałe w życie konstytucyjnego prawa do pracy (art. 118 Konstytucji ZSRR). Prawo do pracy to nie tylko prawo do otrzymania zagwarantowanej pracy, zabezpieczone w socjalistycznym systemie gospodarki; prawo do pracy oznacza także trwałość i nienaruszalność ustanowionych prawem warunków pracy, niedopuszczanie do ich naruszania przez obydwie strony.

O tym wie każdy obywatel ZSRR wstępujący do pracy. Jednocześnie kierownictwo przedsiębiorstwa ma prawo liczyć na to, że bez ważnych podstaw prawnych, robotnik i pracownik nie porzuci pracy.

Jednakże do tej pory mają miejsce przypadki naruszania przez poszczególnych kierowników zasad zwalniania, przypadki nieprawnych przeniesień pracowników do innej pracy; tak samo spotyka się fakty nieprawego zerwania umów przez poszczególnych robotników i pracowników. Do tej grupy sporów pracy należą spory robotników i pracowników z powodu niesłusznego ich zwalniania, o przywrócenie im pracy, spory o wypłatę za należny urlop w związku z nieprawym zwolnieniem, o wypłatę poborów za odprawę, spory z powodu nieprawego sformułowania przyczyn zwolnienia w książkach pracy, zaświadczeniach i innych dokumentach.

Spory pracy na tle zwolnienia robotników i pracowników, z zasady rozstrzyga się w RKK lub w sądzie ludowym z wyjątkiem wyżej wymienionej kategorii osób, na które rozciąga się administracyjny tryb rozstrzygania sporów.

Przy zwalnianiu z powodu niezdolności, a także za naruszenie dyscypliny pracy, spór na tle zwolnienia w pierwszym rzędzie podlega rozstrzygnięciu przez RKK, spory te mogą być przeniesione do rozpatrzenia przez sąd ludowy.

W celu ochrony interesów i praw robotników i pracowników prawo zobowiązuje kierownictwo zakładów, by decyzja o zwolnieniu pracownika na skutek jego nieprzydatności do wykonywanej pracy wydana była po uprzednim rozpatrzeniu przez RKK sprawy dopuszczalności zwolnienia pracownika.

Rozstrzygając spory, związane z nieprawym zwolnieniem, sądy i RKK starannie analizują uzasadnienie motywów zwolnienia, prawidłowości zastosowania przepisów prawnych chroniących prawa poszczególnych grup pracujących (kobiet brzemiennych, karmiących dzieci, oficerów rezerwy i innych). Na przykład: kobiety brzemiennie nie mogą być zwolnione inaczej, niż za specjalnym orzeczeniem inspektora ochrony pracy lub prezydium komitetu rejonowego, obwodowego komitetu związkowego; w przypadku zwolnienia kobiety brzemiennej z naruszeniem tej zasady, sąd jest obowiązany przywrócić jej pracę.

Po wydaniu zarządzenia Rady Najwyższej ZSRR z 26.VI.1940 r., którym zabrania się samowolnego opuszczenia pracy bez zgody kierownictwa zakładu pracy, w sądach ludowych pojawiła się nowa kategoria spraw wnoszonych przez robotników i pracowników, a dotyczących zwolnienia ich z pracy na żądanie własne. Art. 3 rozporządzenia, zabraniając samowolnego odejścia robotników i pracowników z pracy, nie ogranicza jednak prawa kierownictwa zakładu do zezwolenia na odejście pracownika. Art. 4, tegoż rozporządzenia oraz szereg później wydanych uchwał rządu konkretnie wskazuje przypadki, kiedy robotnik

lub pracownik ma prawo żądać zwolnienia z pracy, a kierownictwo zakładu nie ma prawa czynić żadnych przeszkód. Tak np. przy rozpoczęciu nauki w wyższym zakładzie naukowym lub w średnim specjalnym zakładzie naukowym robotnik i pracownik ma prawo żądać zwolnienia z pracy. Z tego uprawnienia korzystają również pracownicy (mężczyźni w wieku ponad 60 lat, kobiety ponad 55 lat) otrzymujący świadczenia z tytułu ubezpieczenia na starość. Nie wyczerpuje to wszystkich przypadków możliwości żądania zwolnienia. W przypadku gdy kierownictwo zakładu nie zwalnia pracownika na jego prośbę, ma on prawo zwrócić się do RKK lub do sądu, jeśli prawo przewiduje obowiązek zwolnienia z pracy na żądanie pracownika. W tych przypadkach, kiedy zwolnienie z pracy zależy od zgody administracji (art. 3 rozporządzenia), spory te nie mogą być orzekane ani w RKK, ani w sądzie, tylko w trybie administracyjnym.

W związku ze zwolnieniem powstaje często spór o wypłatę poborów i odprawy, tj. 2-tygodniowego zarobku na okres, dopóki pracownik nie zapewni sobie nowej pracy.

Odprawę wypłaca się nie we wszystkich przypadkach zwolnienia, a tylko wtedy, kiedy zwolnienie nastąpiło na skutek zmniejszenia etatów, na skutek likwidacji przedsiębiorstwa, instytucji lub poszczególnych jego (jej) części w przypadku zwolnienia w związku z przerwą robót na okres powyżej miesiąca, przy zwolnieniu pracownika z powodu nieprzydatności do wykonywania pracy, przy nakazie przejścia do innej pracy lub przeniesienia do innego miejsca pracy (z wyjątkiem przeniesień dokonywanych przez ministrów ZSRR na podstawie rozporządzenia z dnia 19.X.1949 r.).

Prawo do otrzymania odprawy mają również pracownicy powołani do służby w szeregach Armii Radzieckiej.

Przy zwolnieniu z powodu zmniejszenia etatów, na skutek likwidacji instytucji, w związku z przerwą robót na okres dłuższy od 1 miesiąca oraz z powodu nieprzydatności pracownika — odprawę wypłaca się tylko w tym przypadku, jeśli pracownik nie był uprzedzony przez kierownictwo zakładu o zwolnieniu na 2 tygodnie. Jeśli go uprzedzono na 2 tygodnie naprzód nie wypłaca się żadnej odprawy.

Często z nieprawym zwolnieniem pracownika wynika spór o zapłatę za okres pozostawania bez pracy. Zgodnie z uchwałą Rady Ministrów ZSRR zapłata za takie pozostawanie bez pracy obejmować może okres nie dłuższy niż 20 dni. W stosunku do osób odsuniętych czasowo od pracy w związku z pociągnięciem ich do odpowiedzialności karnej, dopuszcza się wypłatę zarobku za dłuższy okres czasu, w przypadkach uniewinnienia lub zawieszenia sprawy karnej.

Przepisy te oparte są na przesłance, że w warunkach stałego wzrostu zapotrzebowania na siłę roboczą, odczuwanego przez Związek Radziecki, robotnicy i pracownicy nie powinni zostawać przez dłuższy okres bez pracy, czekając na rozstrzygnięcie sporu.

Mówiąc o sporach związanych ze zwolnieniem, należy również wspomnieć i o sporach o uchylenie sformułowania przyczyn odejścia, odnotowanych w odpowiednich dokumentach.

Ustawodawstwo radzieckie zabrania wprowadzania do dokumentów zwolnienia (książka pracy) sformułowań przyczyn zwolnienia hańbiących dla pracownika. Notatka o przyczynach zwolnienia pracownika powinna odpowiadać rzeczywistej przyczynie zwolnienia i sformułowaniom wskazanym w ustawodawstwie.

Tak np. pracownik, zwolniony za nieprzydatność do wykonywanej pracy, ma prawo żądać, aby do książki pracy wprowadzono notatkę o przyczynach jego zwolnienia lub żeby zamieszczono formułę przewidzianą w przepisach prawa. Jest niedopuszczalne jakiegokolwiek przekręcenie i pogorszenie sformułowań w porównaniu z prawem.

Spór związany z nieprawidłowymi sformułowaniami przyczyn zwolnienia, może być rozstrzygany wg wyboru zwolnionego, albo przez RKK albo przez sąd.

Krótką charakterystyka sporów pracy w ZSRR i zasad ich rozstrzygania potwierdza wypowiedziane na początku twierdzenia o zasadniczej różnicy sporów pracy w ZSRR od konfliktów pracy w krajach kapitalistycznych. Walka o wzmocnienie socjalistycznego ustawodawstwa pracy w zakresie stosunków pracy, ochrona interesów państwowych instytucji i przedsiębiorstw oraz obywateli ZSRR — oto zasadnicze zadanie, które stoi przed RKK, sądem i prokuraturą ZSRR przy rozstrzyganiu sporów pracy.

Streszczenie i przekładu dokonał

z. rz.

ROMAN DĄBROWSKI

O wykreślaniu niektórych hipotek

(Artykuł dyskusyjny)

W licznych przypadkach na nieruchomościach osób trzecich ciąży hipoteki zwykle, hipoteki kaucyjne lub zabezpieczające albo tzw. kaucje, wpisane na rzecz tych osób fizycznych lub prawnych, których przedsiębiorstwa lub zakłady zostały przejęte na własność Państwa w trybie ustawy z dnia 3 stycznia 1946 r. o przejęciu na własność Państwa podstawowych gałęzi gospodarki narodowej. Te hipoteki i kaucje zostały ustanowione w celu zabezpieczenia należności, jakie osobom tym mogłyby przyspaść od osób trzecich z tytułu wszelkich umów handlowych, komisu, z rachunków otwartych, z tytułu weksli podpisanych przez osoby trzecie w charakterze wystawców czy indosantów lub z pożyczek, z tytułu należności wynikających z obrotu towarowego.

Powstaje pytanie, kto obecnie jest wierzycielem tych hipotek i zarazem zobowiązanym do spełnienia czynności, aby mogło nastąpić wykreślenie tych hipotek w księdze wieczystej (art. 230 pr. rzecz.), tzn. kto jest stosownie do art. 21 prawa o ks. w. uprawniony do wyrażenia zgody na wykreślenie; mianowicie czy Skarb Państwa, który przejął przedsiębiorstwa należące do firm czy też samafirma, której przedsiębiorstwo zostało znacjonalizowane. Obecnie osoby te niejednokrotnie zwracają się do Skarbu Państwa o wyrażenie zgody na wykreślenie.

Aby wyjaśnić to zagadnienie, należy rozważyć następujące okoliczności:

Art. 6 wspomnianej ustawy z dnia 3 stycznia 1946 określa, co objęte jest zakresem upaństwowienia, a więc przedsiębiorstwo w całości wraz z nieruchomym i ruchomym majątkiem i wszelkimi prawami (prawa do firmy, patenty, licencje, znaki towarowe, użytkowe itp.). O zakresie przejęcia decyduje łączność gospodarcza składników z przedsiębiorstwem.

Z tego wynika, że Państwo nie przejmuje osoby prawnej, np. spółki akcyjnej, do której przedsiębior-

stwo należało. Co innego bowiem osoba prawna, a co innego należące do niej przedsiębiorstwo czy zakład produkcyjny¹⁾. Państwo przejęło tylko przedsiębiorstwa czy zakłady osób prawnych, a same osoby prawne w sensie prawnym mogą nadal istnieć, ich los prawny Państwo nie interesuje, co między innymi znalazło swój wyraz w tym, że stosownie do art. 7 ust. 1 wspomnianej ustawy b. właścicielowi przedsiębiorstwa przysługiwałoby w pewnych przypadkach odszkodowanie za przejęte przedsiębiorstwo. Osoby prawne, mimo odjęcia im przedsiębiorstw mogą nadal istnieć, mogą składać oświadczenia woli, być podmiotem praw i obowiązków. W zasadzie więc osoby te, o ile nadal istnieją, mogłyby wyrażać zgodę na wykreślenie hipotek, o ile hipoteki te nie zostały przejęte przez Państwo.

Tryb postępowania przy przejmowaniu przedsiębiorstw na własność Państwa uregulowany został rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1947 r. (Dz. U. poz. 62/47 ze zmianami w Dz. U. poz. 170/48 i poz. 212/49). Wyznaczona przez właściwego ministra instytucja państwowa lub organizacja gospodarcza obejmuje przejęte przedsiębiorstwo protokołem zdawczo - odbiorczym (§ 72 cyt. rozporządzenia), który ma dokładnie określoną treść (§ 75). Jednym z wymogów jest, aby protokół zdawczo - odbiorczy zawierał wymienienie wszystkich składników majątkowych przedsiębiorstwa i wszystkie prawa (roszczenia) przedsiębiorstwa. Protokół ten musi być przedstawiony właściwemu ministrowi do zatwierdzenia i wówczas minister ten orzeka, które składniki majątkowe stanowią część składową przedsiębiorstwa i przechodzą lub zostały przejęte z nim na własność Państwa. Zatwierdzony protokół zdawczo - odbiorczy jest integralną częścią orzeczenia ministra o przejściu

¹⁾ por. wyrok S. N. z 19.III.47 r., nr E III, 40/47 w „P. i Pr.” Nr 10/47, str. 107.

lub przejęciu na własność Państwa. Odpis orzeczenia ministra jest podstawą prawną do ujawnienia prawa własności i wszelkich praw hipotekowanych w księgach wieczystych (patrz § 1 rozp. Min. Spr. z 11 kwietnia 46 — Dz. U. Nr 17, poz. 116/46)²⁾.

W myśl instrukcji Przewodniczącego KERM z dnia 18 listopada 1948 r. w sprawie sporządzania protokółów zdawczo - odbiorczych (Dziennik Urzędowy Min. Przem. i Handlu Nr 26, poz. 327/48) przy sporządzaniu protokołu zdawczo - odbiorczego wszystkie wierzytelności przejętego przedsiębiorstwa powstałe w związku z jego działalnością muszą być umieszczone w wykazie wierzytelności (punkt 41 instrukcji). W wykazie tym nie należy umieszczać należności właścicieli przedsiębiorstwa powstałych z innej działalności niż prowadzenie przedsiębiorstwa.

W praktyce zatem ustalenie istniejących wierzytelności tj. roszczeń przedsiębiorstwa nastąpi bądź to na podstawie znajdujących się w przedsiębiorstwie ksiąg handlowych i zapisków z okresu przed przejęciem, bądź też na podstawie ustnych informacji pracowników w razie braku tych ksiąg; jako kryterium umieszczenia ich w wykazie wierzytelności będzie służyło to, czy powstały one w związku z działalnością przejętego przedsiębiorstwa. Jeżeli więc należności przejętego przedsiębiorstwa zostaną umieszczone w wykazie wierzytelności, a należności te są zabezpieczone hipotecznie na nieruchomościach osób trzecich, to należy przyjąć, że przy zwykłych hipotekach z chwilą przejścia wierzytelności na Skarb Państwa przeszła i hipoteka (art. 205, pr. rzecz.), a przy hipotekach kaucyjnych skuteczność przejścia hipoteki za wierzytelnością następuje z chwilą wpisu przejścia do księgi wieczystej.

W konsekwencji można przyjąć pogląd, że w przypadku, gdy należności zostały ujęte w wykazie wierzytelności i są zabezpieczone hipotecznie, Skarb Państwa na żądanie dłużnika hipotecznego po zapłacie należności obowiązany jest do wyrażenia zgody na wykreślenie tych hipotek, wpisanych na nieruchomościach osób trzecich. Skarb Państwa jest bowiem tą osobą, której prawo ma być wpisem (wykreśleniem) dotknięte. W przypadku jednak, gdy żadne należności nie zostaną wykazem wierzytelności objęte, ponieważ nie istnieją albo nie mają żadnej gospodarczej łączności z przedsiębiorstwem, choćby nawet były hipotecznie na rzecz właściciela przedsiębiorstwa zabez-

pieczone, to Skarb Państwa nie ma legitymacji do wyrażenia zgody na ich wykreślenie w ks. wieczystej. Zresztą w myśl punktu 44 rzeczony instrukcji same wpisy hipoteczne (bez stwierdzenia istnienia wierzytelności) tylko wtedy można by umieścić w protokole zdawczo-odbiorczym, o ile można je zaliczyć do zespołu przedmiotów służących do wykonania zadań i celów przedsiębiorstwa jak i umożliwiających ich osiągnięcie. Gdyby więc określona hipoteka bez stwierdzenia istnienia wierzytelności znalazła się w protokole zdawczo - odbiorczym i została przejęta, wtedy również Skarb Państwa byłby upoważniony do wyrażenia zgody na jej wykreślenie.

W przypadku nieprzejęcia hipotek pozywanie Skarbu Państwa o udzielenie zezwolenia na wykreślenie wpisów hipotecznych musi spowodować oddalenie powództwa dla braku legitymacji bierniej. Uzyskanie bowiem w tych warunkach korzystnego wyroku, zasądzającego na wyrażenie zgody, nie doprowadziłoby do wykreślenia, gdyż na wyrażenie zgody zostałaby zasądzona osoba, której prawo nie jest w księdze wieczystej wpisane i która nie jest wierzycielem. Sędzia oddziału ksiąg wieczystych wniosek o wykreślenie, oparty na takiej podstawie, musiałby oddalić.

W każdym konkretnym przypadku zgłoszenia żądania przez osoby trzecie, by udzielić im zezwolenia na wykreślenie, powstaje konieczność szczegółowego zbadania, czy roszczenie i zabezpieczająca go hipoteka lub czy sama hipoteka zostały objęte protokołem zdawczo - odbiorczym.

Należy dodać, że sędzia hipoteczny może uwzględnić wniosek o wykreślenie hipoteki, oparty na zezwoleniu Skarbu Państwa, gdy przejście prawa hipotekowanego stosownie do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 11 kwietnia 1946 r. o określaniu trybu ujawniania w księgach wieczystych przejścia na własność Państwa i osób prawnych pr. publ. przedsiębiorstw, nieruchomości i praw hipotekowanych (Dz. U. poz. 116/46) zostało uprzednio ujawnione w księdze wieczystej. Dopiero po ujawnieniu przejścia hipoteki na Skarb Państwa możliwe jest wykreślenie hipotek. Podstawą wpisu przejścia tych hipotek ciążących na nieruchomościach osób trzecich na rzecz Skarbu Państwa będą orzeczenia właściwych ministrów (§ 75 i § 75a rozp. Rady Min. z 30 stycznia 1947 r.), zatwierdzające protokół zdawczo - odbiorczy z odpowiednim wyciągiem z tegoż protokołu łącznie z odpisem orzeczenia właściwego ministra o przejęciu przedsiębiorstwa na własność Państwa.

²⁾ por sporządzanie prot. zd. — odb. Cz. Zieliński — „PUG“, Nr 9—10/49 str. 192.

OD REDAKCJI:

W ubiegłym okresie czasu liczni Prenumeratorzy i Czytelnicy zgłaszali na adres Redakcji reklamacje w sprawie istniejących wadliwości w dystrybucji naszego czasopisma.

Redakcja pragnie wyjaśnić, że czyni i czynić będzie wysiłki, aby aparat kolportażu „Przeglądu“, pozostający w rękach przedsiębiorstwa państwowego „Ruch“, usprawnił dystrybucję czasopisma, terminowo przysyłał abonentom ukazujące się co miesiąc numery „Przeglądu“ oraz lepiej, niż dotychczas obsługiwał punkty komisu (kioski).

Redakcja prosi P.T. Czytelników i Sympatyków czasopisma, aby w przypadkach ujawnionych niedomagań kolportażu „Przeglądu Ustawodawstwa Gospodarczego“ kierowali reklamacje i uwagi do Działu Handlowego „Polgos“ (Warszawa, ul. Hoża 35) bądź bezpośrednio do PPK „Ruch“ Warszawa, ul. Srebrna 12).

Przegląd ustawodawstwa gospodarczego

za czas od dnia 15 lutego do 15 marca 1951 r. (Dz.U.R.P. n-ry 8—12) z uwzględnieniem uchwał, zarządzeń, instrukcji i okólników ogłoszonych w Monitorze Polskim, Biuletynie PKPG i Dziennikach Urzędowych.

PLANOWANIE

W Nr. A-10 Monitora Polskiego pod poz. 156 opublikowano zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 30 stycznia 1951 r. w sprawie ustalenia listy jednostek gospodarczych, obowiązanych do zawierania umów generalnych na dostawę maszyn i urządzeń technicznych na rok 1951, terminów zawierania umów i ich rejestracji oraz w sprawie zwolnienia od obowiązku zawierania umów planowych na dostawę tych artykułów. Zarządzenie ustala w załączniku listę jednostek gospodarczych obowiązanych do zawierania umów generalnych na 1951 rok na dostawę maszyn i urządzeń technicznych, przy czym jednostki niewymienione na tej liście są zwolnione od zawierania planowych umów w tym zakresie, ustala terminy zawierania umów generalnych i szczegółowych. Umowy generalne podlegają rejestracji w Centralnym Biurze Obrotu Maszynami. Zarządzenie określa sposób tej rejestracji.

W Nr. A-17 Monitora Polskiego pod poz. 230 ogłoszono uchwałę Prezydium Rządu z dnia 28 lutego 1951 r. o zmianie uchwały z dnia 3 stycznia 1951 r. w sprawie planowego i sprawnego przygotowania realizacji inwestycji w 1951 r. (vide PUG Nr 3/33, str. 96). Zmiana polega na przesunięciu terminu zawierania umów z przedsiębiorstwami budowlano-montażowymi do dnia 31 marca 1951 r.

W Nr. 3 Biuletynu PKPG pod poz. 28 opublikowano zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 17 stycznia 1951 r. zmieniające zarządzenie Przewodniczącego PKPG w sprawie opracowania bilansu zasobów surowców mineralnych oraz 6-letniego Planu prac geologicznych i geologiczno-poszukiwawczych (vide PUG Nr 11/29, str. 301). Zmiany dotyczą terminów opracowania zbiorczego bilansu zasobów mineralnych oraz 6-letniego Planu prac geologicznych i geologiczno-poszukiwawczych przez Państwowy Instytut Geologiczny i terminu zakończenia prac komisji.

W Nr. 4 Biuletynu PKPG pod poz. 33 ogłoszono zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i Ministra Finansów z dnia 23 stycznia 1951 r. w sprawie trybu postępowania z niewykonanymi do dnia 31 grudnia 1950 r. inwestycjami przewidzianymi do ukończenia w roku 1950. Zarządzenie określa, które z inwestycji zaplanowanych na rok 1950, a w tym roku niewykończonych, mogą być włączone do Planu Inwestycyjnego na 1951 rok, zasady włączenia do tego Planu oraz źródła i warunki finansowania inwestycji niewłączonych do tego Planu.

W tymże numerze pod poz. 38 zamieszczono zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 31 stycznia 1951 r. w sprawie kwartalno-miesięcznych planów przemysłowych. W myśl zarządzenia ministerstwa sporządzają plany kwartalno-miesięczne dla jednostek im podległych na podstawie planów kwartalnych ustalonych w Narodowym Planie Gospodarczym z uwzględnieniem podziału na centralne zarządy. Zadania planów kwartalno-miesięcznych powinny być rozbite na poszczególne miesiące

i obejmować zagadnienia: asortymentowy program produkcji w ujęciu ilościowym i wartościowym, zatrudnienie i wydajność pracy, fundusz płac. Zarządzenie określa sposób i terminy sporządzania planów.

W tymże numerze pod poz. 42 opublikowano pismo okólne Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 27 stycznia 1951 r. w sprawie sposobu zgłoszenia do planu wydawniczego książek technicznych nowych pozycji wydawniczych. Do bezpośredniego zgłaszania nowych pozycji wydawniczych do planu wydawniczego uprawnione są: właściwe departamenty ministerstw, instytuty naukowo-badawcze oraz inne instytucje uprawnione przez Departament Techniki PKPG. Pismo określa sposób zgłaszania. Do pisma dołączone są wzory odpowiednich formularzy i instrukcja odnośnie ich wypełniania.

Patrz:

„Budownictwo” — oszczędności w budownictwie.

„Obrót towarowy” — sporządzanie bilansów materiałów budowlanych.

PRZEMYSŁ

Dziennik Ustaw RP Nr 9, poz. 71 ogłasza rozporządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 15 grudnia 1950 r. w sprawie określenia organów i instytucji, które przejmą niektóre sprawy, należące dotychczas do zakresu działania izb przemysłowych.

Rozporządzenie wymienia czynności, które przekazuje się właściwym zrzeszeniom prywatnego przemysłu i zrzeszeniom prywatnego handlu i usług oraz powołuje do życia Komisję Koordynacyjną Zrzeszeń Prywatnego Przemysłu w celu koordynowania działalności ogólnopolskich zrzeszeń prywatnego przemysłu w zakresie obowiązujących przepisów oraz czynności zleconych przez władze państwowe.

Obowiązki izb przemysłowo-handlowych w przedmiocie rejestracji tytułów na okaziciela, emitowanych przed dniem 1 września 1939 r., przekazuje się Bankowi Gospodarstwa Krajowego w likwidacji.

W Nr. A-13 Monitora Polskiego pod poz. 186 opublikowano zarządzenie Ministrów: Gospodarki Komunalnej i Górnictwa z dnia 25 stycznia 1951 r. w sprawie unormowania zakresu i sposobu sprawowania nadzoru technicznego nad komunalnymi gazowniami i urządzeniami gazowniczymi. W myśl zarządzenia nadzór techniczny nad gazowniami komunalnymi sprawują Okręgowe Zakłady Gazownictwa. Zarządzenie określa zakres i sposób wykonywania tego nadzoru technicznego oraz związane z tym obowiązki kierownictwa gazowni.

W Nr. 4 Biuletynu PKPG pod poz. 34 zamieszczono zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 23 stycznia 1951 r. w sprawie stosowania pomiarowej aparatury kontrolnej w kotłowniach. Zarządzenie przewiduje zainstalowanie w zakładach energetycznych i siłowniach zakładów przemysłowych aparatów kontrolnych w kotłowniach w celu usprawnienia gospodarki cieplnej w zakresie racjonalnego wykorzystania paliw stałych. Zarządzenie określa tryb zaopatrzenia w te aparaty. Do zarządzenia dołączona jest instrukcja dotycząca stosowania pomiarowej aparatury w kotłowniach.

W tymże numerze pod poz. 35 opublikowano zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Pla-

nowania Gospodarczego z dnia 23 stycznia 1951 r. w sprawie regeneracji zużytych łożysk tocznych. Zarządzenie wprowadza z dniem 15 lutego 1951 r. obowiązek regeneracji zużytych łożysk tocznych. Całokształt gospodarki zużytymi łożyskami tocznymi powierzony jest Centralnemu Biuru Łożysk Tocznych „Cebiloż”. Zarządzenie przewiduje ponadto utworzenie przez Prezesa Centralnego Urzędu Drobnej Wytwórczości specjalnego przedsiębiorstwa państwowego, w którym będą regenerowane zużyte łożyska toczne. Sposób postępowania z zużytymi łożyskami tocznymi reguluje dołączona do zarządzenia instrukcja.

Patrz:

- „Planowanie” — opracowanie bilansu zasobów materialnych.
- kwartalno-miesięczne plany przemysłowe.
- „Obrót Towarowy” — zakaz stosowania kapsli staniolowych
- „Różne” — poddanie minerału gipsu przepisom prawa górniczego.

BUDOWNICTWO

W Nr. A-16 Monitora Polskiego pod poz. 220 opublikowano uchwałę Prezydium Rządu z dnia 21 lutego 1951 r. w sprawie oszczędności w budownictwie. W myśl uchwały począwszy od dnia 1 stycznia 1951 r. koszty realizacji obiektów inwestycyjnych powinny być obniżone w budownictwie mieszkaniowym co najmniej o 12,1%, a w budownictwie przemysłowym i innym niemieszkaniowym o 14,1% w stosunku do cen planowanych z miesiąca marca 1950 r. Obniżenie kosztów powinno nastąpić przez zmniejszenie wartości kosztorysowej obiektów budownictwa mieszkaniowego co najmniej o 3% oraz obiektów budownictwa przemysłowego i innego niemieszkaniowego co najmniej o 5% oraz przez zmniejszenie kosztów wykonawstwa robót budowlano-montażowych nie mniej, niż o 9,1%. Uchwała określa sposób dokonania oszczędności i przewiduje wydanie odpowiednich przepisów wykonawczych.

W tymże numerze pod poz. 221 ogłoszono uchwałę Prezydium Rządu z dnia 21 lutego 1951 r. w sprawie opracowania jednolitych normatywów w kosztorysach. Uchwała zobowiązuje Przewodniczącą Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i właściwych wymienionych w uchwale ministrów do niezwłocznego podjęcia prac nad opracowaniem zespołu norm kosztorysowych, obejmujących wszystkie rodzaje robót wchodzących w zakres budownictwa i montażu, a występujących w budownictwie inwestycyjnym. Opracowane normatywy podlegają zatwierdzeniu przez Prezydium Rządu a następnie staną się obowiązujące przy opracowaniu kosztorysów szczegółowych.

Patrz:

- „Przemysł” — dystrybucja drewna.
- „Obrót towarowy” — sporządzenie bilansów materiałów budowlanych.
- „Dostawy, Roboty i Usługi” — finansowanie inwestycji i rozliczenia z tytułu dostaw i robót inwestycyjnych.
- umowa ramowa o wykonanie robót budowlanych i montażowych.
- „Gospodarka lokalami i najem” — mieszkania zastępcze w Planie Inwestycyjnym.
- „Statystyka i Sprawozdawczość” — sprawozdania statystyczne przedsiębiorstw budowlano-montażowych.

KOMUNIKACJA I ŁĄCZNOŚĆ

W Nr. A-11 Monitora Polskiego pod poz. 171 opublikowano zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 21 stycznia 1951 r. w sprawie ustanowienia i zakresu działania inspektorów gospodarki samochodowej. Inspektorzy gospodarki samochodowej ustanowieni są przy

prezidiach wojewódzkich rad narodowych i działają przez wizytację garaży, zajezdni, stacji obsługi, warsztatów i wszelkich innych miejsc eksploatacji pojazdów mechanicznych oraz przez doraźną kontrolę przeprowadzaną na drogach publicznych. Zarządzenie określa zakres działania inspektorów oraz organizację zespołów inspektorów.

W Nr. A-14 Monitora Polskiego pod poz. 201 zamieszczono zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 16 grudnia 1950 r. o postępowaniu z rzeczami znalezionymi w urządzeniach komunikacji miejskiej w Warszawie. Zarządzenie zatwierdza dołączoną do niego instrukcję, która reguluje sposób przyjmowania znalezionych rzeczy od ich znalazców, sposób przechowywania tych rzeczy, ich szacowania, tryb wydawania osobom uprawnionym oraz wysokość opłat związanych z przechowaniem rzeczy i poszukiwaniem ich właścicieli. Do instrukcji dołączone są wzory odpowiednich protokołów.

W tymże numerze pod poz. 202 opublikowano zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 26 stycznia 1951 r. w sprawie państwowej ewidencji spadochronów, wyciągarek i ściągarek. W myśl zarządzenia spadochrony osobowe, wyciągarki i ściągarki mogą być używane w lotnictwie cywilnym po wciągnięciu ich do ewidencji państwowej i po wydaniu dla nich dokumentu urzędowego. Zarządzenie określa sposób prowadzenia tej ewidencji i wydawania „książek ewidencyjnych”.

W Nr 3 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Komunikacji pod poz. 29 opublikowano okólnik dyrektora generalnego kolei państwowych z dnia 28 grudnia 1950 r. o zawarciu umowy przez Polskie Koleje Państwowe z Państwową Komunikacją Samochodową — Przedsiębiorstwo Transportowo-Spedycyjne w Warszawie w sprawie zwózki i odwózki przesyłek drobnych. Dołączona do okólnika umowa wraz z załączonymi do niej warunkami ogólnymi reguluje stosunki między PKP i PKS w zakresie zwózki i odwózki przesyłek.

Patrz:

- „Finanse” — finansowanie przeróbki samochodów na gaz wysokoprężny.
- „Gospodarka Majątkiem Państwowym” — przekazywanie nadmiernych remanentów motoryzacyjnych.

OBRÓT TOWAROWY

Dziennik Ustaw RP Nr 8, poz. 67 ogłasza Rozporządzenie Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 5 lutego 1951 r. w sprawie zwalczania szkodników z bożowo-mącznych.

Rozporządzenie to odnosi się do zakładów zbożowo-mącznych i nakazuje zabezpieczenie ich przed szkodnikami zbożowo-mącznymi przez zastosowanie wskazanych środków utrzymania czystości i dezynfekcji. Prowadzenie akcji zwalczania szkodników powierzone jest, na zasadzie wyłączności, przedsiębiorstwu państwowemu „Centrala Zwalczania Szkodników Zbożowo-Mącznych”. Rozporządzenie zabrania wprowadzania do obrotu zboża i głównych przetworów zbożowych opianowanych przez szkodniki ponad dopuszczalną normę i zabrania przewozu środkami przewozowymi, opianowanymi przez szkodniki. Jednocześnie uchylono moc obowiązującą rozporządzenia Ministrów Przemysłu i Handlu oraz Aproprowiacji z dnia 10 lipca 1948 r. w sprawie zwalczania szkodników ziarna i przetworów zbożowych w zakładach przerobu i miejscach gromadzenia zboża i jego przetworów (Dz. U.R.P. Nr 37, poz. 269).

Dziennik Ustaw RP Nr 9, poz. 69 przynosi rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 lutego 1951 r. w sprawie reglamentacji złomu i innych metali nieżelaznych.

Złom i inne odpadki użytkowe wymienionych w rozporządzeniu metali nieżelaznych i ich stopów, podlegające reglamentacji na zasadzie dekretu z dnia 23 stycznia 1947 r. o obrocie i gospodarowaniu odpadkami użytkowymi (Dz. U.R.P. Nr 27, poz. 105) oraz dekretu z dnia 28 lipca 1948 r. o obrocie i gospodarowaniu materiałami pochodzącymi z rozbiórki budynków — poddaje się działaniu dekretu z dnia 5 sierpnia 1949 r. o reglamentacji niektórych surowców, półfabrykatów i wyrobów gotowych (Dz. U.R.P. z 1949 r. Nr 46, poz. 341 i z 1950 r. Nr 49, poz. 447).

Rozporządzenie określa jednocześnie, co uważać należy za złom i inne odpadki użytkowe oraz za stopy metali nieżelaznych.

W Nr. A-14 Monitora Polskiego pod poz. 199 opublikowano zarządzenie Ministrów Zdrowia i Handlu Wewnętrznego z dnia 1 lutego 1951 r. w sprawie przechowywania prób pokarmów w miejscach zbiorowego spożycia. W myśl zarządzenia w zakładach otwartych żywienia zbiorowego, wydających obiady popularne, klubowe lub domowe oraz w stołówkach pracowniczych powinna być codziennie pozostawiona próba wydawanych tego dnia posiłków obiadowych w ilości odpowiadającej jednej porcji obiadowej, dla umożliwienia badań jakości tych posiłków podstawowych. Zarządzenie reguluje sposób przechowywania tej próby.

W Nr. A-18 Monitora Polskiego pod poz. 239 ogłoszono zarządzenie Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 16 lutego 1951 r. w sprawie zakazu przemiału gospodarczego pszenicy na mąkę pszenną 50%. Treść zarządzenia wy-czerpana jest w tytule.

W Nr. A-19 Monitora Polskiego pod poz. 246 zamieszczono uchwałę Prezydium Rządu z dnia 21 lutego 1951 r. w sprawie zasad prowadzenia stołówek pracowniczych i tworzenia oddziałów zaopatrzenia robotniczego. Uchwała stanowi, że stołówki pracownicze będą w zasadzie prowadzone przez spółdzielnie spożywców. W zakładach pracy, o znaczeniu kluczowym oznaczanych przez Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego stołówki prowadzone będą we własnym zakresie. W tych zakładach pracy utworzone będą oddziały zaopatrzenia robotniczego. Uchwała określa zakres działania oddziałów zaopatrzenia pracowniczego, zasady prowadzenia stołówek oraz sposób przeprowadzania kontroli w stołówkach.

W Nr. 3 Biuletynu PKPG pod poz. 23 opublikowano zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 10 stycznia 1951 r. w sprawie ograniczenia stosowania kapsli staniolowych. Zarządzenie zabrania stosowania przez przedsiębiorstwa gospodarki społecznej kapsli staniolowych. Posiadane zapasy powinny być zgłoszone do Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego, Departament Produkcji i Techniki.

W Nr. 3 Biuletynu PKPG pod poz. 24 ogłoszono zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 10 stycznia 1951 r. w sprawie trybu zaopatrzenia i rozdzielnictwa artykułów odlewniczych w r. 1951. Zarządzenie określa, jakie odlewy rozprowadza Centrala Handlowa Przemysłu Metalowego (Biuro Sprzedaży Odlewów), sposób opracowania rozdzielników, tryb składania zamówień oraz sposób rozprowadzania odlewów.

W tymże numerze pod poz. 26 zamieszczono zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 12 stycznia 1951 r. w sprawie trybu zaopatrzenia i dystrybucji drewna na 1951 rok. Zarządzenie określa tryb i terminy składania rozdzielników na materiały drzewne oraz sposób realizacji przydziałów.

W tymże numerze pod poz. 27 opublikowano zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Pla-

nowania Gospodarczego z dnia 15 stycznia 1951 r. w sprawie opracowania danych niezbędnych do sporządzenia wstępnych terenowych bilansów materiałowych budowlanych. Zarządzenie wskazuje ministerstwu: Rolnictwa i Reform Rolnych oraz Leśnictwa, jak również prezydium właściwych rad narodowych, opracowanie danych z zakresu produkcji i zużycia materiałów budowlanych stosownie do dołączonej do zarządzenia instrukcji.

W tymże numerze pod poz. 29 ogłoszono instrukcję Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 15 stycznia 1951 r. w sprawie opracowania wstępnych terenowych bilansów materiałów budowlanych na 1951 rok. Instrukcja wydana w wykonaniu uchwały Prezydium Rządu z dnia 4 października 1950 r. w sprawie zasad organizacji terenowego przemysłu materiałów budowlanych (vide PUG Nr 1/31 str. 30) nakłada na Wojewódzkie Komisje Planowania Gospodarczego obowiązek opracowania wstępnych terenowych bilansów materiałów budowlanych, określając artykuły objęte tymi bilansami i zasady tych bilansów. Do instrukcji dołączone są wzory bilansów oraz wycieczne analizy bilansów.

W Nr. 4 Biuletynu PKPG pod poz. 39 ogłoszono zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 1 lutego 1951 r. w sprawie trybu dystrybucji i zaopatrzenia w maszyny biurowe w 1951 r. Uprawnionym wyłącznie do planowania zaopatrzenia i zbytu skupu, importu oraz dystrybucji maszyn biurowych jest Polskie Towarzystwo Maszyn Biurowych. Zarządzenie zawiera zasady rozdziału maszyn biurowych.

DOSTAWY, ROBOTY I USŁUGI

W Nr. A-11 Monitora Polskiego pod poz. 164 opublikowano zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 26 stycznia 1951 r. w sprawie ustalania cen przy udzielaniu zamówień osobom niewymienionym w § 8 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych. W myśl zarządzenia przy udzielaniu zamówień osobom niewymienionym w § 8 powołanego wyżej rozporządzenia w braku cen obowiązujących, zamówienie może być udzielone tylko po cenach opartych na podstawie kalkulacji zatwierdzonej przez Ministra Handlu Wewnętrznego lub Centralny Urząd Drobnej Wytwarzności w zależności od rodzaju danej dostawy, roboty lub usługi. Minister Handlu Wewnętrznego i Prezes Urzędu Drobnej Wytwarzności mogą przekazać swe uprawnienia władzom terenowym. Przy wartości zamówienia do 3000 zł kalkulację cen zatwierdza sam zamawiający.

W Nr. A-13 Monitora Polskiego pod poz. 187 ogłoszono zarządzenie Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 1950 r. w sprawie źródeł i sposobu pokrycia wydatków związanych z odbiorem robót budowlanych i montażowych wykonanych dnia 31 grudnia 1949 r. oraz sposobu przeprowadzenia rozrachunku za stwierdzone przy odbiorach tych robót usterki wykonania. Zarządzenie wydane w związku z uchwałą Prezydium Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 5 września 1950 r. i zarządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 20 października 1950 r. (vide PUG Nr 11/29 str. 303 i Nr 1/31 str. 25) zawiera przepisy dotyczące źródeł i trybu pokrycia ostatecznych rozliczeń i kosztów za roboty wykonane przed rozpoczę-

ciem Planu 6-letniego, rejestracji należności wykonawców oraz rozrachunku za stwierdzone usterki wykonania.

W Nr. A-15 Monitora Polskiego pod poz. 209 zamieszczono uchwałę Prezydium Rządu z dnia 10 lutego 1951 r. zmieniającą punkt 16 uchwały Komisji Ministrów z dnia 7 grudnia 1948 r. w sprawie finansowania inwestycji i rozliczeń z tytułu dostaw i robót inwestycyjnych przedsiębiorstw objętych systemem finansowym oraz zniesienia zaliczkowania przedsiębiorstw budowlanych i montażowych. Uchwała zezwala tymczasowo na udzielanie przedsiębiorstwom budowlano-montażowym zaliczek na poczet należności w wysokości nieprzekraczającej 15% wartości materiałów przewidzianych do zużycia według zawartej umowy.

Zarządzenie wykonawcze do powyższej uchwały opublikowano w Monitorze Polskim Nr. A-16 pod poz. 223 jako zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 10 lutego 1951 r. w sprawie udzielania i umarzania zaliczek na materiały udzielanych przez inwestorów przedsiębiorstwom budowlano-montażowym. Udzielenie zaliczki powinno nastąpić w ciągu 14 dni od daty notyfikacji bankowej umowy. W przypadkach udzielenia zleceń dodatkowych wartości ponad 5% wartości budowy następuje udzielenie zaliczki uzupełniającej. Zarządzenie reguluje ponadto zasady i tryb rozliczania się z udzielanych zaliczek.

W Nr. A-17 Monitora Polskiego pod poz. 229 ogłoszono uchwałę Prezydium Rządu zmieniającą uchwałę w sprawie warunków odbioru robót budowlano-montażowych, wykonanych do dnia 31 grudnia 1949 r. (vide PUG Nr 11/29, str. 303). Zmiana polega na przesunięciu terminu odbioru tych robót do dnia 31 marca 1951 r. oraz terminu dokonania rozliczeń do dnia 30 kwietnia 1951 r.

W Nr. A-18 Monitora Polskiego pod poz. 238 opublikowano zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 5 lutego 1951 r. w sprawie stosowania wzoru umowy ramowej o wykonanie robót budowlanych i montażowych. Zarządzenie ustala wzory umów na wykonanie robót objętych planem inwestycyjnym między Zamawiającym a Wykonawcą, między Wykonawcą a Podwykonawcą oraz „Warunki Umowne”, które stanowią integralną część tych umów. Postanowienia odmienne od tych wzorów mogą być zamieszczane tylko za zgodą władz naczelnych stron. Umowy mogą być zawierane tylko w granicach limitów inwestycyjnych na okres nie dłuższy, niż do końca roku kalendarzowego. Wzory dołączone są do zarządzenia.

FINANSE

W Nr. A-11 Monitora Polskiego pod poz. 169 opublikowano zarządzenie Ministra Finansów z dnia 22 stycznia 1951 r. w sprawie trybu udzielania kredytów antycypacyjnych na poczet amortyzacji roku następnego bez obowiązku uzyskania uprzedniej zgody Ministerstwa Finansów. W myśl zarządzenia dla uzyskania kredytu antycypacyjnego przedsiębiorstwo sporządza protokół konieczności i pilności remontu i przesyła do jednostki nadrzędnej, która po zbadaniu odsyła go do banku finansującego przedsiębiorstwo. Kredyt antycypacyjny nie może przekroczyć 15% części planowanej na bieżący rok amortyzacji przeznaczonej na kapitalne remonty.

W Nr. A-13 Monitora Polskiego pod poz. 188 ogłoszono zarządzenie Ministra Finansów z dnia 12 stycznia 1951 r. w sprawie zasad bilansowania i sporządzania sprawozdań rocz-

nych z a r o k 1950. Zarządzenie zawiera przepisy dotyczące bilansowania i sporządzania sprawozdań za 1950 r. a w szczególności środków trwałych, środków oddanych, środków otrzymanych, funduszy własnych, środków pieniężnych, kredytów rozrachunków, materiałów, towarów, wyrobów produkcji w toku ze szczególnym uwzględnieniem przedsiębiorstw przemysłowych, handlu krajowego i handlu zagranicznego oraz wykonawstwa inwestycyjnego. Do zarządzenia dołączone są wzory sprawozdań.

W Nr. A-14 Monitora Polskiego pod poz. 196 zamieszczono zarządzenie Ministra Finansów z dnia 14 lutego 1951 r. w sprawie ustalenia wzoru i odcinków banknotów oraz wzoru, nominalnej wartości, stopu i wagi monet (bilonu). Załączniki do zarządzenia zawierają szczegółowe opisy będących w obiegu banknotów i monet.

W Nr. A-15 Monitora Polskiego pod poz. 212 opublikowano zarządzenie Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 30 stycznia 1951 r. w sprawie przekazania prezydium wojewódzkich rad narodowych uprawnień w zakresie umarzania prywatno-prawnych wierzytelności państwowych.

W tymże numerze pod poz. 213 ogłoszono okólnik Prezesa Rady Ministrów z dnia 8 lutego 1951 r. przeliczenia odszkodowań z tytułu utraty życia lub zdrowia. Okólnik wyjaśnia, że odszkodowanie z tytułu utraty życia lub zdrowia, chociażby nie pozostające w związku ze stosunkiem pracy ulega przerachowaniu w stosunku 100 do 3.

W Nr. A-17 Monitora Polskiego pod poz. 225 ogłoszono uchwałę Rady Ministrów z dnia 10 lutego 1951 r. w sprawie rozliczeń z budżetem centralnym z tytułu wpłat z zysku i pokrywania strat przedsiębiorstw i banków. Uchwała zawiera przepisy dotyczące rozliczeń przedsiębiorstw a w szczególności zasad odprowadzania na rachunek rozliczeń wpłat z zysków i pokrywania strat, zasad przeprowadzania rozliczeń z budżetem przez jednostki centralne oraz przedsiębiorstwa rozliczające się z budżetem bezpośrednio, rozliczeń banków oraz sprawozdawczości i kontroli rozliczeń.

W tymże numerze pod poz. 226 zamieszczono uchwałę Rady Ministrów z dnia 10 lutego 1951 r. w sprawie rozliczeń przedsiębiorstw państwowych z budżetem centralnym z tytułu środków obrotowych. Uchwała zawiera przepisy ogólne oraz przepisy dotyczące zasad odprowadzania na rachunek rozliczeń nadwyżek i pokrywania niedoborów własnych środków obrotowych, zasad przeprowadzania rozliczeń z budżetem przez jednostki centralne i przedsiębiorstwa rozliczające się z budżetem bezpośrednio oraz sprawozdawczości i kontroli rozliczeń.

W Nr. A-18 Monitora Polskiego pod poz. 241 opublikowano okólnik Ministra Finansów z dnia 31 stycznia 1951 r. w sprawie przerachowania nowego pieniądza wpłat dokonanych przez płatników z podatków. Okólnik wyjaśnia tryb przy rozliczeniu się przez płatników z pobranych podatków w dniu 30 października 1950 r., uzasadnia przyjęcie przez organy finansowe pobranych kwot przy przerachowaniu sum w stosunku 1 do 100.

W tymże numerze pod poz. 242 ogłoszono okólnik Ministra Finansów z dnia 19 lutego 1951 r. w sprawie sposobu finansowania przeróbki samochodów na napęd gazem wysokoprężnym. Okólnik wskazuje w związku z uchwałą Prezydium Rządu z dnia 6 września 1950 r. w sprawie oszczędności paliw i surowców w gospodarce samochodowej i rolnej (vide PUG Nr 10/23 str. 277) źródła i sposób finansowania przeróbki samochodów na napęd gazem wysokoprężnym.

Patrz:

„Dostawy, Roboty i Usługi“ — źródła i sposób pokrycia kosztów odbioru robót wykonanych do 31 grudnia 1949 r.,

— finansowanie inwestycji rozliczenia z tytułu do-
staw i robót inwestycyjnych.

„Kontrola Państwowa“ — kontrola i rewizja fi-
nansowa.

PODATKI I DANINY PUBLICZNE

W Dzienniku Ustaw R. P. Nr 9 opublikowano dwa
obwieszczenia Ministra Finansów z dnia 27 stycznia
1951 r.:

1) pod poz. 73 w sprawie ogłoszenia jednoli-
tego tekstu dekretu z dnia 3 lu-
tego 1947 r. o opłacie skarbowej i

2) pod poz. 74 — w sprawie ogłoszenia jednoli-
tego tekstu dekretu z dnia 3 lu-
tego 1947 r. o podatku od nabycia
praw majątkowych. Teksty jednolite po-
dane zostały jako załączniki do powyższych obwiesz-
czeń.

W Dzienniku Ustaw R. P. Nr 12, poz. 97 zamiesz-
czono rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 lute-
go 1951 r. W sprawie rygorów za niewy-
konanie zobowiązań w planowym
skupie zboża oraz przesunięcia
terminu płatności zaliczki na
podatek gruntowy za rok 1951 dla
niektórych grup podatników po-
datku gruntowego.

Na podstawie tego rozporządzenia podatnikom
opłacającym za rok 1950 podatek gruntowy od łącz-
nej podstawy opodatkowania ponad 10.800 zł w sto-
sunku rocznym, którzy w terminie do dnia 10 mar-
ca 1951 r. nie dostarczają sami zboża w ilości ustalonej
w ramach zaliczki za rok 1951 płatnej w życie, rucho-
me stawki podatkowe podwyższa się o 15% przy wy-
miarze podatku gruntowego za rok 1951.

Podatnikom opłacającym podatek gruntowy za
1950 r. od łącznej podstawy opodatkowania do 10.800 zł
w stosunku rocznym, termin dostawy zboża z tytułu
zaliczki na podatek gruntowy za 1951 r. przedłuża się
do 10 marca 1951 r. W razie niedostarczenia przez ta-
kich podatników w ulgowym terminie zboża w ra-
mach zobowiązań, wynikających z planowego skupu
ziemiopłodów ze zbiorów roku 1950, ruchome stawki
podatku gruntowego za rok 1951 mogą być podwyż-
szone do 15%.

W Nr. A-10 Monitora Polskiego pod poz. 150 opu-
blikowano uchwałę Rady Państwa z dnia 1 lutego
1951 r. w sprawie składu oraz sposobu
i trybu powoływania obywatel-
skich komisji podatkowych dla
celów podatku gruntowego i in-
nych należności opartych na wy-
miarze tego podatku. Uchwała określa
skład obywatelskich komisji podatkowych, termin ich
powołania i czas trwania kadencji (czas kadencji od-
nośnej rady narodowej), kategorie osób, z których
mogą być powoływani członkowie komisji oraz tryb
odwołania członków komisji.

W tymże numerze pod poz. 152 ogłoszono uchwałę
Prezydium Rządu z dnia 31 stycznia 1951 r. w sprawie
ulg podatkowych dla duchownych,
pełniących funkcje duszpaster-
skie na obszarze Ziemi Odzyska-
nych. Uchwała upoważnia prezydium powiatowych
(miejskich) rad narodowych do udzielenia duchownym,
pełniącym funkcje duszpasterskie na obszarze Ziemi
Odzyskanych ulg podatkowych na rok 1951 w podat-
ku gruntowym i dochodowym w wysokości 75% oraz
do umarzania tym duchownym niektórych zaległości
podatkowych.

W tymże numerze pod poz. 158 zamieszczono zar-
ządzenie Ministra Finansów z dnia 15 stycznia 1951 r.
w sprawie wysokości i zasad obli-
czania odsetek za zwłokę od z

ległości należnych od podatni-
ków (płatników) gospodarki uspo-
łecznionej oraz określenia przy-
padków uzasadniających zanie-
chanie poboru tych odsetek. W myśl
zarządzenia od zaległości podatkowych podatników
(płatników) należących do jednostek gospodarki uspo-
łecznionej pobiera się dodatek za zwłokę w wysokości
0,05% za każdy dzień zwłoki niezależnie od tego, czy
niewpłacanie należności w terminie zagrożone jest
grzywną lub karą pieniężną porządkową. Zarządzenie
określa przypadki, kiedy odsetek się nie pobiera.

W tymże numerze pod poz. 161 zamieszczono in-
strukcję Ministra Finansów z dnia 31 stycznia 1951 r.
w sprawie pobierania i zarachowy-
wania opłat skarbowych i opłat
pobieranych na podstawie sta-
tutów o opłatach administracyj-
nych. Instrukcja wyjaśnia, że organy wykonaw-
cze terenowych rad narodowych pobierają za urzędo-
we czynności podania i pisma zamiast opłat admini-
stracyjnych odpowiednie opłaty skarbowe.

W Nr. A-11 Monitora Polskiego pod poz. 170 opu-
blikowano zarządzenie Ministra Finansów z dnia 9 lu-
tego 1951 r. w sprawie ulg podatkowych
dla duchownych, pełniących funk-
cje duszpasterskie na obszarze
Ziemi Odzyskanych. W związku z wyżej
omówioną uchwałą Prezydium Rządu z dnia 31 stycz-
nia 1951 r. zarządzenie upoważnia prezydium powiato-
wych (miejskich) rad narodowych do udzielenia du-
chownym na obszarze Ziemi Odzyskanych ulg w po-
datku gruntowym i dochodowym w wysokości 25%
oraz do umarzania zaległości podatkowych za czas
do dnia 31 grudnia 1950 r.

W Nr. A-12 Monitora Polskiego pod poz. 175 ogło-
szono uchwałę Rady Ministrów z dnia 3 lutego 1951 r.
w sprawie podatku brotowego od
jednostek gospodarki uspołecz-
nionej. Uchwała zawiera przepisy dotyczące:
podmiotów opodatkowan, przedmiotu opodatkowa-
nia, daty dokonania obrotu, wyłączenia z obrotu
i zwolnienia podatkowego, stawki podatku, płatności
podatku, sprawozdań i deklaracji podatkowych, opo-
datkowania gospodarstw rolnych, hodowlanych, ogro-
dniczych, leśnych i rybnych, opodatkowania zakładów
gastronomicznych, opodatkowania przemysłu spirytu-
sowego, przemysłu tytoniowego oraz cukrowego.

W tymże numerze pod poz. 177 zamieszczono uchwa-
łę Rady Ministrów z dnia 3 lutego 1951 r. w sprawie
podatku od operacji nietowaro-
wych jednostek gospodarki uspo-
łecznionej. Uchwała zawiera przepisy w tym
samym zakresie co uchwała poprzednia, lecz w odnie-
sieniu do operacji nietowarowych.

W Nr. A-13 Monitora Polskiego pod poz. 189 opu-
blikowano zarządzenie Ministra Finansów z dnia 31
stycznia 1951 r. w sprawie określenia z a-
sad zaokrąglania podstawy opo-
datkowania i kwoty należności
przy ustalaniu zobowiązań po-
datkowych, podstawy obliczania i kwoty od-
setek (dodatku) za zwłokę oraz podstawy obliczania
i kwoty kosztów egzekucyjnych. Zarządzenie określa
sposób zaokrąglania końcówek groszowych.

W tymże numerze pod poz. 191 ogłoszono zarządze-
nie Ministra Finansów z dnia 5 lutego 1951 r. w spra-
wie zaniechania ustalania zob-
owiązań podatkowych w odniesie-
niu do przychodów osiąganych
ze sprzedaży losów loterii, urzą-
dzanych przez Polski Monopol
Loteryjny. Zarządzenie nakazuje zaniechania
ustalania zobowiązań podatkowych w zakresie po-
datku obrotowego, dochodowego i od wynagrodzeń
oraz nakazuje zwolnienie od obowiązku wykupienia
karty rejestracyjnej.

W Nr. A-14 Monitora Polskiego pod poz. 195 zamieszczono zarządzenie Ministra Finansów z dnia 20 stycznia 1951 r. w sprawie przechowywania dokumentów oraz ksiąg rachunkowych w przedsiębiorstwach państwowych, centralach spółdzielczo-państwowych i spółdzielniach. Zarządzenie określa sposób przechowywania tych dokumentów i ksiąg. Obowiązek przechowywania trwa przez lat 6, o ile przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

W Nr. A-17 Monitora Polskiego pod poz. 224 opublikowano uchwałę Rady Ministrów z dnia 10 lutego 1951 r. o podatku dochodowym od spółdzielczości. Uchwała ustala zasady opodatkowania zysków bilansowych (dochodów) spółdzielczości i zawiera przepisy dotyczące: zasad ogólnych opodatkowania, obowiązku podatkowego, zwolnień podmiotowych, podstawy opodatkowania, zwolnień przedmiotowych, szczegółowych zasad opodatkowania, wysokości podatku oraz płatności podatku.

W tymże numerze pod poz. 227 ogłoszono uchwałę Rady Ministrów z dnia 10 lutego 1951 r. w sprawie rejestracji podatkowej w gospodarce społecznej. Uchwała określa jakie jednostki gospodarcze podlegają rejestracji podatkowej, co powinno zawierać zgłoszenie oraz tryb i terminy zgłoszeń.

W Nr. 3 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Finansów pod poz. 9 zamieszczono zarządzenie Ministra Finansów z dnia 3 lutego 1951 r. w sprawie wolnienia chłopów małopolskich i średniorolnych od nadzwyczajnego podatku od wzbogacenia wojennego, wynikającego z regulacji zobowiązań pieniężnych. Zarządzenie określa warunki oraz tryb zwalniania od tego podatku.

W tymże numerze pod poz. 11 ogłoszono okólnik Ministerstwa Finansów z dnia 26 stycznia 1951 r. w sprawie kwalifikacji podatkowej wynagrodzeń wymienionych w art. 9 ust. 7 ustawy o podatku od wynagrodzeń. Okólnik wyjaśnia wysokość opodatkowania dodatkowych wynagrodzeń.

W tymże numerze pod poz. 12 zamieszczono okólnik Ministerstwa Finansów z dnia 6 lutego 1951 r. w sprawie stosowania wyjaśnień o księgach podatkowych (vide PUG Nr. 3/33 str. 102). Okólnik poleca organom finansowym nie kwestionowanie nieprawidłowości w prowadzeniu ksiąg podatkowych Nr 1, 2 i 3 powstałych wskutek zbyt późnego rozprawienia zawierającego wyjaśnienia Nr 33 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Finansów.

W Nr. 4 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Finansów pod poz. 13 opublikowano okólnik z dnia 16 lutego 1951 r. w sprawie poboru podatku od lokali w drodze inkasa. W związku z ogłoszeniem przepisów o poborze podatku od lokali w drodze inkasa (vide PUG Nr 3/33 str. 102) okólnik zawiera wytyczne dla inkasentów tego podatku w zakresie prowadzenia kwitariuszy, dowodów rozchodowych oraz ksiąg przychodu i rozchodu, oraz przepisy dotyczące kontroli inkasa podatku.

FUNDUSZE

W Nr. 3 Biuletynu PKPG opublikowano zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 30 grudnia 1950 r. w sprawie utworzenia Funduszu Wyrównawczego dla rozliczeń pomiędzy państwowymi przedsiębiorstwami handlowymi a spółdzielniami CRS „Samopomoc Chłopska” w związku z obrotami handlowymi w 1951 r. Fundusz Wyrównawczy tworzy się w pozabudżetowych środkach specjalnych Ministerstwa Handlu Wewnętrznego. Ma on na celu pokrycie rabatów hurtowych udzielanych przez hurtownie

przedsiębiorstw państwowych hurtowniom Powiatowych Związków Gminnych Spółdzielni „Samopomoc Chłopska” oraz dodatkowych rabatów detalicznych udzielanych Gminnym Spółdzielniom „Samopomoc Chłopska” przez hurtownie przedsiębiorstw państwowych oraz PZGS z przeznaczeniem dla Gminnych Spółdzielni przez hurtownie i składnice przedsiębiorstw państwowych.

W Nr. 3 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Finansów z dnia 31 stycznia 1951 r. pod poz. 10 ogłoszono instrukcję Ministra Finansów w sprawie poboru należności na rzecz Państwowego Funduszu Ziemi. Instrukcja określa kompetencje władz w zakresie wymiaru i poboru należności na rzecz Państwowego Funduszu Ziemi, sposób prowadzenia wykazów ustalonych należności oraz tryb poboru należności.

P R A C A

Dziennik Ustaw R. P. Nr 12, poz. 94 zawiera ustawę z dnia 26 lutego 1951 r. o zmianie ustawy w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet.

W ustawie z dnia 2 lipca 1924 r. w przedmiocie pracy młodocianych i kobiet wprowadza się zmiany dotyczące ustalania wykazów prac wzbronionych młodocianym i kobietom, jak również warunków zatrudniania kobiet w ciąży.

W tymże numerze Dziennika Ustaw R. P. pod poz. 96 ogłoszono rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 26 lutego 1951 r. o pracach wzbronionych kobietom.

Rozporządzenie przynosi wykaz prac, przy których wzbronione jest zatrudnianie kobiet. Wykaz ten stanowi załącznik do rozporządzenia. Zakazy dotyczące prac, określonych dla poszczególnych gałęzi pracy, odnoszą się również do takich samych prac, wykonywanych w innych gałęziach pracy.

W Nr. A-10 Monitora Polskiego pod poz. 153 opublikowano zarządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 1951 r. w sprawie tymczasowej tabeli stanowisk oraz dodatków funkcyjnych i służbowych dla pracowników w dziale Ministerstwa Handlu Wewnętrznego. Zarządzenie dotyczy pracowników zatrudnionych w organach Państwowej Inspekcji Handlowej (vide PUG Nr 11/29, str. 309). Do zarządzenia dołączone są tabele dodatków funkcyjnych i służbowych.

W tymże numerze pod poz. 155 ogłoszono zarządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1951 r. w sprawie tymczasowej tabeli stanowisk oraz dodatków funkcyjnych i służbowych dla pracowników w dziale Ministerstwa Sprawiedliwości. Zarządzenie zezwala na utworzenie w dziale Ministerstwa Sprawiedliwości nowych stanowisk i zawiera tabele tych stanowisk oraz tabele dodatków funkcyjnych i służbowych.

Analogiczne zarządzenia ogłoszono: w odniesieniu do Ministerstwa Szkół Wyższych i Nauki w Monitorze Polskim Nr A-11 pod poz. 162 jako zarządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 30 stycznia 1951 r.; w odniesieniu do działu Ministerstwa Gospodarki Komunalnej w Monitorze Polskim Nr A-14 pod poz. 194 jako zarządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 lutego 1951 r.; w odniesieniu do zarządu centralnego i innych działów Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego — w Monitorze Polskim Nr A-18 pod poz. 237 jako zarządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 lutego 1951 r. oraz w Monitorze Polskim Nr A-15 pod poz. 211 jako zarządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 lutego 1951 r.; w odniesieniu do działu Ministerstwa Zdrowia w Monitorze Polskim Nr 19 pod poz. 247 jako zarządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 22 lutego 1951 r.

W Nr. 2 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Komunikacji pod poz. 15 opublikowano zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 25 stycznia 1951 r. o zaliczeniu pracowników przedsiębiorstwa „Polskie Koleje Państwowe” do okresu czasu służby w tym przedsiębiorstwie czasu pracy zawodowej. Zarządzenie zalicza pracowników Polskich Kolei Państwowych stale zamieszkałym na obszarze Ziemi Odzyskanych okres pracy przepracowany na kolejach niemieckich — na warunkach podanych w zarządzeniu.

W Nr. 4 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Zdrowia pod poz. 25 zamieszczono zarządzenie Ministra Zdrowia z dnia 9 lutego 1951 r. w sprawie powołania przy akademiach medycznych oraz szkołach dla średniego personelu służby zdrowia komisji przydziału pracy dla absolwentów na rok 1951. Zarządzenie określa skład oraz wytyczne dla komisji przydziału pracy działających w zakresie służby zdrowia zgodnie z ustawą z dnia 7 marca 1950 r. o planowym zatrudnianiu absolwentów (vide PUG Nr 5/23 str. 46).

Patrz:

„Organizacja Przedsiębiorstw Gospodarki Uspołecznionej” — rola, zadania i uprawnienia majstra.

P Ł A C E

W Nr. A-10 Monitora Polskiego pod poz. 151 opublikowano uchwałę Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1951 r. w sprawie przyznania niektórym kategoriom pracowników państwowych dodatków, uzasadnionych specjalnymi kwalifikacjami i warunkami służby. W myśl uchwały pracownikom państwowym w określonych w uchwale grupach uposażenia (I—V) mogą być przyznawane dodatki specjalne na okres do 6 miesięcy w wysokości od 20 do 50% zasadniczego uposażenia. Dodatek może być przyznany przy równoczesnym istnieniu następujących warunków: 1. posiadanie przez pracownika wykształcenia dającego wysokie kwalifikacje fachowe w danej specjalności, 2. szczególnego doświadczenia i praktyki w zakresie spełnianych funkcji, 3. pełnienia szczególnie odpowiedzialnych obowiązków, 4. wykazywania ponadprzeciętnej inicjatywy i wyróżnienia się wynikami pracy oraz 5. odpowiedniej postawy społecznej. Dodatek wolny jest od podatku od wynagrodzeń. Jednocześnie traci moc obowiązującą poprzednia uchwała w tym przedmiocie (vide PUG Nr 3/21 str. 58).

W Nr. A-11 Monitora Polskiego pod poz. 168 ogłoszono zarządzenie Ministra Finansów z dnia 17 stycznia 1951 r. w sprawie wynagrodzenia doradców. Zarządzenie dotyczy doradców opłacanych z kredytu budżetu Państwa i określa zasadnicze wynagrodzenie, dodatki lokalne oraz wynagrodzenie za godziny nadliczbowe.

W Nr. 4 Biuletynu PKPG pod poz. 36 opublikowano zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 15 stycznia 1951 r. w sprawie premiowania pracowników i nadzorujących urzędzenia wytwarzające parę dla potrzeb przemysłowych. Z dniem 1 lutego 1951 r. wprowadza się w przedsiębiorstwach gospodarki uspołecznionej jednolity regulamin premiowania pracowników obsługujących i nadzorujących urzędzenia wytwarzające parę dla celów przemysłowych. Regulamin ten może być wprowadzony jedynie w zakładach zaopatrzonych w odpowiednie urzędzenia kontrolne w kotłowniach. Dołączony do zarządzenia regulamin podaje sposób obliczenia premii w zależności od urządzeń kotłowych i oszczędności paliwa.

W Nr. 3 Dziennika Urzędowego Ministerstwa Oświaty pod poz. 24 zamieszczono zarządzenie Ministra Oświaty z dnia 15 stycznia 1951 r. w sprawie wynagrodzenia nauczycieli (wychowawców) zajętych w niepełnym wymiarze zajęć (godziny kontraktowe) za pracę w godzinach nadliczbowych oraz za zajęcia wychowawcze w internacie i czynności dodatkowe w szkołach podległych Ministerstwu Oświaty. Zarządzenie zawiera tabele wysokości wynagrodzenia za godzinę kontraktową i nadliczbową oraz ryczałtowego miesięcznego wynagrodzenia.

W tymże numerze pod poz. 25 ogłoszono zarządzenie Ministra Oświaty z dnia 15 stycznia 1951 r. w sprawie wynagrodzenia pracowników kontraktowych w szkołach, zakładach i kursach podległych Ministrowi Oświaty. Zarządzenie wprowadza zmiany w obowiązujących przepisach z 24 października 1947 (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 11, poz. 275). Zmiany dotyczą wynagrodzenia wychowawców i nauczycieli kwalifikowanych.

Patrz:

„Praca” — tabela stanowisk oraz dodatków funkcyjnych i służbowych.

GOSPODARKA LOKALAMI I NAJEM LOKALI

Dziennik Ustaw R. P. Nr 10, poz. 75 zawiera ustawę z dnia 26 lutego 1951 r. o budynkach i lokalach nowo wybudowanych lub odbudowanych.

Ustawa ta poddaje przepisom o publicznej gospodarce lokalami i o najmie lokali budynki i lokale, wyłączone dotychczas spod tych przepisów, jako nowo-wybudowane lub gruntownie naprawione. Osoby, zajmujące lokale wyżej określone, powinny uzyskać ich przydział, który będzie wydany w granicach obowiązujących norm zaludnienia mieszkań, jeżeli przysługuje im prawo uzyskania przydziału lokalu w danej miejscowości. Przepisy ustawy nie dotyczą domków jednorodzinnych, mających nie więcej niż pięć izb mieszkalnych, jeżeli mieszka w nich właściciel.

Z wejściem ustawy w życie tracą moc przepisy związkowe, zawarte w dekreście z dnia 26 października 1945 r. o rozbiórce i naprawie budynków zniszczonych i uszkodzonych wskutek wojny, w ustawie z dnia 3 lipca 1947 r. o popieraniu budownictwa, w dekreście z dnia 21 grudnia 1945 r. o publicznej gospodarce lokalami i w dekreście z dnia 28 lipca 1948 r. o najmie lokali.

W Nr. 3 Biuletynu PKPG pod poz. 31 opublikowano pismo ókólne Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 5 stycznia 1951 r. w sprawie mieszkań zastępczych w Planie Inwestycyjnym na rok 1951. W myśl pisma Inwestorzy Centralni wydadzą podległym sobie inwestorom polecenia sporządzenia wg załączonego do pisma wzoru wykazu tytułów inwestycyjnych objętych Planem Inwestycyjnym 1951 r., których realizacja uzależniona jest od dostarczenia izb zastępczych. Pismo reguluje tryb i terminy przysyłania tych wykazów oraz tryb dokonywania odnośnych viirements na pokrycie budowy mieszkań zastępczych.

UBEZPIECZENIA, EMERYTURY, RENTY, ZASIŁKI

Dziennik Ustaw R. P. Nr 9, poz. 70 zawiera rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 lutego 1951 r. w sprawie wysokości składek na ubezpieczenia społeczne.

Rozporządzenie to ustala jednolitą składkę łączną na ubezpieczenia społeczne za wszystkich pracowników zatrudnionych w uspołecznionych zakładach pracy w wysokości 15,5% zarobków, a w odniesieniu do pracowników zatrudnionych w prywatnych zakładach pracy określa składkę na ubezpieczenie rodzinne w wysokości 12% zarobków, na pozostałe zaś rodzaje

ubezpieczeń łącznie — 18%, z czego 2% zarobków przypada na Fundusz Pracy.

W tymże numerze Dziennika Ustaw R.P. pod poz. 72 znajdujemy rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 12 lutego 1951 r. w sprawie zmiany warunków nabywania uprawnień do zasiłków rodzinnych.

Rozporządzenie ustala jako warunek do nabycia przez pracownika uprawnień do zasiłku rodzinnego trzymiesięczny okres zatrudnienia w tym samym zakładzie pracy z tym, że do okresu tego wlicza się w przypadkach w rozporządzeniu określonych okresy zatrudnienia w poprzednim zakładzie pracy jak również niektóre przerwy w pracy w danym zakładzie pracy. Prawo do pobierania zasiłku wygasa z rozwiązaniem stosunku pracy lub stosunku służbowego, a w razie rozwiązania stosunku pracy z powodu przedłużającej się choroby — z ustaniem prawa do pobierania zasiłku chorobowego.

Rozporządzenie przewiduje dla niektórych, wymienionych w nim kategorii pracowników, oddzielne uregulowanie sprawy zasiłków rodzinnych.

URZĄDZENIA SOCJALNE I OPIEKA SPOŁECZNA

W Nr. A-14 Monitora Polskiego pod poz. 200 opublikowano zarządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 12 lutego 1951 r. uchylające zarządzenie w sprawie wydawania mleka dla rodzin pracowniczych na asygnaty Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W myśl zarządzenia zaprzestaje się wydawania mleka na asygnaty Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dniem 16 marca 1951 r.

W Nr. 4 Biuletynu PKPG pod poz. 41 zamieszczono pismo okólne Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 25 stycznia 1951 r. w sprawie kosztów utrzymania w 1951 r. w placówkach akcji socjalnej w dziele opieki nad matką i dzieckiem. Pismo zawiera wykaz kosztów.

Z D R O W I E

W Nr. A-17 Monitora Polskiego pod poz. 228 opublikowano uchwałę Prezydium Rządu z dnia 3 lutego 1951 r. w sprawie przejścia niektórych czynności lekarzy powiatowych na zakłady społeczne służby zdrowia. W myśl uchwały urzędowe świadectwa lekarskie, których wydanie dotychczas należało w myśl obowiązujących przepisów do obowiązków lekarza powiatowego (lekarza urzędowego), jak również inne czynności, do których wykonania potrzebne jest posiadanie prawa wykonywania zawodu lekarza przechodzą do zakresu działania społecznych zakładów służby zdrowia.

W Nr. 4 Biuletynu PKPG pod poz. 40 ogłoszono zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 3 lutego 1951 r. w sprawie wstępu przedstawicieli służby zdrowia do prowadzonych przez Państwo zakładów pracy. Zarządzenie określa, komu z przedstawicieli służby zdrowia przysługuje prawo wstępu do państwowych zakładów pracy o każdej porze. Prawo wstępu nie dotyczy tzw. wydzielonych zakładów pracy.

Patrz:

„Obrót towarowy” — przechowywanie prób pokarmów w miejscach zbiorowego spożycia.

„Praca” — komisje przydziału pracy w zakresie służby zdrowia.

SPRAWOZDAWCZOŚĆ I STATYSTYKA

W Nr. A-19 Monitora Polskiego pod poz. 244 opublikowano uchwałę Nr 131 Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1951 r. w sprawie programu prac statystyczno-sprawozdawczych na rok 1951. Uchwała określa, w jakim zakresie

prowadzone będą prace statystyczno-sprawozdawcze w 1951 r., kto jest uprawniony do zatwierdzania odpowiednich formularzy i instrukcji oraz komu przesyłane będą sprawozdania i ich wtniki. Prace statystyczno-sprawozdawcze nie objęte uchwałą mogą być prowadzone tylko za zgodą Głównego Urzędu Statystycznego lub wojewódzkiej komisji planowania gospodarczego.

W Nr. 3 Biuletynu PKPG pod poz. 25 opublikowano zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 12 stycznia 1951 r. w sprawie składania w 1951 r. miesięcznych sprawozdań statystycznych przez przedsiębiorstwa budowlano-montażowe, geodezyjne i biura projektów. Zarządzenie nakłada do czasu wprowadzenia nowej sprawozdawczości statystycznej tych przedsiębiorstw obowiązek składania sprawozdań statystycznych wg dołączonej do zarządzenia instrukcji.

ORGANIZACJA PRZEDSIĘBIORSTW GOSPODARKI USPOŁECZNIONEJ

W Nr. A-10 Monitora Polskiego pod poz. 159 opublikowano zarządzenie Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 16 stycznia 1951 r. w sprawie zastępstwa sądowego przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej przedsiębiorstw państwowych, podległych Ministrowi Handlu Wewnętrznego. Zarządzenie zleca Prokuratorii Generalnej RP zastępstwo sądowe przedsiębiorstw, podległych Ministrowi Handlu Wewnętrznego we wszystkich sprawach przed sądami wojewódzkimi i przed Sądem Najwyższym. W innych sprawach dyrektor przedsiębiorstwa może zlecić Prokuratorii Generalnej zastępstwo sądowe, jeżeli uzna to za właściwe. Jednocześnie traci moc obowiązującą poprzednie zarządzenie (vide PUG Nr 2/20 str. 37).

W Nr. A-13 Monitora Polskiego pod poz. 181 ogłoszono uchwałę Prezydium Rządu z dnia 3 lutego 1951 r. w sprawie organizacji państwowego przemysłu terenowego. W myśl uchwały objęte dotychczas działalnością dyrekcji przemysłu miejscowego zakłady państwowego przemysłu terenowego, których produkcja przeznaczona jest na zaspokojenie lokalnych potrzeb ludności oraz potrzeb przemysłu kluczowego znajdującego się w ich najbliższym zasięgu zostaną przekazane radom narodowym w trybie określonym uchwałą Rady Ministrów z dnia 6 grudnia 1950 r. (vide PUG Nr 2/32 str. 63). Zakłady te będą zorganizowane jako powiatowe (miejskie) lub wojewódzkie przedsiębiorstwa przemysłu terenowego. Pozostałe przedsiębiorstwa objęte dotychczas działalnością dyrekcji przemysłu miejscowego, zamieszczone na liście ustalonej przez prezesa Centralnego Urzędu Drobnej Wytwórczości będą podlegać branżowym zarządom przemysłu państwowego wchodzącym w skład Centralnego Urzędu Drobnej Wytwórczości. Organizację tych branżowych zarządów ustali Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego na wniosek Prezesa CUDW.

W tymże numerze pod poz. 191 zamieszczono zarządzenie Ministra Przemysłu Lekkiego z dnia 8 lutego 1951 r. w sprawie zastępstwa sądowego przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej przedsiębiorstw państwowych podległych Ministrowi Przemysłu Lekkiego. Zarządzenie zleca Prokuratorii Generalnej RP zastępstwo sądowe przedsiębiorstw podległych Ministrowi Przemysłu Lekkiego we wszystkich sprawach przed sądami wojewódzkimi i Sądem Najwyższym. W innych sprawach dyrektor przedsiębiorstwa może zlecić Prokuratorii zastępstwo, jeżeli uzna to za właściwe.

W Nr. A-16 Monitora Polskiego pod poz. 222 opublikowano zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 27 stycz-

nia 1951 r. w sprawie łączenia przedsiębiorstw państwowych. Łączenie przedsiębiorstw państwowych następuje przez przejęcie całego majątku przedsiębiorstw przejmowanych przez jedno przedsiębiorstwo przejmujące. Przejęcie następuje protokolarnie na zarządzenie właściwego ministra. Przedsiębiorstwo przejmujące odpowiada za wszelkie zobowiązania przejętych przedsiębiorstw. Zarządzenie reguluje ponadto, co powinno zawierać zarządzenie o łączeniu przedsiębiorstw oraz treść wpisów do rejestru przedsiębiorstw.

W Nr. A-18 Monitora Polskiego pod poz. 235 ogłoszono uchwałę Rady Ministrów z dnia 21 lutego 1951 r. w sprawie praw i obowiązków głównych (starszych) księgowych przedsiębiorstw budżetowych. Uchwała rozciąga na przedsiębiorstwa budżetowe moc obowiązującą uchwały z tejże daty w sprawie praw i obowiązków głównych (starszych) księgowych jednostek budżetowych (patrz niżej „Organizacja Urzędów”) i wyjaśnia, że do tych jednostek nie ma zastosowania uchwała Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 1950 r. w sprawie praw i obowiązków głównych (starszych) księgowych przedsiębiorstw i zakładów uspołecznionych (vide PUG Nr 4/22 str. 90).

W tymże numerze pod poz. 236 zamieszczono uchwałę Prezydium Rządu z dnia 21 lutego 1951 r. o roli, zadaniach i uprawnieniach majstra w uspołecznionych przedsiębiorstwach przemysłowych zakładach pracy. W myśl uchwały majster powinien przy wykonywaniu Planu 6-letniego stać się, w każdym przemysłowym uspołecznionym zakładzie pracy pełnoprawnym kierownikiem podstawowego ognia produkcyjnego, odpowiedzialnym w pełni za wykonanie w swoim zakresie zadań planu. W związku z powyższym uchwała określa, kto może być mianowany majstrem, jakie są jego obowiązki i uprawnienia, komu jest podporządkowany i jak powinno być obliczane jego wynagrodzenie.

Patrz:

„Finanse” — rozliczanie przedsiębiorstw z budżetem centralnym.

ORGANIZACJA URZĘDÓW

W Nr. A-11 Monitora Polskiego pod poz. 165 opublikowano zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 26 stycznia 1951 r. w sprawie statutu organizacyjnego Głównego Urzędu Statystycznego. Dołączony do zarządzenia statut organizacyjny zawiera podział Urzędu na departamenty i biura oraz określa zakres działania tych komórek.

W Nr. A-12 Monitora Polskiego pod poz. 176 ogłoszono uchwałę Rady Ministrów z dnia 3 lutego 1951 r. o zmianie Instrukcji Nr 8 w sprawie organizacji wewnętrznej etatów wydziałów prezydiów rad narodowych (vide PUG Nr 7/25 str. 184, Nr 8/26 str. 214, Nr 10/28 str. 282, Nr 11/29 str. 309, Nr 12/30 str. 349, Nr 1/31 str. 31 i Nr 3/33 str. 106). Zmiany dotyczą Wydziałów Rolnictwa i Leśnictwa.

W tymże numerze pod poz. 178 zamieszczono uchwałę Prezydium Rządu z dnia 3 lutego 1951 r. w sprawie utworzenia Biura do Spraw Gospodarki Paliwami Stałymi. Biuro utworzone jest przy Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego i ma na celu zapewnienie racjonalnej i oszczędnej gospodarki paliwami stałymi: węglem kamiennym, brykietami z węgla kamiennego, węglem brunatnym, koksem (odlewniczym, wielkopiecowym, opałowym, koksikiem) i półkoksem. Uchwała określa zakres działania i organizację Biura.

W Nr. A-13 Monitora Polskiego pod poz. 180 opublikowano uchwałę Rady Ministrów z dnia 3 lutego 1951 r. w sprawie zmiany tymczasowej organizacji Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego (vide PUG Nr 2/32

str. 62). Zmiany polegają na utworzeniu w Ministerstwie Przemysłu Ciężkiego Centralnego Zarządu Zaoopatrzania Przemysłu Ciężkiego i Centralnego Zarządu Gospodarki Złotem a zniesieniu Departamentu Zaoopatrzania oraz podległych temu Ministerstwu Central Zaoopatrzania Materiałowego Przemysłu Metalowego i Przemysłu Elektrotechnicznego oraz Centrali Złomu. Ponadto uchwała zawiera upoważnienie dla Ministra Przemysłu Ciężkiego do tworzenia za zgodą Prezesa Rady Ministrów zespołów departamentów, biur oraz centralnych zarządów pod kierownictwem dyrektora generalnego.

W Nr. A-15 Monitora Polskiego pod poz. 208 ogłoszono uchwałę Rady Ministrów z dnia 10 lutego 1951 r. w sprawie zmiany tymczasowego statutu organizacyjnego Ministerstwa Przemysłu Chemicznego (vide PUG Nr 2/32 str. 62). Zmiana polega na zmianie nazwy Centralnego Zarządu Przemysłu Włókien i Tworzyw Sztucznych na Centralny Zarząd Przemysłu Włókien Sztucznych.

W Nr. A-18 Monitora Polskiego pod poz. 234 opublikowano uchwałę Nr 112 Rady Ministrów z dnia 21 lutego 1951 r. w sprawie praw i obowiązków głównych (starszych) księgowych jednostek budżetowych. Uchwała dotyczy władz, urzędów, instytucji i zakładów państwowych, których dochody i wydatki brutto są objęte budżetem Państwa. Uchwała określa prawa i obowiązki głównego (starszego) księgowego w szczególności w zakresie zawierania umów, udzielania zamówień i dokonywania wypłat oraz jego stosunek do kierownictwa jednostki.

W Nr. A-19 Monitora Polskiego pod poz. 245 ogłoszono uchwałę Nr 86 Prezydium Rządu z dnia 3 lutego 1951 r. w sprawie organizacji Centralnego Inspektoratu Standaryzacji. W myśl uchwały dotychczasowy Centralny Inspektorat Standaryzacji Artykułów Rolniczych i Spożywczych przekształca się w Centralny Inspektorat Standaryzacji, działający przy Ministrze Handlu Zagranicznego. Uchwała określa zakres działania Inspektoratu. Do uchwały dołączony jest tymczasowy statut organizacyjny zawierający podział inspektoratu na wydziały.

Patrz:

„Praca” — tabele stanowisk w urzędach.

„Zdrowie” — przejście niektórych kompetencji lekarzy urzędowych na społeczne zakłady służby zdrowia.

GOSPODARKA MAJĄTKIEM PAŃSTWOWYM

Dziennik Ustaw RP Nr 10, poz. 77 przynosi rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 lutego 1951 r. w sprawie przekazywania rolniczym spółdzielniom produkcyjnym nieruchomości rolnych, stanowiących własność Państwa.

Rozporządzenie normuje tryb składania i treść wniosków rolniczych spółdzielni produkcyjnych o przekazanie nieruchomości rolniej, stanowiącej własność Państwa, ustala prezydium wojewódzkiej rady narodowej jako władzę właściwą do orzekania o przekazaniu, przewiduje przekazanie nieruchomości w zarząd i bezpłatne użytkowanie, a przekazanie przynależności i zasiewów na własność i na warunkach określonych w decyzji. Rolnicza spółdzielnia produkcyjna nie przejmuje odpowiedzialności za ujawnione w księdze wieczystej obciążenia z tytułu praw rzeczowych ograniczonych oraz praw i roszczeń osobistych. Dalsze przepisy rozporządzenia regulują zasady wyceny nieruchomości, zasiewów i przynależności, sprawę odwołań od decyzji o przekazaniu i tryb postępowania odwoławczego, kwestię obejmowania przez spółdzielnię przekazanej nieruchomości, spłaty należności za przekazane odpłatnie składki majątkowe oraz sprawę przymusowego wykonania decyzji o przekazaniu.

Przepisów rozporządzenia nie stosuje się do nieruchomości rolnych, będących we władaniu urzędów lub instytucji podległych Ministrowi Bezpieczeństwa Publicznego oraz do gruntów, na których urządzone są przedsiębiorstwa przemysłowe.

W Nr. A-11 Monitora Polskiego pod poz. 163 opublikowano zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 16 stycznia 1951 r. w sprawie trybu przekazywania i sposobu wyceny nadmiernych remanentów motoryzacyjnych. Zarządzenie wydane stosownie do uchwały Prezydium Rządu z dnia 8 listopada 1950 r. (vide PUG Nr 1/31 str. 24) zawiera przepisy dotyczące określenia nadmiernych remanentów motoryzacyjnych, klasyfikacji i zgłaszania remanentów motoryzacyjnych, trybu przekazywania oraz sposobu wyceny i trybu rozliczeń. Do zarządzenia dołączone są wzory odpowiednich druków.

KONTROLA PAŃSTWOWA

Dziennik Ustaw RP Nr 3, poz. 61 ogłasza rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1951 r. w sprawie organizacji i zakresu działania organów kontroli i rewizji finansowej.

Rozporządzenie ustala organy, przez które Minister Finansów wykonuje swoje funkcje w zakresie kontroli i rewizji finansowej, zakres działania organów kontrolno-rewizyjnych, ich uprawnienia, tryb zawiadamiania o wynikach kontroli i stwierdzonych uchybieniach. Z zakresu działania organów kontrolno-rewizyjnych przewidzianych w rozporządzeniu wyłączone są sprawy kontroli i rewizji finansowej w jednostkach, urzędach, zakładach, instytucjach i przedsiębiorstwach podległych Ministrom Obrony Narodowej i Bezpieczeństwa Publicznego.

RÓŻNE

Dziennik Ustaw RP Nr 11, poz. 92 ogłasza rozporządzenie Ministra Górnictwa z dnia 5 lutego 1951 r. w sprawie poddania minerału gipsu na niektórych obszarach Państwa przepisom prawa górniczego.

Rozporządzenie dotyczy minerału gipsu znajdującego się w swych naturalnych złożach na obszarze województw: katowickiego, kieleckiego, krakowskie-

go i wrocławskiego oraz niektórych powiatów województw: opolskiego i zielonogórskiego. Na obszarach tych gips uznaje się za niezwiązany z prawem własności gruntu i za podlegający woli górniczej. Osoby posiadające na mocy dotychczasowych przepisów prawnych zakłady wydobywania gipsu na powyższym obszarze mogą je prowadzić nadal pod warunkiem dopełnienia wskazanych w rozporządzeniu formalności; zakłady te podlegają przepisom prawa górniczego.

W Dzienniku Ustaw RP Nr 12, poz. 98 ukazało się rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 lutego 1951 r. w sprawie wywozu mienia ruchomego z obszaru Ziemi Odzyskanych.

Rozporządzenie to zawiesza aż do odwołania moc obowiązującą rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1951 r. w sprawie wywozu mienia ruchomego z obszaru Ziemi Odzyskanych (Dz. U.R.P. Nr 2, poz. 11), wobec czego ustanowiony rozporządzeniem Ministra Ziemi Odzyskanych z dnia 17 lutego 1948 r. (Dz. U.R.P. Nr 11, poz. 82 oraz Nr 49, poz. 370) zakaz wywozu mienia ruchomego poniemieckiego z Ziemi Odzyskanych pozostaje w mocy.

Zakazu tego nie stosuje się do mienia ruchomego poniemieckiego, będącego w posiadaniu władz, przedsiębiorstw, zakładów i innych instytucji państwowych oraz uspołecznionych jak również przedsiębiorstw pozostających pod zarządem państwowym oraz do mienia poniemieckiego, stanowiącego własność osób opuszczających obszar Ziemi Odzyskanych na podstawie przeniesienia służbowego przez władze centralne.

W Nr. A-11 Monitora Polskiego pod poz. 166 opublikowano zarządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 23 stycznia 1951 r. w sprawie obowiązku współdziałania w akcji ratowniczej straży pożarnej. Zarządzenie określa zakres obowiązków obywateli związanych z akcją przeciwpożarową oraz przypadki zwolnienia od tych obowiązków.

W Nr. 1 Dziennika Urzędowego Komunikacji pod poz. 1 opublikowano zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 9 stycznia 1951 r. w sprawie wydawania Dziennika Urzędowego Komunikacji. Z dniem 1 stycznia 1951 r. wewnętrznym organem urzędowym resortu Komunikacji jest Dziennik Urzędowy Komunikacji. Zarządzenie określa, jakie akty mogą być opublikowane w Dzienniku Urzędowym Komunikacji, układ tego Dziennika oraz sposób jego wydawania i rozprowadzania.

Orzecznictwo w sprawach gospodarczych

Sąd Najwyższy

Izba Karna

- I. „Zmniejszenie wydajności pracy“ w rozumieniu przepisu art. 39 pkt. 1 m. k. k. nie musi posiadać wyłącznie postaci obniżenia ilości produkcji, w stosunku do ilości już uprzednio osiągniętej; może ono mieć i postać przeciwdziałania w osiągnięciu takiej ilości produkcji, jaka ze względu na stan techniczny urządzeń i surowca oraz organizacji pracy jest możliwa do osiągnięcia i utrzymywania produkcji na niższym stopniu ilościowym.

II. Wypowiedzenie w czasie dyskusji na naradzie wytwórczej błędnych poglądów może być podstawą do krytyki, a co najwyżej — skutków w dziedzinie stosunków społeczno-obywatelskich, nie może być natomiast podstawą do represji karnej. Udzielanie jednak w toku dyskusji na takiej naradzie wytwórczej świadomie fałszywej infor-

rzekomo zmniejszonej zdolności produkcyjnej urządzeń technicznych, których stan znany jest informującemu z racji wykonywanej przezeń pracy, stanowi działanie przestępcze.

Sąd Najwyższy w sprawie Wacława S., osk. z nr 286 § 1 k.k. po rozpoznaniu rewizji oskarżonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 5 maja 1950 r., na podstawie art. 375, 383 pkt. 2 i 3, 388 k.p.k. uchylił wyrok w zaskarżonej części i oskarżonego Wacława S. uznał winnym tego, że w czasie od 1947 r. do marca 1949 r. w Radomiu udzielił pomocy oskarżonemu Henrykowi L. do popełnienia przez tegoż przypisanego mu przestępstwa w ten sposób, że na naradach wytwórczych w Zakładzie Przemysłowym X (pod zarządem państwowym), jako kierownik oddziału produkcyjnego świadomie popierał znaną mu jako szkodliwą działalność osk. L., zmierzającą do zmniejszenia produkcji pieca przemysłowego przez zajmowanie na naradach produkcyjnych zleconego mu przez osk. L. stanowiska co do rzekomej niewydolności technicznej pieca i za ten

czyn na mocy art. 27 k.k. i 39 m.k.k. skazał go na rok i 6 (sześć) miesięcy więzienia.

Rewizja oskarżonego Wacława S. podnosi zarzut:

1. Obrazy art. 286 k.k. przez błędne zastosowanie tego przepisu, jakkolwiek w czynie przypisanym oskarżonemu brak jest znamion przestępstwa, ponieważ oskarżony nie działał w ramach swej władzy, a więc nie mógł jej przekroczyć lub nie dopełnić wynikających z niej obowiązków.

2. Błędą ocenę okoliczności faktycznych sprawy ponieważ oskarżony — zdaniem rewizji — działając w dobrej wierze wyraził tylko swój pogląd w toczącej się dyskusji, za co nie może być karany, choćby nawet pogląd jego okazał się błędny.

W u z a s a d n i e n i u

Sąd Najwyższy wyraził, między innymi, następujący pogląd prawny:

Zarzut obrazy prawa materialnego jest częściowo zasadny, lecz tylko w tym sensie, że w czynie przypisanym oskarżonemu mieszczą się znamiona zbrodni z art. 39 m.k.k. w związku z art. 27 k.k., nie zaś występku z art. 286 § 1 k.k.

Według ustalonego w sprawie stanu faktycznego osk. S. świadomie okazał osk. L. pomoc w popełnieniu przez tegoż zbrodni z art. 39 pkt. 1 polegającej na zmniejszeniu wydajności oddziału fabrycznego.

Jakkolwiek czyn osk. L. zakwalifikowany został przez Sąd Apelacyjny zgodnie z aktem oskarżenia, jako występki z art. 286 § 1 k.k. to jednak kwalifikacja ta jest błędna, ponieważ w czynie tym mieszczą się wszystkie znamiona zbrodni z art. 39 pkt. 1 m.k.k.

Zarzucony osk. osk. L. i S. w akcie oskarżenia i przypisany im w sentencji wyroku czyn przestępczy polega na tym, iż „wspólnie i po porozumieniu... bezpodstawnie i niezgodnie z prawdą przedstawiali właściwym organom, że urządzenia techniczne oddziału fabrycznego są zużyte do tego stopnia, iż wzmożenie ich działania w następstwie spowodować musi ich szybką i całkowitą dewastację, nie dopuszczając przez to do wykorzystania tych urządzeń w pełni ich możliwości“.

Przeciwdziałanie wykorzystaniu urządzeń technicznych w pełni ich możliwości, przez niezgodne z rzeczywistością przedstawienie stanu technicznego tych urządzeń, wówczas gdy sprawca posiada świadomość prawdziwego stanu rzeczy, a tym więcej, że — z racji wykonywanej przez siebie pracy zawodowej jest kompetentny do oceny stanu technicznego wyżej wymienionych urządzeń — stanowi działanie skierowane na zmniejszenie wydajności pracy — w rozumieniu art. 39 pkt. 1 m.k.k.

„Zmniejszenie wydajności pracy“ w rozumieniu tego przepisu nie musi posiadać wyłącznie postaci obniżenia ilości produkcji w stosunku do ilości już uprzednio osiągniętej; może ono mieć i postać przeciwdziałania osiągnięciu takiej ilości produkcji, jaka ze względu na stan techniczny urządzeń i surowca oraz organizację pracy jest możliwa do osiągnięcia i utrzymywania produkcji na niższym stopniu ilościowym.

W danej sprawie nie budzi wątpliwości okoliczność faktyczna, iż osk. L. wbrew swym wiadomościom dezinformował uczestników narady wytwórczej co do wydajności produkcyjnej pieca przemysłowego, aby w ten sposób przeciwstawić się propozycji robotnika K. (uczestnika tejże narady) zmierzającej do podniesienia ilości produkcji oddziału fabrycznego.

Nie ulega też wątpliwości fakt, iż majster tego oddziału osk. S., mając świadomość, iż oddział może dać większą produkcję, aniżeli daje i że propozycja K. jest zasadna (czemu dał wyraz w postaci swych zabiegów u osk. L. o podwyższenie produkcji) ulegając osk. L. i idąc mu na rękę przez okazanie pomocy, zajmował na naradach wytwórczych takie stanowisko, jakie mu dyktował osk. L. Tak więc osk. S. zgodnie z poleceniem L. milczał na naradach wytwórczych, kiedy mu L. milczeć kazał, a wypowiedział się przeciwko propozycji K. — fałszywie powołując się na stan techniczny ob-

slugiwanego przezeń pieca — kiedy mu w ten sposób mówić L. kazał.

Takim swoim postępowaniem osk. S. w całej pełni okazał pomoc osk. L. w popełnieniu przez tegoż zbrodni z art. 39 pkt. 1 m.k.k. i dopuścił się przestępstwa z art. 27 k.k. w związku z tymże przepisem.

II. Bezasadny jest i drugi zarzut rewizji. Jakkolwiek rewizja wyraża słuszne przekonanie, że uczestnik dyskusji nie może być karany za wypowiedziany w trakcie wymiany zdań, pogląd, choćby pogląd ten był mylny, to jednak przekonanie to nie ma najmniejszego zastosowania do ustalonego — jak wyżej — przez Sąd Apelacyjny stanu faktycznego.

Sąd Apelacyjny nie przypisał oskarżonemu wypowiedzenia w czasie dyskusji fałszywego poglądu i nie za to go ukarał, lecz przypisał oskarżonemu wypowiedzenie świadomie fałszywej informacji o rzekomym wpływie stanu technicznego obsługiwanego przezeń pieca przemysłowego na zmniejszenie jego zdolności produkcyjnej i za ten czyn wymierzył mu karę.

Wypowiedzenie w czasie dyskusji na naradzie wytwórczej błędnych poglądów może być podstawą do krytyki, a co najwyżej — skutków w dziedzinie stosunków społeczno-obywatelskich, nie może być natomiast podstawą do represji karnej.

Udzielenie jednak w toku dyskusji na takiejsze naradzie wytwórczej świadomie fałszywej informacji lub opinii o nieistniejących wadach albo rzekomo zmniejszonej zdolności produkcyjnej urządzeń technicznych, których stan znany jest informującemu z racji wykonywania przezeń pracy, stanowi działanie przestępcze.

(Wyrok z dnia 18 października 1950 r.)
(K. 983/50).

2. *Urzędnik, którego dbałości powierzone troskę o całość i bezpieczeństwo mienia publicznego, powinien nawet w przypadku braku w tym względzie przepisów i zarządzeń administracyjnych z własnej inicjatywy i przezorności poczynić wszelkie starania, mające na celu zapobieżenie utracie lub zniszczeniu powierzonego mu dobra, nie oglądając się na to czy jego przetłózony wydał w tej mierze odpowiednie przepisy, przewidujące możliwość szkody i sposoby jej uniknięcia.*

Sąd Najwyższy w sprawie Kazimierza J., osk. z art. 286 § 1 k.k., po rozpoznaniu rewizji Prokuratora Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, założonej od wyroku tegoż Sądu z dnia 3 kwietnia 1950 r., na podstawie art. 395, 403 pkt. 1 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok, oskarżonego Kazimierza J. uznał za winnego występku z art. 286 § 3 k.k. popełnionego przez to, że: w dniu 9 września 1949 r. w W, jako kierownik referatu pracy i płacy w Zakładach Przemysłu X, stanowiących własność Skarbu Państwa, działając nieumyślnie na szkodę interesu publicznego nie dopełnił ciążącego na nim obowiązku należytego zabezpieczenia przewożonych przezeń pieniędzy, przeznaczonych na wypłatę dla pracowników tychże Zakładów, przez nieprzebranie konwoju MO, czym ułatwił trzem nieujawnionym sprawcom zrabowanie większej kwoty pieniędzy i skazał go na sześć miesięcy aresztu....

Rewizja Prokuratora Sądu Apelacyjnego w Gdańsku zarzuca obrazę art. 403 pkt. 1 i 3 k.p.k. przez uniewinnienie oskarżonego, mimo istnienia w przypisanym mu czynie znamion przestępstwa z art. 286 § 1 k.k.

W u z a s a d n i e n i u

Sąd Najwyższy wyraził następujący pogląd prawny: Przewód sądowy w pierwszej instancji ustalił, że oskarżony Kazimierz J., jako kierownik referatu pracy i płacy Zakładów Przemysłu X przewoził wraz z drugim urzędnikiem większą kwotę pieniędzy, przeznaczoną na wypłatę dla pracowników tychże zakładów, bez asysty MO, przy czym suma ta została mu w drodze zrabowania.

Sąd Apelacyjny uniewinnił oskarżonego z zarzutu niedopełnienia przezeń obowiązku należytego zabez-

pieczenia przewożonego mienia publicznego, wychodząc z założenia, iż zarządzenie Dyrekcji Zakładów z dnia 10.VIII.148 r., nakazujące przewożenie pieniędzy w ayscie MO, dotyczyło pobierania pieniędzy z Oddziału zanku w G, nie zaś w W, a nadto, ze straciło ono moc przez niestosowanie go w praktyce.

Stanowisko powyższe jest błędne. Obowiązek dbałości o dobro publiczne, powierzony pieczy urzędnika, wpływa nie tylko z wydanych w tym względzie przepisów i zarządzeń administracyjnych, ale także z samego charakteru zajmowanego przez urzędnika stanowiska tudzież z istoty przywiązanych do tego stanowiska zadań. Obowiązek ten dotyczy w szczególności urzędnika, któremu powierzono troskę o całość

i bezpieczeństwo mienia publicznego, jak np. pieniędzy, warsztatów, urządzeń itp. Urzędnik taki powinien z własnej inicjatywy i przezorności poczynić wszelkie starania, mające na celu zapobieżenie utracie lub zniszczeniu powierzzonego mu dobra, nie ogładając się na to czy jego przełożony wydał w tej mierze odpowiednie przepisy, przewidujące możliwość szkody i sposoby jej uniknięcia. Czułość tego rodzaju jest nakazana w ustroju planowej gospodarki socjalistycznej, gdzie każdy funkcjonariusz publiczny powinien się uważać za współgospodarza majątku publicznego.

(Wyrok z dnia 7 września 1950 r.)
(K. 720/50).

Główna Komisja Arbitrażowa

1. Roszczenie o zwrot przedmiotów majątku trwałego w postępowaniu arbitrażowym.

Jeżeli spór między jednostkami gospodarki uspołecznionej o wydanie przedmiotów majątku trwałego nie może być rozstrzygnięty bez rozpatrzenia sprawy priorytetu gospodarczego — państwowa komisja arbitrażowa postępowanie zawiesza i udziela terminu jednej ze stron do wszczęcia postępowania przewidzianego uchwałą Prezydium Rządu z dnia 24.6.1950 w sprawie przekazywania przedsiębiorstw, zakładów lub ich części oraz przedmiotów majątku trwałego pomiędzy państwowymi jednostkami gospodarczymi a jednostkami spółdzielczymi.

Przewodniczący PKPG zmienił orzeczenie OKA w Katowicach dnia 18.IX.50 r. w sprawie z wniosku huty X przeciwko Spółdzielni Y o wydanie chłodzi w ten sposób, że zawiesił postępowanie w sprawie, zobowiązując jednocześnie stronę pozwaną do wystąpienia w trybie uchwały Prezydium Rządu z dn. 24.VI.50 r. (Monitor Polski Nr A-78 poz. 911) o przekazanie chłodzi.

Z u z a s a d n i e n i a :

W sprawie z wniosku Zakładów X przeciwko Spółdzielni Y o wydanie ruchomości Okręgowa Komisja Arbitrażowa w Katowicach wydała orzeczenie zobowiązujące pozwanego do wydania powodowi określonych ruchomości w oznaczonych terminach. W uzasadnieniu tego orzeczenia OKA podała:

„Sprawa uprawnień rzeczowych powoda, na których opiera on swoje żądanie wydania spornych ruchomości, nie jest między stronami sporna, a pozwana sprzeciwia się wydaniu tych ruchomości jedynie z tego powodu, że są jej one niezbędnie potrzebne do wykonywania jej planowych zadań gospodarczych.

Powód przeciwstawia temu interesowi gospodarczemu pozwanej swoje niesporne uprawnienia rzeczowe i swój własny interes gospodarczy, a mianowicie konieczność wyposażenia podległych mu kopalń węgla w odpowiednie maszyny i sprzęty biurowe, a to w związku z reorganizacją i decentralizacją administracyjną w przemyśle węglowym.

Okręgowa Komisja Arbitrażowa ustaliła, że pozwana winna wprowadzić wydać powodowi wszystkie sporne ruchomości, że jednak terminy wydania poszczególnych ruchomości należy tak oznaczyć, by pozwana nie została nagle pozbawiona najniezbędniejszych maszyn i urządzeń biurowych, a z drugiej strony ażeby nie utrudniać nadmiernie planowych zadań powoda. Terminy te ustalone według przeznaczenia gospodarczego poszczególnych ruchomości i potrzeb gospodarczych obu stron, orzekając jak w sentencji“.

Orzeczenie Okręgowej Komisji Arbitrażowej zostało przez Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego zmienione w ten sposób, „iż postępowanie w sprawie zawiesza się, zobowiązując równocześnie stronę pozwaną do wystąpienia przeciw wnioskodawcy o przekazanie spornych ruchomości w trybie ustalonym uchwałą Prezydium Rządu z dnia 24.VI.1950 r. w sprawie przekazywania

przedsiębiorstw, zakładów lub ich części oraz przedmiotów majątku trwałego pomiędzy państwowymi jednostkami gospodarczymi, a jednostkami spółdzielczymi (Monitor Polski nr A-78, poz. 911)“.

W uzasadnieniu tej decyzji zostało podane, że:

„Sprawa przekazywania przedmiotów majątku trwałego uregulowana jest uchwałą Prezydium Rządu z dnia 24.VI.1950 r. w sprawie przekazywania przedsiębiorstw, zakładów lub ich części oraz przedmiotów majątku trwałego pomiędzy państwowymi jednostkami gospodarczymi a jednostkami spółdzielczymi (Monitor Polski nr A-78 poz. 911).

Wobec powyższego pozwana, chcąc zachować użytkowanie przedmiotowych ruchomości powinna uzyskać przekazanie w trybie określonym tą uchwałą. Aby umożliwić decyzję właściwych władz należy postępowanie arbitrażowe zawiesić (§ 41 ust. 1 lit. b) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24.X.1949 r., Dz. U.R.P. nr 55 poz. 441).

W przypadku nieuzyskania przekazania, postępowanie powinno być podjęte z urzędu lub na wniosek, a w przypadku przekazania — umorzone (§ 41 ust. 2 i § 44)“.

Nr Rep. III. 20A-77/50.

2. Odpowiedzialność ekspedytora za braki ilościowe przesyłki. Pełnomocnik w postępowaniu arbitrażowym.

- Ekspedytor ponosi odpowiedzialność za braki ilościowe przesyłki powstałe w czasie do chwili faktycznego wydania przesyłki przewoźnikowi.*
- Pełnomocnikiem strony w postępowaniu arbitrażowym może być tylko osoba, pozostająca do niej w stałym stosunku pracy.*

Główna Komisja Arbitrażowa na posiedzeniu w dniu 25.VIII.1950 roku zasądziła od Przedsiębiorstwa X na rzecz Centrali Y odszkodowanie.
Z uzasadnieniem:

Powodowa Centrala Y zleciła w dniu 28.V.1949 r. pozwanemu przedsiębiorstwu X ekspedycję węgla czesankowej z magazynu w A do zakładu przemysłowego w B. Pozwany dokonał w wykonaniu tego zlecenia załadunku czterech wagonów, które znajdowały się na boczniicy kolejowej, zamknął je i zaplombował. Następnie wagony zostały przetoczone na stację A, tam przez kolej zważone i zaopatrzone w plomby kolejowe. Stwierdzona wtedy przez PKP waga jednego z wagonów była o N kg niższa od wagi zadeklarowanej przez nadawcę. Mimo, iż pracownicy pozwanego zwrócili uwagę na tę różnicę, to jednak nie badali jej przyczyny, ani też nie zgłosili żadnej reklamacji.

Po przybyciu wagonów do stacji przeznaczenia odbiorca przystępując do rozładowania towaru stwierdził, że przy nienaruszonych plombach i zabezpieczeniach wagonu jedna z bel węgla jest rozpruta. Po zważeniu przesyłki wykazała brak M kg towaru. Odbiorca sporządził w związku z tym właściwy protokół oraz złożył stosowne zgłoszenie kolei. Okazało się, że brak wyszedł na jaw w tym samym wagonie,

Poszukiwana przez powoda suma stanowi równowartość utraconych M kg wełny.

Skoro więc kradzież mogła być dokonana tylko między załadowaniem towaru a zważeniem wagonu przez Polskie Koleje Państwowe, decydującą dla rozstrzygnięcia sporu jest kwestia, kto odpowiadał za towar na tym odcinku. Trafne są wywody pozwanego, iż umowa między stronami nosiła charakter umowy ekspedycji, a nie umowy o przewóz, wobec czego

Na rozprawie przed Główną Komisją Arbitrażową przybył z ramienia pozwanej jej pełnomocnik, nie pozostający z przedsiębiorstwem w stałym stosunku służbowym, lecz umocowany dla danej sprawy na zasadach umowy o dzieło; Główna Komisja Arbitrażowa nie dopuściła pełnomocnika do udziału w sprawie. Wielokrotnie już w orzecznictwie Komisji podkreślono, że stosownie do § 23 p. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24.X.1949 roku (Dz. U. R. P. Nr 55, poz. 441) zastępować stronę w postępowaniu przed komisjami arbitrażowymi może wyłącznie pełnomocnik, będący stałym jej pracownikiem.

141

Począwszy od niniejszego numeru dział „Inwestycje” stanowić będzie stałą część składową „Przeglądu Ustawodawstwa Gospodarczego”. Równocześnie ulega on rozszerzeniu; zawierać będzie pełny i systematyczny przegląd przepisów inwestycyjnych zarówno z dziedziny planowania, realizacji i finansowania, jak też wykonawstwa inwestycyjnego oraz sprawozdawczości inwestorów i wykonawców. Przepisy te będą w ramach działu odpowiednio komentowane w formie notatek lub artykułów — pod kątem widzenia potrzeb pracowników służb inwestycyjnych, przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego i banków finansujących inwestycje. Dział w ten sposób ujęty redagowany jest z inicjatywy Banku Inwestycyjnego i przy współudziale jego pracowników.

Aby ułatwić Czytelnikom dalsze operatywne posługiwanie się materiałem, jaki będzie zamieszczony w Dziale „Inwestycje” podajemy w niniejszym numerze pełny wykaz obowiązujących podstawowych przepisów inwestycyjnych w układzie rzeczowym (z wyjątkiem tych przepisów, które nie zawierają specyfiki inwestycyjnej, tzn. regulują nie tylko inwestycyjną działalność gospodarczą).

Przepisy inwestycyjne dla PI na rok 1951

(według stanu na dzień 15 marca 1951 r.)

SPIS RZECZOWY

CZĘŚĆ I

Akty podstawowe

CZĘŚĆ II

Organizacja służb inwestycyjnych

CZĘŚĆ III

Planowanie Inwestycji

- A. Zasadnicze pojęcie i terminologia.
- B. Planowanie Inwestycji.
- C. Planowanie i zatwierdzanie dokumentacji technicznej.
- D. Planowanie zaopatrzenia:
 - a) w maszyny, urządzenia, sprzęt i inwentarz
 - b) materiałowego.
- E. Planowanie wykonawstwa inwestycyjnego.
- F. Inwestycje pozalimitowe.
- G. Różne przepisy inwestycyjne.

CZĘŚĆ IV

Realizacja inwestycji

- A. Akty podstawowe.
- B. Zlecenie dokumentacji technicznej.

- C. Zlecenie robót budowlano-montażowych.
- D. Zlecenie nadzoru nad robotami budowlano-montażowymi.
- E. Planowy system oszczędzania.
- F. Zabezpieczenie wykonania umów.
- G. Odbiory robót budownictwa inwestycyjnego.
- H. Dyrekcje Budowy i Oddziały Wykonawstwa Inwestycyjnego.

CZĘŚĆ V

Finansowanie inwestycji

- A. Zasady finansowania inwestycji.
- B. Tryb sporządzania planów sfinansowania inwestycji.
- C. Przenoszenie środków na sfinansowanie inwestycji.
- D. Banki finansujące inwestycje i ich kompetencje.
- E. Akumulacja amortyzacji.
- F. Technika finansowania inwestycji.
- G. Rozliczenia za dostawę, roboty i usługi inwestycyjne.
- H. Finansowanie przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego.
- I. Przekazywanie składników majątkowych.
- J. Różne przepisy.

CZĘŚĆ I — Akty podstawowe

1. Ustawa z dnia 21 lipca 1950 r. o 6-letnim Planie rozwoju gospodarczego i budowy podstaw socjalizmu (Dz. U.R.P. Nr 37, poz. 344).
2. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 5 stycznia 1951 r. w sprawie opracowania 6-letnich Planów rozwoju gospodarczego (Biul. PKPG Nr 2, poz. 16).

CZĘŚĆ II — Organizacja służb inwestycyjnych

Uchwała Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1949 r. w sprawie organizacji służb inwestycyjnych i Biur Projektów oraz planu szkolenia kadr dla tych służb i biur (nieopublikowana).

CZĘŚĆ III — Planowanie inwestycji

A. Zasadnicze pojęcia i terminologia.

Instrukcja PKPG Nr 21 — dla sporządzenia Planu Inwestycyjnego na rok 1951 — Część I. — Podstawowe pojęcie i zasady dla sporządzenia Planu Inwestycyj-

nego na rok 1951 (wydana w formie urzędowego druku-broszury).

B. Planowanie inwestycji

1. Instrukcja PKPG Nr 21 — dla sporządzenia Planu Inwestycyjnego na rok 1951 (broszura).

Uwaga: Postanowienia rozdziału 11 — Oszczędność w działalności inwestycyjnej i jej planowanie uległy zmianie na mocy postanowień, zawartych w instrukcji technicznej Departamentu Inwestycji PKPG z dnia 23 listopada 1950 r. w sprawie zmian w projekcie Planu Wykonawczego i Sfinansowania Inwestycji na rok 1951.

2. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG i Ministra Finansów Nr 250 z dnia 13 września 1950 r. w sprawie sporządzenia Planu Inwestycyjnego na rok 1951 (Planu Wykonawczego i Sfinansowania) — nieopublikowane.

3. Pismo okólne Departamentu Inwestycji PKPG i Departamentu Inwestycji i Budownictwa Ministerstwa Finansów Nr 35 z dnia 13 września 1950 r. w sprawie powiązania Planu Inwestycyjnego na rok 1951 z Budżetem Państwa — nieopublikowane.

4. Instrukcja Techniczna Departamentu Inwestycji PKPG z dn. 23 listopada 1950 r. w sprawie przeprowadzenia zmian w projekcie Planu Wykonawczego i Sfinansowania Inwestycji na rok 1951 — nieopublikowana.

5. Pismo okólne Departamentu Inwestycji PKPG Nr 41 z dnia 12 grudnia 1950 r. w sprawie składania do banków finansujących inwestycje zatwierdzonych wniosków do Planu Inwestycyjnego na rok 1951 (Biul. PKPG Nr 1, poz. 8 z 1951 r.).

6. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG i Ministra Finansów Nr 18 z dnia 23 stycznia 1951 r. w sprawie trybu postępowania z niewykonanymi do dnia 31 grudnia 1950 r. inwestycjami, przewidzianymi do ukończenia w r. 1950 (Biul. PKPG Nr 4, poz. 33).

7. Pismo okólne Departamentu Inwestycji PKPG Nr 12 z dnia 8 lutego 1951 r. w sprawie techniki wprowadzania zadań oszczędnościowych do tytułów inwestycyjnych PI 1951 r. zmienione zarządzeniem Przewodniczącego PKPG z dnia 26 lutego 1951 r. (Biul. PKPG Nr 7, poz. 70).

8. Pismo okólne Departamentu Inwestycji PKPG Nr 14 z dnia 15 lutego 1951 r. w sprawie włączania do Planu Inwestycyjnego na rok 1951 spóźnionych dostaw z roku 1950.

C. Planowanie i zatwierdzanie dokumentacji inwestycyjnej.

1. Instrukcja PKPG Nr 23 o planowaniu dokumentacji technicznej, na rok 1951 (broszura).

2. Instrukcja PKPG Nr 20 o zasadach sporządzania i zatwierdzania dokumentacji technicznej dla inwestycji (broszura).

Uwaga: Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 245 z dnia 2 września 1950 r. zmieniło § 43, pkt. 4 i 5 oraz § 217 instrukcji Nr 20 (Biul. PKPG Nr 19, poz. 223 oraz Biul. PKPG Nr 21, poz. 237); Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 294 z dnia 25 października 1950 r. zmieniło § 217 Instrukcji PKPG Nr 20 (Biul. PKPG Nr 23, poz. 265).

3. Zalecenie Przewodniczącego PKPG z dnia 11 lipca 1949 r. w sprawie powoływania Komisji Oceny Projektów Inwestycji, Znak: BU-4B-01-01/8 wraz z instrukcją w sprawie trybu powoływania KOPI oraz wynagrodzeń członków Komisji i rzeczoznawców.

4. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 5 listopada 1949 r. w sprawie powoływania Komisji Oceny Projektów Inwestycyjnych przez Centralnych Inwestorów oraz określenie kompetencji tych Komisji.

5. Pismo okólne Dyrektora Generalnego II Zespołu Departamentów PKPG z dnia 4 grudnia 1950 r. w sprawie usprawnienia pracy KOPI na szczeblu Centralnych i Naczelnych Inwestorów (Biul. PKPG Nr 26, poz. 304).

6. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 1 kwietnia 1950 r. w sprawie obowiązku zatwierdzania założeń budów inwestycyjnych (Biul. PKPG Nr 6, poz. 90).

7. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 25 listopada 1950 r. w sprawie przyspieszenia opracowania i zatwierdzenia założeń projektów inwestycyjnych (Biul. PKPG Nr 25, poz. 293).

8. Pismo okólne Dyrektora Generalnego III Zespołu PKPG z dnia 8 kwietnia 1950 r. w sprawie nadawania mocy urzędowej kosztorysom (Biul. PKPG Nr 8, poz. 115).

9. Pismo okólne Ministerstwa Budownictwa z dnia 26 czerwca 1950 r. w sprawie stosowania instrukcji Nr 20 i 23 PKPG w zakresie dokumentacji technicznej, opracowywanej przez organizację projektową,

podległe Ministerstwu Budownictwa (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 9, poz. 106) oraz pismo okólne Min. Budownictwa z dnia 28 sierpnia 1950 r. — (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 12, poz. 142).

10. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 253 z dnia 18 września 1950 r. w sprawie zasad oszczędnego projektowania (Biul. PKPG Nr 21, poz. 230).

11. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 254 z dnia 18 września 1950 r. w sprawie kontroli prac projektowych w biurach projektów (Biul. PKPG Nr 21, poz. 231).

12. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 28 kwietnia 1950 r. w sprawie stosowania typowych projektów i rozwiązań oraz opracowywania projektów organizacji budowy (Biul. PKPG Nr 9, poz. 120).

13. Instrukcja Ministerstwa Budownictwa z dnia 23 grudnia 1950 r. w sprawie sporządzania projektów typowych przez Biura Projektów, podległe Ministrowi Budownictwa (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 16, poz. 195).

14. Zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 3 lipca 1950 r. w sprawie zakazu dokonywania zmian w projektach, sporządzanych przez Biura Projektowe i przeróbki w toku robót, wykonywanych przez przedsiębiorstwa budowlane, podległe Ministrowi Budownictwa (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 9, poz. 98).

15. Zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 4 listopada 1950 r. w sprawie zmiany cen kosztorysowych w czasie wykonywania robót budowlanych (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 14, poz. 170).

16. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 336 z dnia 14 grudnia 1950 r. w sprawie obniżenia kosztu obiektów projektowanych (Biul. PKPG Nr 26, poz. 302).

17. Zarządzenie Ministra Handlu Wewnętrznego z dnia 8 marca 1950 r. w sprawie zasad dopuszczenia uproszczonej dokumentacji technicznej przy remontach lokali sklepowych, wykonywanych przez przedsiębiorstwa Miejskie Handlu Detalicznego (Monitor Polski Nr A—49, poz. 572).

18. Zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 18 grudnia 1950 r. w sprawie cennika dla wyceny kosztorysów urzędowych (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 16, poz. 192).

19. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 48 z dnia 17 lutego 1951 r. w sprawie opiniowania projektów budynków i budowli inżynierskich dla celów przemysłowych przez Centralne Biuro Studiów i Projektów Budownictwa Przemysłowego.

20. Zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 20 listopada 1950 r. w sprawie rozszerzenia kompetencji niektórych wydziałów budownictwa prezydiów rad narodowych w zakresie zatwierdzania programów techniczno - budowlanych oraz akceptacji projektów szkicowych (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 15, poz. 182).

D. Planowanie zaopatrzenia

a) w maszyny, urządzenia, sprzęt i inwentarz:

1. Instrukcja PKPG Nr 22 dla sporządzenia planu zaopatrzenia inwestycji w maszyny, urządzenia, sprzęt i inwentarz na rok 1951 (broszura).

2. Pismo okólne Departamentu Inwestycji PKPG Nr 24 z dnia 10 maja 1950 r. w sprawie prawidłowego wypełnienia i wykorzystania kart zaopatrzenia CBOM dla celów bilansu maszyn, przydzielonych przez CBOM na rok 1951 (Biul. PKPG Nr 12, poz. 152).

3. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 7 czerwca 1950 r. w sprawie sporządzenia planów zaopatrzenia przedsiębiorstw budowlano - montażowych w sprzęt budowlany na rok 1951.

4. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 30 stycznia 1951 r. w sprawie ustalenia jednostek gospodarczych obowiązujących do zawierania umów generalnych na dostawę maszyn i urządzeń technicznych na rok 1951 (Biul. PKPG, Nr 4, poz. 37).

b) materiałowego:

1. Instrukcja PKPG Nr 59 ogólna o opracowaniu planu zaopatrzenia materiałowego na rok 1951 (broszura).

2. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 14 października 1950 r. w sprawie zmiany załącznika Nr 1 do instrukcji PKPG Nr 59 o opracowaniu planu zaopatrzenia materiałowego na rok 1951 (Biul. PKPG Nr 22, poz. 245).

3. Instrukcja PKPG Nr 26 w sprawie sporządzenia planów zaopatrzenia materiałowego przedsiębiorstw budowlano - montażowych na rok 1951 (bro-szura).

4. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 235 z dnia 28 sierpnia 1950 r. w sprawie właściwego stosowania cen w planach zaopatrzenia materiałowego na rok 1951.

5. Instrukcja PKPG Nr 27 o planowaniu systemu gospodarczego w inwestycjach i kapitalnych remon-tach (brozsura).

6. Pismo okólne Nr 19 Departamentu Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych PKPG z dnia 12 sierpnia 1950 r. w sprawie planowania zaopatrzenia materia-łowego na cele inwestycji i kapitalnych remontów, wykonywanych systemem gospodarczym w roku 1951.

7. Pismo okólne Dep. Zaopatrzenia i Bilansów Materiałowych PKPG z dnia 12 grudnia 1950 r. w sprawie planów zaopatrzenia materiałowego na rok 1951 (Biul. PKPG Nr 26 poz. 306).

8. Uchwała KERM z dnia 7 kwietnia 1950 r. w sprawie planowego zakupu materiałów budowla-nych od przedsiębiorstw niepaństwowych.

E. Planowanie wykonawstwa inwestycyjnego

1. Instrukcja PKPG Nr 21 — dla sporządzenia Planu Inwestycyjnego na rok 1951 — § 36.

2. Instrukcja PKPG Nr 24 w trybie zlecenia robót i sporządzania programów produkcji budowlano-mon-tażowej na rok 1951 (brozsura).

3. Pismo okólne Ministerstwa Budownictwa z dnia 15 sierpnia 1950 r. w sprawie trybu zlecenia robót na rok 1951 (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 11, poz. 134).

4. Instrukcja PKPG Nr 27 o planowaniu systemu gospodarczego w inwestycjach i kapitalnych remon-tach na rok 1951 (brozsura).

5. Pismo okólne Departamentu Inwestycji PKPG Nr 34 z dnia 19 września 1950 r. w sprawie zawierania przez inwestorów umów wstępnych z inspektoratami nadzoru na rok 1951 (Biul. PKPG Nr 21, poz. 238). (Wzór umowy).

6. Pismo okólne Nr 1 z dnia 5 grudnia 1950 r. Biu-ra Administracji Budowlanej Ministerstwa Budownic-twa w sprawie dolnej granicy kosztów inwestycji, przyjmowanych do nadzorowania.

7. Pismo okólne Departamentu Budownictwa PKPG z dnia 4 grudnia 1950 r. w sprawie uzupełnienia i urealnienia zleceń na 1951 r. (Biul. PKPG Nr 26, poz. 305).

F. Inwestycje pozalimitowe

1. Uchwała Prezydium Rządu Nr 45 z dnia 24 stycznia 1951 r. w sprawie inwestycji pozalimitowych (Monitor Polski Nr A—9, poz. 140).

2. Uchwała Prezydium Rządu z dnia 8 listopada 1950 r. w sprawie zwiększenia produkcji artykułów masowego spożycia, wytwarzanych przez uspołecznio-ne zakłady drobnej wytwórczości (Monitor Polski Nr A — 123, poz. 1529).

G. Różne przepisy inwestycyjne

1. Uchwała Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 1949 r. o dostarczaniu mieszkań zastępczych w przy-padkach, związanych z realizacją Planu Inwestycyj-nego (Monitor Polski Nr A — 43, poz. 585).

2. Uchwała Prezydium KERM z dnia 2 maja 1950 r. w sprawie zasad i form organizacyjnych budownictwa indywidualnego (Mon. Polski Nr A — 72, poz. 828).

3. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 1 sierpnia 1950 r. w sprawie realizacji inwestycji szkol-nictwa zawodowego i rozgraniczenia kompetencji CUSZ oraz niektórych ministerstw w tym zakresie (Biul. PKPG Nr 17, poz. 197).

4. Pismo okólne Departamentu Inwestycji PKPG z dnia 5 stycznia 1951 r. w sprawie mieszkań zastę-pczych w Planie Inwestycyjnym na rok 1951. (Biul. PKPG Nr 3, poz. 31).

5. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 7 z dnia 12 stycznia 1951 r. w sprawie sprawozdawczości statystycznej uspołeczniionych przedsiębiorstw bu-dowlano - montażowych, geodezyjnych oraz biur pro-jektów w 1951 r. (Biul. PKPG Nr 3, poz. 25).

CZĘŚĆ IV — Realizacja inwestycji

A. Akty podstawowe

1. Uchwała Prezydium Rządu Nr 4 z dnia 3 stycz-nia 1951 r. w sprawie planowego i sprawnego przy-gotowania realizacji inwestycji w roku 1951 (Monitor Polski Nr A — 4, poz. 49) zmiany:

(Nr A — 15, poz. 210 i Nr A — 17, poz. 230).

2. Uchwała Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1951 r. w sprawie dyscypliny w zakresie działalności inwestycyjnej, objętej planami inwestycyjnymi, po-czawszy od Planu Inwestycyjnego na rok 1951 (Mo-nitor Polski Nr A — 8, poz. 124).

3. Instrukcja Ministra Finansów z dnia 23 stycznia 1951 r. w sprawie finansowania i bankowej kontroli inwestycji, objętych Planem Inwestycyjnym na rok 1951 (brozsura).

4. Ustawa z dnia 18 listopada 1948 r. o dostawach, robotach i usługach na rzecz Skarbu Państwa, samo-rządu oraz niektórych kategorii osób prawnych (Dz.U.R.P. Nr 63, poz. 494).

5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 lute-go 1949 r. w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych (Dz.U.R.P. Nr 12, poz. 73 i Nr 58, poz. 448), łącznie z zarządzeniami, wydanymi na jego pod-stawie.

6. Uchwała KERM z dnia 10 marca 1950 r. w spra-wie obowiązku zawierania umów planowych w gos-podarce uspołecznionej (Biul. PKPG Nr 4, poz. 61).

7. Ustawa z dnia 19 kwietnia 1950 r., o umowach planowych w gospodarce socjalistycznej (Dz.U.R.P. Nr 21, poz. 180) łącznie z rozporządzeniami i zarzą-dzeniami, wydanymi na jej podstawie.

8. Uchwała Zarządu Centralnego Związku Spół-dzielczego z dnia 19 września 1949 r. w sprawie wa-runków korzystania z dostaw i usług sektora prywat-nego w zakresie dokonywania inwestycji oraz zawie-rania umów dzierżawnych (Monitor Spółdzielczy Nr A — 17 — 18).

9. Dekret z dnia 26 kwietnia 1949 r. o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (DzURP Nr 27, poz. 197, Nr 55, poz. 438, Nr 60, poz. 475 z 1949 r.) łącznie z rozporządzeniami i zarządzeniami, wydanymi na jego podstawie.

10. Uchwała Prezydium Rządu z dnia 23 grudnia 1950 r. w sprawie budownictwa zimowego (Monitor Polski Nr A — 1, poz. 9 z 1951 r.).

11. Pismo okólne Departamentu Organizacyjno-Prawnego PKPG z dnia 20 listopada 1950 r. w sprawie zawierania umów przez jednostki gospodarki uspo-łecznionej (Biul. PKPG Nr 25, poz. 297).

B. Zlecenie dokumentacji technicznej

1. Okólnik Nr 8 Prezesa Głównego Urzędu Po-miarów Kraju z dnia 21 czerwca 1950 r. w sprawie umów na roboty geodezyjne (Dz. Urz. Gł. Urz. Pom. Kraju Nr 4., poz. 23). (Umowa ramowa).

2. Zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 17 maja 1950 r. w sprawie zlecania prac mierniczych (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 7, poz. 71).

3. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 189 z dnia 27 lipca 1950 r. w sprawie trybu zlecania wy-konania dokumentacji technicznej dla potrzeb planu inwestycyjnego (Biul. PKPG Nr 17, poz. 194). (Wzór umowy).

4. Zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 23 września 1950 r. w sprawie zlecania dokumentacji technicznej CBPA i B (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 12, poz. 136).

5. Zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 8 października 1950 r. w sprawie trybu zlecania wykonania dokumentacji technicznej dla potrzeb Planu Inwestycyjnego (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 13, poz. 147).

6. Okólnik Nr 22 Ministerstwa Budownictwa z dnia 12 kwietnia 1950 r. o zlecaniu prac urbanistycznych (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 7, poz. 78) — ostatnie zdanie pkt. 2 oraz pkt. 3, uchylone zarządzeniem Ministra Budownictwa z dnia 30 listopada 1950 r. w sprawie ustanowienia „Norm nakładu pracy przy sporządzaniu dokumentacji technicznej w zakresie planowania miast i osiedli”.

C. Zlecenie robót budowlano - montażowych

1. Instrukcja Ministra Finansów z dnia 23 stycznia 1951 r. w sprawie finansowania i bankowej kontroli inwestycji, objętych P. I. na rok 1951 — § 14, pkt. 5, 6 i 7, § 20, i § 40.

2. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 40 z dnia 5 lutego 1951 r. w sprawie stosowania wzoru umowy ramowej o wykonanie robót budowlanych i montażowych (umowa ramowa) — (Monitor Polski Nr A — 18, poz. 238) zmienione zarządzeniem Przewodniczącego PKPG z dnia 7 marca 1951 r. (Monitor Polski Nr A-24, poz. 312).

3. Pismo okólne Departamentu Budownictwa PKPG Nr 27 z dnia 17 lutego 1951 r. w sprawie ustalania zobowiązań oszczędnościowych przy zawieraniu umów o wykonawstwo inwestycyjne.

4. Pismo okólne Departamentu Budownictwa PKPG z dnia 8 marca 1951 r. w sprawie wyjaśnień do zarządzenia o stosowaniu wzoru umowy ramowej o wykonanie robót budowlanych i montażowych (Biul. PKPG Nr 7, poz. 79).

D. Zlecenie nadzoru nad robotami budowlano-montażowymi

1. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 101 z dnia 3 maja 1950 r. w sprawie trybu zlecania nadzoru nad wykonywaniem robót budowlanych (Biul. PKPG Nr 9, poz. 121 (umowa ramowa)).

2. Zarządzenie Ministra Odbudowy z dnia 8 września 1948 r. w sprawie obowiązków kierowników budowy (instrukcja Nr 1/K Dz. Urz. Min. Odb. Nr 11, poz. 82).

3. Zarządzenie Ministra Odbudowy z dnia 15 lutego 1949 r. w sprawie zadań i obowiązków inspektora nadzoru (instrukcja Nr 2/K — Dz. Urz. Min. Odb. Nr 3, poz. 11) oraz uzupełniające je zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 18 grudnia 1950 r. (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 16, poz. 189).

4. Instrukcja Departamentu Inwestycyjnego MPiH Nr 5/D—1, zatwierdzona decyzją Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 8 lutego 1949 r. (broszura).

5. Zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 24 marca 1949 r. w sprawie uproszczonej procedury zleceń i techniczno - rozrachunkowej, obowiązków kierownika nadzoru i kierownika robót na budowach, finansowanych ze środków publicznych — załącznik Nr 3 (Dz. Urz. Min. Kom. Nr 7, poz. 157).

E. Planowy system oszczędzania

1. Uchwała Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 r. o wprowadzeniu planowanego systemu oszczędzania w gospodarce narodowej (Monitor Polski Nr A — 11, poz. 127).

2. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 258 z dnia 21 września 1950 r. w sprawie pogłębienia systemu oszczędzania (Biul. PKPG Nr 21, poz. 233).

3. Ustawa z dnia 21 lipca 1950 r. o 6-letnim Planie rozwoju gospodarczego i budowy podstaw socjalizmu za lata 1950 — 1955 (Dz.U.R.P. Nr 37, poz. 344).

4. Uchwała Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1950 r., w sprawie obniżki cen artykułów inwestycyj-

nych i zaopatrzeniowych (Monitor Polski Nr A — 1, poz. 6).

5. Uchwała Prezydium Rządu Nr 109 z dnia 21 lutego 1951 r. w sprawie oszczędności w budownictwie (Monitor Polski Nr A — 16, poz. 220).

6. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 253 z dnia 18 września 1950 r. w sprawie zasad oszczędnego projektowania (Biul. PKPG Nr 21, poz. 230).

7. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 254 z dnia 18 września 1950 r. w sprawie kontroli prac projektowych w biurach projektów (Biul. PKPG Nr 21, poz. 231).

8. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 336 z dnia 14 grudnia 1950 r., w sprawie obniżenia kosztów obiektów projektowanych (Biul. PKPG Nr 26, poz. 302).

9. Pismo okólne Departamentu Budownictwa PKPG Nr 25 z dnia 28 grudnia 1950 r. w sprawie wymiany prac między biurami projektowymi.

10. Instrukcja techniczna Departamentu Inwestycji PKPG z dn. 23 listopada 1950 r. w sprawie przeprowadzenia zmian w projekcie Planu Wykonawczego i Sfinansowania Inwestycji na rok 1951.

11. Pismo okólne Departamentu Inwestycji Nr 12 z dnia 8 lutego 1951 r. w sprawie techniki wprowadzania zadań oszczędnościowych do tytułów inwestycyjnych P. I. na rok 1951.

12. Instrukcja Ministra Finansów z dnia 23 stycznia 1951 r. w sprawie finansowania i bankowej kontroli inwestycji objętych planem inwestycyjnym na r. 1951 — §§ 11, 20 pkt. 1, 2, 32, 33, 34 i 44.

13. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 82 z dnia 16 marca 1951 r. w sprawie realizacji uchwały Prezydium Rządu z dnia 21 lutego 1951 r. o oszczędności w budownictwie.

14. Pismo okólne Departamentu Budownictwa PKPG Nr 27 z dnia 17 lutego 1951 r. w sprawie ustalania zobowiązań oszczędnościowych wykonawcy przy zawieraniu umów o wykonawstwo inwestycyjne.

F. Zabezpieczenie wykonania umów

(zawartych z przedsiębiorstwami nie wymienionymi w § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 r. — Dz.U.R.P. Nr 12, poz. 73).

1. Zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 2 czerwca 1949 r. w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych (Monitor Polski Nr A — 38, poz. 536 — ze zmianami: Monitor Polski Nr A — 91, poz. 1100 i Nr A — 10, poz. 103 z 1950 r.).

2. Zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 15 października 1949 r. o uprawnieniu przedsiębiorstw spółdzielczych do składania rachunków uproszczonych (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 15, poz. 127).

3. Zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 12 marca 1949 r. w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych — zał. Nr 5 (Monitor Polski Nr A — 20, poz. 297).

4. Zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 8 marca 1950 r. w wadium, zabezpieczeniach umów i zaliczkach (Monitor Polski Nr A — 33, poz. 390).

5. Zarządzenie Ministra Przemysłu Ciężkiego z dnia 14 kwietnia 1950 r. w sprawie zawierania umów o świadczenie usług z osobami nie wymienionymi w § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 r. w sprawie udzielania zaliczek i zwalniania od obowiązku zabezpieczenia wykonania umów (Monitor Polski Nr A — 44, poz. 507).

6. Zarządzenie Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 18 kwietnia 1950 r. w sprawie określenia wysokości wadium i zabezpieczeń wykonania umów (Monitor Polski Nr. A — 101, poz. 1278).

Zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 30 października 1950 r. w sprawie wadium, zabezpieczeń umownych i zaliczek (Monitor Polski Nr A — 127, poz. 1576).

8. Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 18 kwietnia 1950 r. w sprawie rodzaju walorów, przyjmowanych jako wadła oraz jako zabezpieczenie wykonania umów, udzielonych zaliczek i powierzonych przedmiotów przy dostawach, robotach i usługach na rzecz Skarbu Państwa, samorządu i niektórych kategorii osób prawnych oraz w sprawie określenia wartości, w jakiej te walory mogą być przyjmowane (Monitor Polski Nr A — 44, poz. 504).

G. Odbiory robót budownictwa inwestycyjnego

1. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 r. w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych (§§ 59 — 66 Dz.U.R.P. Nr 12, poz. 73).

2. Zarządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 12 marca 1949 r. w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych — załącznik Nr 6 (Monitor Polski Nr A — 20, poz. 297).

3. Zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 30 października 1950 r. w sprawie szczegółowych warunków odbioru dostaw i robót oraz sposobu przeprowadzania rozrachunków za wykonane dostawy i roboty (Monitor Polski Nr A — 127, poz. 1575).

4. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 40 z 5 lutego 1951 r. w sprawie stosowania wzoru umowy ramowej o wykonanie robót budowlanych i montażowych — (Monitor Polski Nr A — 18, poz. 238) — zał. Nr 2.

5. Zarządzenie Ministra Odbudowy z dnia 23 sierpnia 1948 r. w sprawie odbioru robót budowlanych i instalacyjnych (Dz. Urz. Min. Odb. Nr 11, poz. 81 oraz Dz. Urz. M. P. i H. Nr 25, poz. 325).

6. Zarządzenie Ministra Odbudowy z dnia 15 lutego 1949 r. w sprawie uproszczonej procedury zleceń i techniczno - rozrachunkowej dla robót budowlanych pkt. 9 (Dz. Urz. Min. Odb. Nr 3 poz. 13).

7. Zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 10 lipca 1950 r. w sprawie trybu oraz warunków zdawania i odbioru nowowznoszonych budynków mieszkalnych Zakładu Osiedli Robotniczych (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 10, poz. 111) oraz uzupełniające pismo ókólne Ministerstwa Budownictwa z dnia 1 września 1950 r. w sprawie warunków zdawania i odbioru budynków mieszkalnych ZOR (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 12, poz. 143).

8. Instrukcja Nr 5/DI Departamentu Inwestycji Ministerstwa Przemysłu i Handlu w sprawie tymczasowych przepisów, określających zadania i obowiązki w budownictwie przemysłowym kierowników nadzoru i dyrekcji budowy oraz kierowników budowy i głównych kierowników budowy — pkt. 13.

9. Zarządzenie Ministra Komunikacji z dnia 24 marca 1949 r. w sprawie uproszczonej procedury zleceń i techniczno-rozrachunkowej, obowiązków kierownika nadzoru i kierownika robót na budowach, finansowanych ze środków publicznych, a wykonywanych przez przedsiębiorstwa państwowe, SPB i samorządowe — zał. Nr 1, pkt. 9 (Dz. Urz. Min. Kom. Nr 7, poz. 157).

10. Uchwała KERM z dnia 5 września 1950 r. w sprawie warunków odbioru robót budowlano-montażowych, wykonanych do dnia 31 grudnia 1949 r. (Biul. PKPG Nr 19, poz. 218) zmienione uchwałą Nr 127 Prezydium Rządu z dnia 28 lutego 1951 r. (Monitor Polski Nr A-17, poz. 229).

11. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 287 z dnia 20 października 1950 r. w sprawie ostatecznego odbioru robót budownictwa inwestycyjnego, wykonanych przed rozpoczęciem Planu 6-letniego (Biul. PKPG Nr 22, poz. 248) i pismo ókólne Dep. Budown. PKPG Nr 14 z dnia 17 listopada 1950 r. w sprawie sprostowania błędów w zarządzeniu z dnia 20 października 1950 r.

12. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 50 z dnia 9 lutego 1951 r. w sprawie ostatecznego przejęcia i rozliczenia robót wykonanych przez Spółdzielnię Bu-

downictwa Wiejskiego „Samopomoc Chłopska“ (Biul. PKPG Nr 6, poz. 61).

13. Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 1950 r. w sprawie źródeł i sposobu pokrycia wydatków, związanych z odbiorem robót budowlanych i montażowych, wykonanych do dnia 31 grudnia 1949 r. oraz sposobu przeprowadzania rozrachunku za stwierdzone przy odbiorach tych robót usterki wykonania (Monitor Polski Nr A-13, poz. 187).

H. Dyrekcje Budowy i Oddziały Wykonawstwa Inwestycyjnego

1. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 11 kwietnia 1950 r. w sprawie powołania Dyrekcji Budów (Biul. PKPG Nr 6, poz. 92).

2. Instrukcja Departamentu Inwestycji M.P. i H. Nr 5/DI — pkt. 16-28.

3. Instrukcja PKPG Nr 21 dla sporządzania Planu Inwestycyjnego na rok 1951 — § 38.

4. Instrukcja PKPG Nr 27 o planowaniu systemu gospodarczego w inwestycjach i kapitalnych remontach.

5. Instrukcja Ministra Finansów z dnia 23 stycznia 1951 r. w sprawie finansowania i bankowej kontroli inwestycji, objętych PI na rok 1951 (broşzura).

6. Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 13 stycznia 1951 r. w sprawie zasad organizacji finansowej Dyrekcji Budów i Oddziałów Wykonawstwa Inwestycyjnego. (Monitor Polski Nr A-23, poz. 291).

CZĘŚĆ V. Finansowanie inwestycji

A. Zasady finansowania inwestycji

1. Uchwała Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 1950 r. w sprawie wstępnych wytycznych do zasad Budżetu Państwa na rok 1951 — Rozdz. II pkt. 7 (Monitor Polski Nr A-55, poz. 631).

2. Uchwała Rady Ministrów z dnia 17 kwietnia 1950 r. w sprawie zasad organizacji finansowej i systemu finansowego przedsiębiorstw państwowych, objętych budżetem centralnym — Rozdz. X (Monitor Polski Nr A-55, poz. 630).

3. Uchwała Rady Ministrów z dnia 6 września 1950 r. w sprawie zasad organizacji finansowej i systemu finansowego państwowych przedsiębiorstw, podlegających władzom terenowym — Rozdział III § 13 (Monitor Polski Nr A-102, poz. 1284).

4. Uchwała Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1951 r. w sprawie zatwierdzania wytycznych gospodarki finansowej jednostek organizacyjnych spółdzielczych (Monitor Polski Nr A-9, poz. 139 oraz Monitor Spółdzielczy Nr 3, poz. 11).

5. Uchwała Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1951 r. o Planie Inwestycyjnym na rok 1951 (Monitor Polski Nr A-4, poz. 42).

6. Uchwała Rady Ministrów Nr 27 z dnia 24 stycznia 1951 r. w sprawie dyscypliny w zakresie działalności inwestycyjnej, objętej planami inwestycyjnymi, poczynszys od Planu Inwestycyjnego na rok 1951 (Monitor Polski Nr A-8, poz. 124).

7. Uchwała Prezydium Rządu z dnia 14 grudnia 1950 r. w sprawie zasad systemu sfinansowania inwestycji w roku 1951 (Monitor Polski Nr A-133, poz. 701).

8. Uchwała Rady Ministrów Nr 81 z dnia 3 lutego 1951 r. w sprawie zasad i trybu wykonywania budżetu Państwa na rok 1951 (Monitor Polski Nr A-21, poz. 261).

B. Tryb sporządzania planów sfinansowania inwestycji

1. Instrukcja Ministra Finansów z dnia 28 lipca 1950 r. w sprawie trybu sporządzania planów sfinansowania inwestycji na rok 1951 (broşzura).

2. Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 22 czerwca 1950 r. w sprawie zasad i trybu opracowania projektu Budżetu Państwa na rok 1951 (nota budżetowa).

3. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG i Ministra Finansów Nr 250 z dnia 13 września 1950 r. w sprawie sporządzenia Planu Inwestycyjnego na rok 1951 (Planu Wykonawczego i Sfinansowania).

4. Pismo okólne Departamentu Inwestycji PKPG i Departamentu Inwestycji i Budownictwa Ministerstwa Finansów Nr 35 z dnia 13 września 1950 r. w sprawie powiązania Planu Inwestycyjnego na rok 1951 z Budżetem Państwa.

5. Instrukcja techniczna Departamentu Inwestycji PKPG z dnia 23 listopada 1950 r. w sprawie zmian w projekcie Planu Wykonawczego i Sfinansowania Inwestycji na rok 1951.

6. Pismo okólne Departamentu Inwestycji PKPG Nr 41 z dnia 12 grudnia 1950 r. w sprawie składania do banków finansujących inwestycje zatwierdzonych wniosków do Planu Inwestycyjnego na rok 1951 (Biul. PKPG Nr 1, poz. 8 z r. 1951).

7. Pismo okólne Nr 12 Departamentu Inwestycji PKPG z dnia 8 lutego 1951 r. w sprawie techniki wprowadzenia zadań oszczędnościowych do tytułów inwestycyjnych PI 1951.

C. Przenoszenie środków na sfinansowanie inwestycji

1. Uchwała Rady Ministrów z dnia 3 stycznia 1951 r. o Planie Inwestycyjnym na rok 1951 (§ 4 i § 5) (Monitor Polski Nr A-4, poz. 42).

2. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG i Ministra Finansów z dnia 30 grudnia 1950 r. w sprawie zasad i trybu włączania do Planu Inwestycyjnego na rok 1951 planu inwestycji, polegających na zwiększeniu wartości podstawowego stada z własnej hodowli w Państwowych Gospodarstwach Rolnych (Monitor Polski Nr A-6, poz. 76).

3. Uchwała Rady Ministrów Nr 81 z dnia 3 lutego 1951 r. w sprawie zasad i trybu wykonywania budżetu Państwa na rok 1951. (Monitor Polski Nr A-21, poz. 211) — § 11 i § 12.

D. Banki finansujące inwestycje i ich kompetencje

1. Dekret z dnia 25 października 1943 r. o reformie bankowej (Dz. U. R. P. Nr 52, poz. 412).

2. Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 1950 r. w sprawie kompetencji banków w zakresie finansowania i kontroli inwestycji, objętych Planem Inwestycyjnym na rok 1951 oraz przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycji (Dz. Urz. Min. Fin. Nr 33, poz. 195).

3. Instrukcja Ministra Finansów z dnia 23 stycznia 1951 r. w przedmiocie instrukcji w sprawie finansowania i bankowej kontroli inwestycji, objętych Planem Inwestycyjnym na rok 1951 — § 3 i § 4.

4. Instrukcja Przewodniczącego PKPG i Ministra Finansów Nr 5 z dnia 11 lipca 1950 r. w sprawie zakresu i trybu bankowej kontroli technicznej inwestycji (Biul. PKPG Nr 15, poz. 180).

5. Instrukcja PKPG Nr 21 dla sporządzenia PI na r. 1951, — § 19.

6. Uchwała Prezydium Rządu Nr 45 z dnia 24 stycznia 1951 r. w sprawie inwestycji pozalimitowych (Monitor Polski Nr A-9, poz. 140).

E. Akumulacja amortyzacji

1. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG i Ministra Finansów z dnia 12 lipca 1950 r. i z dnia 14 września 1950 r. w sprawie podziału amortyzacji przedsiębiorstw na rozrachunku gospodarczym, na rok 1951 (Monitor Polski Nr A-86, poz. 1066 i Nr A-105, poz. 1330).

2. Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 12 stycznia 1951 r. w sprawie wyrównywania różnic pomiędzy kwotami akumulacji funduszu amortyzacyjnego, zgłoszonego do planu sfinansowania inwestycji na rok 1951, a kwotami akumulacji funduszu amortyzacyjnego, zaplanowanymi w planach finansowych przedsiębiorstw.

3. Instrukcja Ministra Finansów z dnia 23 stycznia 1951 r. w sprawie finansowania i bankowej kontroli inwestycji, objętych Planem Inwestycyjnym na rok 1951 — § 6.

F. Technika finansowania inwestycji

1. Instrukcja Ministra Finansów z dnia 23 stycznia 1951 r. w sprawie finansowania i bankowej kontroli inwestycji, objętych Planem Inwestycyjnym na r. 1951.

2. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 4 z dnia 13 września 1950 r. w sprawie trybu postępowania odnośnie inwestycji, objętych niektórymi wnioskami inwestycyjnymi.

3. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 10 lutego 1951 r. w sprawie udzielania i umarzania zaliczek na materiały udzielonych przez inwestorów przedsiębiorstwom budowlano-montażowym (Monitor Polski Nr 16, poz. 223).

4. Zarządzenie Ministra Skarbu z dnia 16 listopada 1949 r. w sprawie wprowadzenia w bankach i spółdzielniach kredytowych jednolitej ramowej instrukcji o obrocie pieniężnym.

5. Okólnik Departamentu Inwestycji i Budownictwa oraz Departamentu Księgowości Ministerstwa Finansów z dnia 12 grudnia 1950 r. w sprawie analitycznej księgowości inwestycyjnej (Dz. Urz. Min. Fin. Nr. 33, poz. 200) oraz pismo okólne PKPG z dnia 20 grudnia 1950 r. w sprawie analitycznej księgowości inwestycyjnej (Biuletyn P. K. P. G. Nr 2, poz. 19 z 1951 r.).

6. Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 14 marca 1951 r. w sprawie trybu zakończenia uruchamiania limitów inwestycyjnych w Planie Inwestycyjnym na rok 1951.

7. Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 23 lutego 1951 r. w sprawie przepisów o wykonywaniu budżetu Państwa oraz o rachunkowości budżetowej w zakresie finansowania inwestycji, objętych planem inwestycyjnym 1951 r. (Monitor Polski Nr A-21, poz. 265).

8. Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 14 lutego 1951 r. w przedmiocie instrukcji w sprawie finansowania i bankowej kontroli inwestycji niektórych grup inwestorów finansowanych przez Bank Rolny w ramach planu inwestycyjnego na rok 1951.

G. Rozliczenia za dostawy, roboty i usługi inwestycyjne

1. Uchwała KERM z dnia 7 grudnia 1948 r. w sprawie finansowania inwestycji i rozliczeń z tytułu dostaw i robót inwestycyjnych przedsiębiorstw, objętych systemem finansowym oraz zniesienia zaliczkowania przedsiębiorstw budowlanych i montażyowych (załącznik do okólnika Min. Skarbu z dnia 5 stycznia 1949 r. Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 1, poz. 5).

Uwaga: pkt. pkt. 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ust. 1, 11, 13, 15 — nieaktualne; obowiązują postanowienia uchwały Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1951 r. w sprawie dyscypliny w zakresie działalności inwestycyjnej (Monitor Polski Nr A-8, poz. 124) oraz instrukcji Ministra Finansów z dnia 23 stycznia 1951 r. w sprawie finansowania i bankowej kontroli inwestycji, objętych PI na rok 1951;

pkt. 3 nieaktualny patrz § 2 instrukcji PKPG Nr 21; pkt. 14 zmieniony uchwałą KERM z dnia 17 lutego 1950 r. (Biul. PKPG Nr 3, poz. 46) i rozciągnięty na przedsiębiorstwa podległe Min. Leśnictwa;

pkt. 16 — zawieszony uchwałą Prezydium Rządu z dnia 10 lutego 1951 r. (Monitor Polski Nr A-15, poz. 209).

2. Instrukcja Ministra Finansów z dnia 23 stycznia 1951 r. w sprawie finansowania i bankowej kontroli inwestycji, objętych PI na rok 1951 — §§ 14—18 i §§ 24—34 oraz §§ 52—53.

Uwaga: W związku z postanowieniami instrukcji Ministra Finansów z dnia 23 stycznia 1951, ustalającej jednolite zasady i tryb rozliczeń za dostawy, roboty i usługi inwestycyjne wewnątrz gospodarki społecznej w zakresie inwestycji finansowanych w ramach PI na rok 1951 — straciły operatywne zastosowanie:

a) uchwała KERM z dnia 20 maja 1947 r. w sprawie rozliczeń za dostawy i usługi,

b) uchwała KERM z dnia 21 października 1947 r. w sprawie sposobu rozliczeń za usługi między państwowymi przedsiębiorstwami budowlanymi, a innymi przedsiębiorstwami państwowymi,

- c) instrukcja Ministra Skarbu z dnia 12 czerwca 1948 r. w sprawie rozliczeń za dostawy i usługi między przedsiębiorstwami państwowymi lub pod zarządem państwowym, a jednostkami budżetu Państwa (Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 67, poz. 268),
 - d) uchwała KERM z dnia 5 sierpnia 1949 r. w sprawie rachunków przejściowych za wykonane roboty budowlane (Monitor Polski Nr A-54, poz. 734),
 - e) uchwała Prezydium Rządu z dnia 27 września 1950 r. w sprawie rozciągnięcia mocy obowiązującej uchwały KERM z dnia 5 sierpnia 1949 r. na rachunki za roboty budowlane, wykonane przez budowlane spółdzielnie pracy (Monitor Polski Nr A-107, poz. 1334),
 - f) zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 29 listopada 1949 r. w sprawie sposobu regulowania należności wynikających z rachunków ostatecznych (Monitor Polski Nr A-100, poz. 1181),
 - g) zarządzenie Ministra Finansów z dnia 3 listopada 1950 r. w sprawie zasad fakturowania i inkasa należności państwowych przedsiębiorstw geodezyjnych (Monitor Polski Nr A-129, poz. 1614), z wyjątkiem terminów wystawiania i sprawdzenia rachunków ostatecznych,
 - h) uchwała Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 1949 r. w sprawie wykonania PI na rok 1949 w zakresie importu inwestycyjnego,
 - i) zarządzenie Ministra Skarbu z dnia 2 lipca 1949 r. w sprawie wykonania PI/1949 w zakresie importu inwestycyjnego wraz z ich późniejszymi zmianami i uzupełnieniami.
3. Pismo okólne Departamentu Technicznego Ministerstwa Budownictwa z dnia 9 lipca 1949 r. w sprawie uproszczonych rachunków przejściowych (Dz. Min. Bud. Nr 14, poz. 120).
4. Zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 15 października 1949 r. o upoważnieniu przedsiębiorstw spółdzielczych do składania rachunków uproszczonych (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 15, poz. 127).
5. Pismo okólne Ministerstwa Budownictwa z dnia 12 lipca 1950 r. w sprawie terminowego składania rachunków ostatecznych oraz usuwanie usterek (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 10, poz. 117).
6. Zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 21 października 1950 r. o stosowaniu uproszczonych rozliczeń ostatecznych za roboty wykonane w ramach PI, budownictwa mieszkaniowego przez przedsiębiorstwa budowlane, podległe Ministerstwu Budownictwa.
7. Instrukcja 7/F Departamentu Finansowego PKPG z dnia 23 sierpnia 1949 r. w sprawie przyspieszenia refundacji środków obrotowych, zużytych w inwestycjach, prowadzonych systemem gospodarczym przez przedsiębiorstwa, objęte systemem finansowym (Biuletyn Fin. PKPG Nr 5, z 1949 r.).
8. Zarządzenie Prezesa Głównego Urzędu Pomiaru Kraju:
- a) z dnia 14 marca 1950 r. w sprawie rozliczania się Państwowego Przedsiębiorstwa Mierniczego ze zleceńodawcami — Dz. Urz. Gł. Urz. Pom. Kraju Nr 2, poz. 10,
 - b) z dnia 31 maja 1950 r. w sprawie rozliczania się Państwowego Przedsiębiorstwa Geodezyjnego ze zleceńodawcami — Dz. Urz. Gł. Urz. Pom. Kraju Nr 3, poz. 17,
 - c) z dnia 20 października 1950 r. w sprawie rozliczenia się Państwowego Przedsiębiorstwa Fotogrametrii i Kartografii ze zleceńodawcami — Dz. Urz. Gł. Urz. Pom. Kraju Nr 6, poz. 32 i poz. 34.
9. Zarządzenie Nr 10 Ministra Budownictwa Miast i Osiedli z dnia 28 lutego 1951 r. w sprawie pokrywania zwiększonych kosztów zimowych robót budowlanych (L. dz. D IV/2/139/51).
10. Zarządzenie Ministrów Finansów oraz Handlu Zagranicznego z dnia 28 lutego 1951 r. w sprawie przyjmowania z rozdziału dostaw z importu reparacyj-

nego oraz o trybie rozliczeń z tytułu tych dostaw (Dz. Urz. Min. Fin. Nr 6, poz. 15).

H. Finansowanie przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego

1. Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 1950 r. w sprawie kompetencji banków w zakresie finansowania i kontroli inwestycji, objętych Planem Inwestycyjnym na rok 1951 oraz przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego (Dz. Urz. Min. Fin. Nr 33, poz. 195).
2. Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 1950 r. w sprawie zasad organizacji finansowej i systemu finansowego na rok 1951 przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego, objętych budżetem centralnym (Monitor Polski Nr A-23, poz. 290).
3. Zarządzenie Ministra Finansów z dnia 15 lutego 1951 r. w sprawie organizacji finansowej i systemu finansowego budowlanych przedsiębiorstw powiatowych na rok 1951. (Monitor Polski Nr A-25, poz. 32).
4. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG w porozumieniu z Ministrem Finansów Nr 348 z dnia 21 grudnia 1950 r. w sprawie uproszczonego trybu finansowania przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego w I kwartale 1951 r.
5. Uchwała Prezydium Rządu Nr 92 z dnia 10 lutego 1951 r., zawieszająca pkt. 16 uchwały KERM z dnia 7 grudnia 1948 r. w sprawie finansowania inwestycji i rozliczeń z tytułu dostaw i robót inwestycyjnych przedsiębiorstw objętych systemem finansowym oraz zniesienie zaliczkowania przedsiębiorstw budowlanych i montażowych (Monitor Polski Nr A-15, poz. 209).
6. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 10 lutego 1951 r. w sprawie udzielania i umarzania zaliczek na materiały, udzielonych przez inwestorów przedsiębiorstwom budowlano-montażowym (Monitor Polski Nr A-16, poz. 223).

I. Przekazywanie składników majątkowych

1. Uchwała Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 27 maja 1949 r. w sprawie zasad wzajemnego przekazywania maszyn, urządzeń technicznych, środków transportowych i innych przedmiotów majątku trwałego przez urzędy, instytucje i przedsiębiorstwa państwowego (Monitor Polski Nr A-59, poz. 800).
2. Instrukcja Przewodniczącego PKPG z dnia 2 czerwca 1950 r. w sprawie wzajemnego przekazywania maszyn, urządzeń technicznych, środków transportowych i innych przedmiotów majątku trwałego przez urzędy, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe (Monitor Polski Nr A-76, poz. 885, zmienionej zarządzeniem Przewodniczącego PKPG z dnia 30 listopada 1950 r. (Monitor Polski Nr A-133, poz. 1703), zmienionej zarządzeniem Przewodniczącego PKPG z dnia 12 stycznia 1951 (Monitor Polski Nr A-6, poz. 77).
3. Uchwała Rady Państwa z dnia 7 września 1949 r. w sprawie zasad wzajemnego przekazywania maszyn, urządzeń technicznych, środków transportowych i innych przedmiotów majątku trwałego przez urzędy, instytucje i przedsiębiorstwa państwowe (Monitor Polski Nr A-72, poz. 919).
4. Uchwała Prezydium Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 5 kwietnia 1950 r. w sprawie przekazywania przedsiębiorstw, zakładów lub ich części między państwowymi jednostkami gospodarczymi (Biul. PKPG Nr 7, poz. 98).
5. Pismo okólne Departamentu Organizacyjno-Prawnego PKPG w sprawie trybu postępowania przy przekazywaniu przedsiębiorstw, zakładów lub ich części między państwowymi jednostkami gospodarczymi (Biul. PKPG Nr 17, poz. 205).
6. Uchwała Prezydium Rządu z dnia 24 czerwca 1950 r. w sprawie przekazywania przedsiębiorstw, zakładów lub ich części oraz przedmiotów majątku trwałego pomiędzy państwowymi jednostkami gospodarczymi a jednostkami spółdzielczymi (Monitor Polski Nr A-78, poz. 911).

7. List Ministerstwa Finansów, Departament Inwestycji i Budownictwa z dnia 11 listopada 1950 r. Nr FI 3673/1/50 do NBP w sprawie źródeł pokrycia należności za majątek trwałe, przejęty w trybie ustalonym w uchwale Prezydium Rządu z dnia 24 czerwca 1950 r. (Wiadom. NBP Nr 1/51, str. 71).

J. Różne przepisy

1. Zarządzenie Ministra Budownictwa z dnia 13 sierpnia 1949 r. w sprawie kosztów budowy, stanowiących przedmiot finansowania z kredytów inwestycyjnych (Dz. Urz. Min. Bud. Nr 13, poz. 104).

2. Instrukcja Departamentu Finansowego PKPG z dnia 7 marca 1950 r. w sprawie przekazywania odszkodowań, wypłaconych przez PZUW z tytułu ubezpieczeń losowych i ich księgowego ujęcia (Biul. PKPG Nr 4, poz. 64).

3. Instrukcja Przewodniczącego PKPG i Ministra Finansów z dnia 3 sierpnia 1950 r. w sprawie pokrywania kosztów dokumentacji technicznej inwestycji realizowanych w 1950 i 1951 r. (Biul. PKPG Nr 17, poz. 203 i Nr 2, poz. 17).

4. Uchwała Prezydium Rządu Nr 101 z dnia 10 lutego 1951 r. w sprawie odsetek, prowizji i opłat bankowych.

5. Instrukcja Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych z dnia 10 lutego 1951 r. o zasadach dysponowania kredytami i dotacjami inwestycyjnymi, przeznaczonymi na rozbudowę Spółdzielni Produkcyjnych z Cz. 16, Dz. 4 IP na rok 1951.

6. Zarządzenie Przewodniczącego PKPG Nr 62 z dnia 28 lutego 1951 r. w sprawie likwidacji Funduszu Inwestycyjno - Prewencyjnego (Biul. PKPG Nr 7, poz. 73).

Uwagi o umowie ramowej o wykonanie robót budowlanych i montażowych

I. W Monitorze Polskim z dnia 7 marca 1951 r. (Nr A-18, poz. 238) ogłoszone zostało zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 5 lutego 1951 r. w sprawie stosowania wzoru umowy ramowej o wykonanie robót budowlanych i montażowych, wydane w porozumieniu z Ministrem Finansów, Ministrem Budownictwa Przemysłowego oraz Ministrem Budownictwa Miast i Osiedli.

Zarządzenie to wprowadziło nowy wzór umowy ramowej o wykonanie robót budownictwa inwestycyjnego, składający się z dwóch części:

- a) właściwej umowy pomiędzy zamawiającym (inwestorem), a wykonawcą robót (załącznik Nr 1), zawierającej zmienne elementy umowy — oraz
- b) warunków umownych, określających prawa i obowiązki stron (załącznik Nr 2), zawierających niezmiennie elementy umowy.

Nowy wzór umowy ramowej zastąpił wzór dotychczas stosowany, wprowadzony zarządzeniem Przewodniczącego PKPG z dnia 11 października 1949 r. (Monitor Polski Nr A-82, poz. 1000) i uzupełniony zarządzeniem Nr 306 z dnia 4 listopada 1950 r. w sprawie zawierania umów o wykonanie robót budownictwa inwestycyjnego (Monitor Polski Nr A-125, poz. 1553).

Podmiotowo obowiązek stosowania wzoru umowy dotyczy umów o wykonanie robót budowlanych i montażowych, zawieranych pomiędzy przedsiębiorstwami państwowymi i innymi, wymienionymi w § 8 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 r. w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych (Dz.U.R.P. Nr 12, poz. 73) a podmiotami prawnymi, wymienionymi w § 1 tegoż rozporządzenia, tj. przypadków wykonywania robót inwestycyjnych systemem zleconym w rozumieniu przepisów o planowaniu wykonawstwa inwestycyjnego (instrukcja PKPG Nr 24 o trybie zlecania robót i sporządzania programów produkcji budowlano - montażowej na rok 1951).

W przypadku wykonywania robót systemem gospodarczym na podstawie umów, zawartych ze spółdzielni, szkołami przysposobienia przemysłowego, indywidualnymi rzemieślnikami lub innymi osobami fizycznymi lub prawnymi prawa prywatnego, wprowadzony wzór umowy ramowej nie ma zastosowania.

Konieczność wprowadzenia nowego wzoru umowy o wykonanie robót budownictwa inwestycyjnego wpływa z zasadniczych zmian, wprowadzonych w odniesieniu do inwestycji, finansowanych ze środków Planu Inwestycyjnego na rok 1951, dotyczących zarówno trybu udzielania zamówień na roboty budowlane i montażowe jak i trybu ich sfinansowania.

Odmienne niż w latach ubiegłych ustawienie zagadnienia wynika w szczególności:

- a) z wprowadzenia instytucji wykonawcy generalnego,
- b) z przyjęcia zasady zawierania umów na okresy nie przekraczające roku kalendarzowego,
- c) z bezpośredniego związania umowy z wysokością posiadanych przez zamawiającego środków finansowych,
- d) z wprowadzenia bankowej notyfikacji umów o wykonanie robót budownictwa inwestycyjnego,
- e) z nałożenia na przedsiębiorstwa wykonawstwa inwestycyjnego obowiązku wygospodarowania określonych oszczędności,
- f) z wprowadzenia dla przedsiębiorstw budowlanych i montażowych zaliczek na stworzenie zapasów materiałowych na budowie.

II. Instrukcja PKPG Nr 21 dla sporządzenia Planu Inwestycyjnego na rok 1951 oraz instrukcja PKPG Nr 24 o trybie zlecania robót i sporządzania programów produkcji budowlano-montażowej na rok 1951 wprowadziły w odniesieniu do robót zleczanych państwowym przedsiębiorstwom budowlanym i montażowym — jako powszechnie obowiązującą zasadę — powierzenie wszystkich robót budowlano-montażowych, objętych jedną budową jednemu przedsiębiorstwu — jako generalnemu wykonawcy. Jako generalnego wykonawcę zamawiający wybiera to przedsiębiorstwo ogólnobudowlane lub specjalizowane, którego zakres działania obejmuje przeważającą część robót. Wykonawca generalny może powierzyć roboty, wykraczające poza zakres jego działania, odpowiednio specjalizowanym przedsiębiorstwom, występującym w charakterze subwykonawców.

W powyższej sytuacji nie był do utrzymania przepis dotychczasowej umowy ramowej (§ 16 „Postanowień ogólnych“) ustalający, że powierzenie przez wykonawcę wykonania robót innej osobie nie może nastąpić bez uprzedniej pisemnej zgody zamawiającego.

W przeciwieństwie do tej zasady nowa umowa ramowa stwierdza, że jeżeli umowa o wykonanie robót budowlano-montażowych dotyczy częściowo robót nie objętych działalnością wykonawcy, wykonawca może tę część robót powierzyć innemu przedsiębiorstwu (podwykonawcy), ponosząc — rzecz oczywista — wobec zamawiającego pełną odpowiedzialność za należyte i terminowe wykonanie całości robót.

Stosunek umowny, zachodzący pomiędzy podwykonawcą a wykonawcą generalnym pozostaje całkowicie poza stosunkiem umownym, zachodzącym pomiędzy zamawiającym a wykonawcą generalnym. W szczególności — w myśl zarządzenia Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 1950 r. w sprawie zasad organizacji finansowej i systemu finansowego na

rok 1951 przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego, objętych budżetem centralnym — rozliczenia pomiędzy podwykonawcą a wykonawcą generalnym dokonywane są w ciężar środków obrotowych generalnego wykonawcy, zamawiający nie ponosi żadnych dodatkowych kosztów z tytułu zlecenia części robót podwykonawcy.

Zlecenie wykonania części robót podwykonawcy następuje w formie umowy, której wzór stanowi załącznik Nr 3 do zarządzenia Przewodniczącego PKPG z dnia 5 lutego 1951 r.

Zgodnie z zasadą, ustaloną w § 20 pkt. 3 instrukcji Ministra Finansów z dnia 23 stycznia 1951 r. w sprawie finansowania i bankowej kontroli inwestycji, objętych Planem Inwestycyjnym na rok 1951, zlecenie przez inwestorów robót na jednej budowie lub na jednym obiekcie dwu lub więcej wykonawcom w drodze odrębnych umów — jest dopuszczalne wyłącznie w przypadkach szczególnych i za zezwoleniem inwestora naczelnego.

III. Na rok 1951 ustalono zasadę, że umowy o wykonanie robót budowlano - montażowych nie powinny być zawierane na okresy dłuższe, niż do końca roku kalendarzowego, w którym są zawierane. Zasada ta znalazła wyraz przede wszystkim w uchwale Nr 4 Prezydium Rządu z dnia 3 stycznia 1951 r. w sprawie planowego i sprawnego przygotowania realizacji inwestycji w 1951 r. (Monitor Polski Nr A-4, poz. 49, Nr A-15, poz. 210 i Nr A-17, poz. 236) oraz w uchwale Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1951 r. w sprawie dyscypliny w zakresie działalności inwestycyjnej, objętej planami inwestycyjnymi (Monitor Polski Nr A-8, poz. 124).

Przepis ten ma na celu bezpośrednie związanie ogólnego kosztu robót objętych umową z uruchamianymi do dyspozycji zamawiającego limitami finansowymi, a tym samym niedopuszczenie do prowadzenia nielegalnej działalności inwestycyjnej i zamrażania środków obrotowych przedsiębiorstw wykonawstwa inwestycyjnego.

Operatywnym wyrazem powyższej zasady są postanowienia §§ 1 i 11 wzoru umowy ramowej. Paragraf 1 umowy informuje wykonawcę o orientacyjnej wartości całości zamierzenia inwestycyjnego, wartości tej części zadania, które zostało już wykonane przed zawarciem umowy, wysokości środków inwestycyjnych, przewidzianych na sfinansowanie zadania inwestycyjnego w części przewidzianej do realizacji w roku bieżącym oraz wartości części zamierzenia przewidzianego do realizacji w latach następnych.

Paragraf 11 poddaje umowy o wykonanie robót budowlanych i montażowych notyfikacji bankowej, mającej na celu ustalenie w toku bankowej kontroli inwestycji, że jest ona zgodna rzeczowo z planem inwestycyjnym i opiera się o wymaganą dokumentację inwestycyjną oraz, że wartość umowy znajduje pokrycie w limicie finansowym właściwego składnika tytułu inwestycyjnego.

Zgodnie z postanowieniami § 11 umowy ramowej, umowy pomiędzy inwestorami a przedsiębiorstwami wykonawstwa inwestycyjnego podlegają wykonaniu po otrzymaniu przez wykonawcę notyfikacji bankowej.

W tym miejscu należy krytycznie ocenić sformułowania § 10 wzoru umowy (pierwsze zdanie), ustalającego termin zawarcia umowy co do wykonania części robót przypadających do realizacji w następnych latach.

Postanowienie to ma charakter umowy przedwstępnej, a w jego obecnym brzmieniu nie jest wykonalne w odniesieniu do tych zamierzeń inwestycyjnych, które będą realizowane w dwóch lub więcej latach następnych. Zgodnie bowiem z ogólnymi założeniami, o których była wyżej mowa, zamawiając w roku następnym upoważniony będzie wyłącznie do zawarcia umowy na dalszy roczny etap robót budowlano-montażowych, na który otrzyma środki w planie inwestycyjnym następnego roku.

W związku z powyższym kwestionowane postanowienie umowy powinno otrzymać brzmienie: „Co do robót, podlegających wykonaniu w roku 1952, strony zawrą umowę w terminie do dnia. . .”.

IV. W ór umowy ramowej (§ 3) przewiduje trzy ewentualności w zakresie sposobu ustalenia ogólnego kosztu robót, objętych umową:

- a) na podstawie cen jednostkowych kosztorysu umownego,
- b) na podstawie przybliżonego szacunku, z podziałem na scalone elementy budowy,
- c) na podstawie przybliżonego szacunku, dokonanego przez wykonawcę.

Nie wchodząc w bliższe omówienie tego tematu, należy wskazać na istniejącą w tym miejscu lukę we wzorze umowy ramowej w odniesieniu do tych przypadków, w których umowa została zawarta przed podaniem dokumentacji technicznej rewizji pod kątem widzenia postulatów oszczędnościowych, o których mowa w zarządzeniu Przewodniczącego PKPG Nr 336 z dnia 14 grudnia 1950 r. w sprawie obniżenia kosztu obiektów projektowanych (Biul. PKPG Nr 26, poz. 320).

Wspomniane wyżej zarządzenie w celu zaostrzenia walki o obniżenie kosztów wykonawstwa inwestycyjnego, a przede wszystkim zlikwidowania znacznych przerostów w projektach i kosztorysach, dotyczących inwestycji zaplanowanych do wykonania w bieżącym roku, ustala dla inwestorów określone zadania obniżenia w etapie projektowania kosztów realizowanego zamierzenia inwestycyjnego. Wypełnienie tych zadań następuje w drodze wprowadzenia do projektów i kosztorysów zmian rzeczowych, podyktowanych oszczędniejszym zaprojektowaniem obiektu. W związku z tym umowy o wykonanie robót budowlanych i montażowych, zawarte przed dokonaniem rewizji omawianych projektów i kosztorysów, powinny zawierać klauzulę, uprawniającą zamawiającego do wprowadzenia odpowiednich zmian w projektach i kosztorysach po przepracowaniu dokumentacji technicznej oraz do stosowanego obniżenia ogólnego kosztu robót, ustalonego w umowie (porównaj w tym względzie § 20 instrukcji Ministra Finansów z dn. 23 stycznia 1951 r. w sprawie finansowania i bankowej kontroli inwestycji, objętych planem inwestycyjnym na rok 1951).

V. Szerszego omówienia wymagają postanowienia § 3 ust. 2 nowego wzoru umowy ramowej, przewidującego potrącanie z sum przypadających na rzecz wykonawcy określonego procentu z tytułu obowiązku wygospodarowania oszczędności w etapie realizacji inwestycji.

Obowiązek ten opiera się na postanowieniach uchwały Nr 109 Prezydium Rządu z dnia 21 lutego 1951 r. w sprawie oszczędności w budownictwie (Monitor Polski Nr A-16, poz. 220), przewidującej obniżenie od dnia 1 stycznia 1951 r. kosztów realizacji obiektów inwestycyjnych w budownictwie mieszkaniowym, co najmniej o 12,1%, w budownictwie przemysłowym i innym niemieszkaniowym co najmniej o 14,1% w stosunku do cen planowanych z miesiąca marca 1950 r.

Z powyższych zadań oszczędnościowych na fazę wykonawstwa robót budowlano-montażowych przypada obowiązek zmniejszania kosztów nie mniej niż o 9,1%; pozostałe zadania (tj. zmniejszenie wartości kosztorysowej obiektów budownictwa mieszkaniowego o najmniej o 3% oraz obiektów budownictwa przemysłowego i innego niemieszkaniowego co najmniej o 5%) — stanowią zadania etapu projektowania inwestycji.

Zadania oszczędności etapu realizacji ustalone zostały w stosunku do cen planowanych z miesiąca marca 1950 r. W związku z tym przedsiębiorstwo wykonawcze zobowiązane jest do wygospodarowania tych oszczędności w pełnej wysokości, tj. w wysokości 9,1% kosztorysowej wartości robót, jedynie wówczas, gdy umowny kosztorys szczegółowy lub uproszczony oparty

jest również na cenach z marca 1950 r. Natomiast w przypadku sporządzenia kosztorysu na późniejszej bazie cen i norm, jedynie część zadania oszczędnościowego obciąża przedsiębiorstwo, pozostała zaś część tego zadania obciąża zamawiającego (podlega odprawieniu z jego limitu finansowego, który również został obliczony na bazie cen i norm z marca 1950 r.).

Szczegółowe wskazówki co do zasad i trybu dokonania podziału zadań oszczędnościowych oraz techniki rozliczania tych zadań zawierają: instrukcja Ministra Finansów z dnia 23 stycznia 1951 r. w sprawie finansowania i bankowej kontroli inwestycji objętych planem inwestycyjnym na rok 1951 (§§ 11, 32 i 33) oraz zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 16 mar 1951 r. w sprawie realizacji uchwały Prezydium Rządu z dnia 21 lutego 1951 r. o oszczędności w budownictwie.

Należy nadmienić, że w celu umożliwienia zawierania umów o wykonawstwo inwestycyjne przed definitywnym określeniem zadań oszczędnościowych, Departament Budownictwa PKPG pismem okólnym Nr 27 z dnia 17 lutego 1951 r. polecił wpisywać do umów klauzulę: „Określenie procentu z tytułu obowiązku wygospodarowania oszczędności zgodnie z ust. 2, § 3 umowy, nastąpi bezzwłocznie po ustaleniu wysokości zadań oszczędnościowych i trybu ich realizacji odpowiednim zarządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego“.

Zadania obniżenia kosztów realizacji obiektów inwestycyjnych, ustalone w uchwale Prezydium Rządu z dnia 21 lutego 1951 r. nie obejmują zmniejszenia kosztów realizacji tych obiektów, spowodowanych obniżką cen materiałów inwestycyjnych, dokonaną uchwałą Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1950 r. (Monitor Polski Nr A-1, poz. 6).

Na podstawie tej obniżki cen ustalone zostało dotychczasowe zadanie oszczędnościowe dla wszystkich robót budowlano-montażowych, z wyłączeniem robót melioracyjnych i zalesieniowych.

Dokładne ustalenie wysokości tego dodatkowego zadania oraz tryb jego rozliczania nastąpi po zatwierdzeniu planów produkcyjno-finansowych przedsiębiorstw budowlano-montażowych na rok 1951 w drodze odrębnego zarządzenia Przewodniczącego PKPG i Ministra Finansów.

Tymczasowo potaniecie produkcji budowlano-montażowej w wyniku obniżki cen z grudnia 1950 r. rozliczane jest w formie zaliczkowego pobierania z rachunków przedsiębiorstw budowlano-montażowych 2% kwot tych rachunków, a więc praktycznie biorąc w drodze powiększenia procentu zadania oszczędności etapu realizacji z 9,1% do 11,1% kosztorysowej wartości robót według cen z marca 1950 r.

GDZIE SZUKAĆ?

Nabywanie nieruchomości dla realizacji narodowych planów gospodarczych

(Indeks zagadnień)

1. Przepisy podstawowe

Dekret z dn. 26 kwietnia 1949 r. o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych. (Dz.U.R.P. Nr 27, poz. 197, Nr 55, poz. 438 i Nr 53 z 1950 r, poz. 489).

2. Przepisy wykonawcze dotyczące przekazywania nieruchomości między wykonawcami narodowych planów gospodarczych

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 2 sierpnia 1949 r. w sprawie przekazywania nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz.U.R.P. Nr 47, poz. 354).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 10 lutego 1951 r. w sprawie przekazywania rolniczym spółdzielniom produkcyjnym nieruchomości rolnych, stanowiących własność Państwa (Dz.U.R.P. Nr 10, poz. 77).

VI. Ostatnim zagadnieniem, które należy omówić jest sprawa zaliczek na zabezpieczenie utrzymania na budowie niezbędnego zapasu materiałowego (§ 8 umowy ramowej).

Jak wiadomo, zaliczkowanie robót budowlano-montażowych wprowadzone zostało uchwałą Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 21 października 1947 r. w sprawie sposobu rozliczeń za usługi pomiędzy państwowymi przedsiębiorstwami budowlanymi, a innymi przedsiębiorstwami państwowymi i pod zarządem państwowym oraz jednostkami Budżetu Państwa. Zaliczki te wynosiły 50% sumy kosztorysowej i podlegały przelaniu na rachunki operacyjne b. PPB. Umarzanie zaliczek następowało z rachunków przejściowych w wysokości proporcjonalnej do umownego kosztu robót. Z dniem 1 stycznia 1949 r. zaliczkowanie umów o wykonanie robót inwestycyjnych zostało zniesione na podstawie postanowień uchwały KERM z dnia 7 grudnia 1948 r. w sprawie finansowania inwestycji i rozliczeń z tytułu dostaw i robót inwestycyjnych przedsiębiorstw objętych systemem finansowania oraz zniesienia zaliczkowania przedsiębiorstw budowlanych i montaży (załącznik do okólnika Min. Skarbu z dnia 5 stycznia 1949 r. — Dz. Urz. Min. Skarbu Nr 1, poz. 4).

Uchwała 92 Prezydium Rządu z dnia 10 lutego 1951 r. (Monitor Polski Nr 15, poz. 209) zawiesiła moc obowiązującą odnośnych postanowień uchwały KERM z dnia 7 grudnia 1948 r., ustalając, że przejściowo przedsiębiorstwa budowlano-montażowe mogą otrzymywać zaliczki na poczet ich należności, o ile umowa między przedsiębiorstwem i zlecającą otrzymała notyfikację banku finansującego inwestycje, z tym, że zaliczka ta nie może przekraczać 15% wartości materiałów przewidzianych do zużycia według umowy.

Szczegółowe zasady udzielania i umarzania zaliczek materiałowych określa zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 10 lutego 1951 r. w sprawie udzielania i umarzania zaliczek na materiały, udzielanych przez inwestorów przedsiębiorstwom budowlano - montaży (Monitor Polski Nr A-16, poz. 223).

VII. Należy wreszcie wspomnieć, że - z uwagi na zasadnicze zmiany, zachodzące w trybie udzielania zamówień na roboty wykonawstwa inwestycyjnego oraz w warunkach umownych, określających prawa i obowiązki stron przy wykonywaniu robót budowlanych i montaży — zarządzenie Przewodniczącego PKPG z dnia 5 lutego 1951 r. poleciło dostosować umowy o wykonanie robót budowlanych i montaży, dotyczące robót finansowanych ze środków planu inwestycyjnego na rok 1951, zawarte przed wejściem w życie tego zarządzenia do nowego wzoru umowy ramowej; termin tego dostosowania upływa z dniem 15 kwietnia 1951 r.

Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dn. 10 marca 1950 r. w sprawie trybu postępowania w sprawach spornych wynikłych przy przekazywaniu nieruchomości pomiędzy wykonawcami narodowych planów gospodarczych (Biuletyn PKPG Nr 4, poz. 86).

Okólnik Ministerstwa Finansów z dn. 16 sierpnia 1950 r. w sprawie przekazywania nieruchomości na podstawie dekretu z dn. 26 kwietnia 1949 r. (Dz. Urz. Min. Finansów Nr 22, poz. 129).

Pismo okólnie Nr 5 Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dn. 17 listopada 1949 r. w sprawie stosowania dekretu z dn. 26 kwietnia 1949 r. o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz. Urzęd. Min. Skarbu Nr 40, poz. 280).

3. Przepisy wykonawcze dotyczące nabywania nieruchomości stanowiących własność osób nie będących wykonawcami narodowych planów gospodarczych

a) Postępowanie

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 2 sierpnia 1949 r. w sprawie dostarczania nieruchomości zamienionych w zamian za nieruchomości niezbędne dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz.U.R.P. Nr 47, poz. 355).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 14 października 1950 r. w sprawie właściwości władz i trybu postępowania w niektórych przypadkach nabywania nieruchomości i praw rzeczowych ograniczonych niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz.U.R.P. Nr 48, poz. 435).

Zarządzenie Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dn. 17 listopada 1949 r. w sprawie trybu wzywania osób nie będących wykonawcami narodowych planów gospodarczych do przekazywania nieruchomości niezbędnych dla realizacji tychże planów (Monitor Polski z 1949 r. Nr A—89, poz. 1884 i z 1950 r. Nr A-53, poz. 609).

Pismo okólne Nr 5 Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dn. 17 listopada 1949 r. w sprawie stosowania dekretu z dnia 26 kwietnia 1949 r. o nabywaniu i przekazywaniu nieruchomości dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz. Urzęd. Min. Skarbu Nr 40, poz. 280).

Pismo okólne Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dn. 24 marca 1950 r. w sprawie wywłaszczania nieruchomości w trybie dekretu z dn. 26.4.1949 r (Biuletyn PKPG Nr 5, poz. 85).

Pismo okólne Ministerstwa Administracji Publicznej z dn. 15 marca 1950 r. Wzory obwieszczeń w postępowaniu wywłaszczeniowym (Dz. Urzęd. Min. Admin. Publ. Nr 14, poz. 83).

b) Odszkodowanie

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 9 września 1949 r. w sprawie składu, organizacji i trybu postępowania komisji odszkodowawczej dla wywłaszczonych nieruchomości niezbędnych dla realizacji narodowych planów gospodarczych. (Dz. U.R.P. Nr 51, poz. 384).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 3 czerwca 1950 r. w sprawie ustalenia norm szacunkowych dla nieruchomości nabywanych w celu realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz. U.R.P. Nr 26, poz. 234, Nr 39, poz. 362 i Nr 52, poz. 482).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 3 czerwca 1950 r. w sprawie trybu wypłaty odszkodowania za wywłaszczone nieruchomości (Dz.U.R.P. Nr 26, poz. 482).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dn. 3 czerwca 1950 r. w sprawie trybu wypłaty odszkodowania za wywłaszczone nieruchomości (Dz. U.R.P. Nr 26, poz. 235).

Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów oraz Ministrów Budownictwa i Finansów z dn. 29 grudnia 1950 r. w sprawie trybu powoływania rzeczoznawców w postępowaniu ustalającym odszkodowanie za nieruchomości, wywłaszczone dla realizacji narodowych planów gospodarczych (Dz. U.R.P. Nr 3 z 1951 r. poz. 19).

Zarządzenie Ministra Finansów z dn. 19 lutego 1951 r. w sprawie sposobu przedterminowej wypłaty odszkodowania za wywłaszczone nieruchomości oraz kontroli zużycia sum przedterminowo wypłaconych wywłaszczonemu (Monitor Polski Nr A-21, poz. 260).

c) Przepisy związkowe dotyczące odszkodowania

Instrukcja Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 12 grudnia 1946 r. w sprawie ustalenia ceny sprzedaży nieruchomości ziemskich i ich przynależności dla nabywców z mocy dekretu z dn. 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej, (Dz. Urzęd. Min. Roln. i R. R. z 1947 r. Nr 1, poz. 7) ze zmianami wynikającymi z zarządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z dn. 28 grudnia 1949 r. o zasadach podziału obszaru Państwa na strefy ekonomiczne i zarządzenia z dn. 10 maja 1950 r.

Normy szacunkowe ogólne Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych zatwierdzone przez Ministerstwo Skarbu (Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń) postanowieniem z dn. 17 grudnia 1927 r. L. 2384/U.U./III ze zmianami i uzupełnieniami zatwierdzonymi przez Ministerstwo Skarbu (Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń) postanowieniem z dn. 11 sierpnia 1937 r. L.U.U. 7767/2/37.

Normy szacunkowe szczegółowe Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Wzajemnych, zatwierdzone przez Ministerstwo Skarbu (Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń) postanowieniem z dn. 7 sierpnia 1928 r. L. 2986/U.U./III.

Normy szacunkowe kubaturowe willi i dworów, budowli wielkomiejskich, monumentalnych oraz świątyń, zatwierdzone przez Ministerstwo Skarbu (Państwowy Urząd Kontroli Ubezpieczeń) postanowieniem z dn. 4 grudnia 1931 r. L. 25212/U.U./III/31.

UMOWY I AKTY PRAWNE

Zawieranie umów na dostawę towarów

W Nr. 25 Biuletynu PKPG z r. 1950 pod poz. 297 ogłoszone zostało pismo okólne Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 20 listopada 1950 r. w sprawie zawierania umów przez jednostki gospodarki uspołecznionej.

Pismo to zwraca uwagę, że niezależnie od obowiązku zawierania umów planowych, dotyczącego niektórych jednostek, wszystkie jednostki gospodarki uspołecznionej z mocy przepisów o dostawach, robotach i usługach mają przy udzielaniu zamówień na dostawy, roboty i usługi obowiązek zawierania umów, w których zamieszczone być mają wymagane przez te przepisy postanowienia. Wyjątek stanowią jedynie zamówienia, które mają służyć do zaspokojenia doraznej potrzeby zamawiającego i których wartość nie przekracza 3.000 z (w nowej walucie).

Jakkolwiek pismo to nie zawiera żadnych nowych norm a jedynie przypomina o już istniejącym obowiązku, w praktyce jednak niektóre jednostki gospodarki uspołecznionej rozpoczynają zawieranie umów dopiero na skutek tego pisma, a w szczególności umów z innymi jednostkami gospodarki uspołecznionej.

W związku z powyższym dla ułatwienia przygotowania projektów umów, podaje się poniżej dwa wzory umów na dostawę towarów z jednostkami wymienionymi w § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 r. (Dz. U. R. P. Nr 12, poz. 73 i Nr 58, poz. 448): w załączniku Nr 1 umowy na dostawę towarów, dla których brak jest ustalonych Ogólnych Warunków Dostaw i w załączniku Nr 2 — na dostawę towarów, dla których wydane zostały Ogólne Warunki Dostaw.

Przy opracowaniu tych wzorów oparto się częściowo na wzorach planowych umów szczegółowych ustalonych zarządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 7 sierpnia 1950 r. w sprawie wzoru umów szczegółowych i bezpośrednich o dostawę towarów (Monitor Polski Nr A-92, poz. 1146) z tym, że pominięto lub zmieniono jednakże te postanowienia, które wynikają jedynie z ustawy z dnia 19 kwietnia 1950 r. o umowach planowych w gospodarce socjalistycznej (Dz. U. R. P. Nr 21, poz. 180) i charakteru umów planowych a zamieszczono postanowienia wymagane przez ustawę

z dnia 18 listopada 1948 r. o dostawach, robotach i usługach na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych (Dz. U. R. P. Nr 63, poz. 494) i przepisy na jej podstawie wydane a w szczególności przez § 54 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 r. (Dz. U. R. P. Nr 12, poz. 73 i Nr 58, poz. 448).

Rzecz oczywista, że specyfika dostaw niektórych kategorii towarów wymagać będzie uzupełnienia podanych niżej wzorów lub też zmiany niektórych ich postanowień.

Jak wynika a contrario z brzmienia § 19 ust. 2 powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów i jak o tym wspomina omawiane pismo okólne zawarcia

Załącznik Nr 1

UMOWA

zawarta w dniu 195 . . . r. w . . .
pomiedzy , przy ul. zwanym
z siedzibą w ,
w treści umowy „Sprzedawcą“, reprezentowanym przez
. działających na
zasadzie
a z siedzibą
w przy ul. zwanym
w treści umowy „Nabywcą“, reprezentowanym przez
. działających na
zasadzie

§ 1. Sprzedawca zobowiązuje się dostarczyć Nabywcy (oznaczenie towaru i jego ilości).

2. Cena kupna wynosi za (jednostka miary) zł czyli łącznie za całą dostawę zł słownie złotych gr.

§ 2. 1. Całą dostawę nastąpi w terminie (w miesiącu, do dnia).

2. Dostawa poszczególnych partii towaru nastąpi w terminach:

- 1) (oznaczenie i ilość towaru) w terminie
- 2) itd.

§ 3. 1. Towar dostarczony będzie w opakowaniu¹⁾

2. Zwrot opakowania nastąpi w terminach i na warunkach określonych obowiązującymi przepisami²⁾.

albo

2. Opakowanie będzie zwrócone przez przesłanie do miejsca wskazanego przez Sprzedawcę i na jego koszt w ciągu dni od dnia otrzymywania towaru. W razie zwłoki Nabywca obowiązany będzie zapłacić Sprzedawcy tytułem kary umownej za każdy dzień zwłoki z wyłączeniem niedziel i świąt % wartości opakowania. Zapłata tej kary umownej nie zwalnia Nabywcy od obowiązku zwrotu opakowania w terminie dodatkowym wyznaczonym przez Sprzedawcę. W razie niezwrócenia opakowania również i w dodatkowym terminie Nabywca obowiązany jest uiścić Sprzedawcy trzykrotną wartość opakowania, po czym zwolniony zostaje z obowiązku zwrotu²⁾.

§ 4. 1. Dostawa nastąpi przez wydanie towaru ze składu (zakładu produkcyjnego) Sprzedawcy w

2. W razie niezgłoszenia się uprawnionego do odbioru przedstawiciela Nabywcy w terminie dostawy, Sprzedawca może wysłać towar na koszt Nabywcy pod adresem

albo

§ 4. 1. Dostawa nastąpi przez wysłanie towaru do

2. Sprzedawca ubezpieczy towar na koszt Nabywcy na sumę (do wysokości) zł.

umowy między jednostkami gospodarki społecznej może nastąpić w drodze pisemnego zamówienia i pisemnego potwierdzenia przyjęcia zamówienia z tym, że wszystkie wymagane przez obowiązujące przepisy postanowienia umowne powinny być zawarte w zamówieniu. Zamieszczanie projektów wzorów takich zamówień byłoby zbędnym powtarzaniem postanowień z umów. Praktycznie przyjęte dotychczas w obrocie formularze zamówień, przewidują dyspozycję taką, jaka zawarta jest w § 1 załączonych wzorów. Należałoby zatem w tej dyspozycji dodać: „na warunkach podanych na odwrocie“, a następnie zamieścić na odwrocie wszystkie konieczne zastrzeżenia umowne zawarte w załączonych projektach.

albo

2. Na żądanie Nabywcy zgłoszone Sprzedawcy na dni przed terminem dostawy Sprzedawca ubezpieczy towar na koszt Nabywcy na sumę (do wysokości) zł.

3. Rachunek będzie wystawiony na i będzie płatny w

4. Nabywca może zmienić dane wskazane w ust. 1—3 w dyspozycji wysyłkowej nadesłanej Sprzedawcy na dni przed terminem dostawy³⁾.

albo

§ 4. 1. Dostawa nastąpi przez wysłanie towaru do miejsca wskazanego przez Nabywcę w dyspozycji wysyłkowej nadesłanej Sprzedawcy na dni przed terminem dostawy i zawierającej następujące dane:

- a) nazwę jednostki gospodarczej, której towar ma być dostarczony i jej adres,
- b) miejsce, do którego towar ma być wysłany (stacja PKP w urzędowym brzmieniu, ewentualnie bocznicą kolejową),
- c) czy towar ma być ubezpieczony i na jaką sumę,
- d) komu należy awożować wysyłkę,
- e) na jaką jednostkę gospodarczą ma być wystawiony rachunek oraz miejsce jego płatności.

2. W razie nienadesłania dyspozycji wysyłkowej w terminie wskazanym w ust. 1 Sprzedawca wyśle towar pod adresem Nabywcy³⁾.

§ 5. 1. Odbiór ilościowy towaru nastąpi w w dniu wydania towaru (w dniu otrzymania przesyłki) przez osobę (y) upoważnioną e)⁴⁾.

2. Odbiór jakościowy towaru nastąpi w w dniu wydania towaru — w dniu otrzymania przesyłki — w dni po wydaniu towaru (otrzymaniu przesyłki) przez osobę (y) upoważnioną (e).

3. Ewentualne braki ilościowe lub wady jakościowe będą niezwłocznie opisane w protokole i podane do wiadomości Sprzedawcy w ciągu dni od dnia odbioru, a jeśli były one tego rodzaju, że nawet przy należytej staranności nie mogły być wykryte — w ciągu dni od dnia ich ujawnienia⁵⁾.

§ 6. Zapłata należności dokonana będzie w terminach i w trybie obowiązującym przy rozliczeniach.

§ 7. 1. W razie zwłoki w dostawie Sprzedawca zapłaci Nabywcy odszkodowanie umowne w wysokości % wartości opóźnionej dostawy za każdy dzień zwłoki z wyłączeniem niedziel i świąt⁶⁾.

2. W razie niewykonania dostawy w całości lub części Sprzedawca zapłaci Nabywcy odszkodowanie umowne w wysokości % wartości niewykonanej dostawy⁷⁾.

§ 8. Strona uprawniona do żądania odszkodowania może domagać się na zasadach ogólnych odszkodowania przewyższającego odszkodowanie umowne.

§ 9. W razie zwłoki w wykonaniu dostawy przez Sprzedawcę Nabywca ma prawo odstąpić od umowy bez potrzeby udzielania dodatkowych terminów albo nie zwalniając Sprzedawcy od obowiązku uiszczenia odszkodowania za zwłokę, wyznaczyć mu nowy

termin wykonania dostawy lub też dokonać zamówienia towaru objętego umową u osoby trzeciej na koszt Sprzedawcy.

§ 10. Sprzedawca nie może przelewać praw lub obowiązków wynikających z niniejszej umowy w całości lub części na osoby trzecie bez zgody Nabywcy, a jeśli osoba trzecia jest osobą niewymienioną w § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych (Dz. U. R. P. Nr 12, poz. 73 i Nr 58, poz. 448) ponadto bez zgody Ministra, któremu podlega.

Załącznik Nr 2

U M O W A

zawarta w dniu 195.... r.
w
pomiędzy
z siedzibą w przy ul.
zwanym w treści umowy „Sprzedawcą“, reprezentowanym przez
działających na zasadzie
a
z siedzibą w przy ul.
zwanym w treści umowy „Nabywcą“, reprezentowanym przez
działających na zasadzie

§ 1. 1. Sprzedawca zobowiązuje się dostarczyć Nabywcy
(oznaczenie towaru i jego ilości).

2. Cena kupna wynosi za (jednostka miary) zł, czyli łącznie za całą dostawę zł słownie złotych gr.

§ 2. 1. Cała dostawa nastąpi w terminie (w miesiącu, do dnia).

2. Dostawa poszczególnych partii towaru nastąpi w terminach:

- 1) (oznaczenie i ilość towaru) w terminie ..
- 2) itd.

§ 3. Dostawa dokonana będzie na podstawie Ogólnych Warunków Dostaw artykułów

ustalonych zarządzeniem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 26 sierpnia 1950 r. w sprawie ogólnych warunków dostaw (Biuletynu PKPG Nr 20, poz. 226) załącznik Nr
Ogólne Warunki Dostaw są znane stronom i uważane przez nie za część składową niniejszej umowy.

§ 4. Dostawa nastąpi w opakowaniu specjalnym⁸⁾.

§ 5. 1. Dostawa nastąpi przez wydanie towaru ze składu (zakładu produkcyjnego) Sprzedawcy w

2. W razie niezgłoszenia się uprawnionego do odbioru przedstawiciela Nabywcy w terminie dostawy, Sprzedawca może wysłać towar na koszt Nabywcy pod adresem
albo

§ 5. 1. Dostawa nastąpi przez wysłanie towaru do

2. Sprzedawca ubezpieczy towar na koszt Nabywcy na sumę (do wysokości) zł.

albo

2. Na żądanie Nabywcy zgłoszone Sprzedawcy na dni przed terminem dostawy Sprzedawca zabezpieczy towar na koszt Nabywcy na sumę (do wysokości) zł

3. Rachunek będzie wystawiony na
i będzie płatny w

4. Nabywca może zmienić dane wskazane w ust. 1—3 w dyspozycji wysyłkowej nadesłanej Sprzedawcy na dni przed terminem dostawy.
albo

§ 5. Dostawa nastąpi przez wysłanie towaru do miejsca wskazanego przez Nabywcę w dyspozycji wy-

§ 11. Związane z zawarciem niniejszej umowy podatki i opłaty ponosi Sprzedawca.

§ 12. 1. Postanowienia umowy obowiązują bez potrzeby osobnych wezwań i stawiania w zwłocę.

2. Zamówienia dodatkowe lub zmiany umowy mogą nastąpić jedynie w drodze pisemnych umów dodatkowych.

§ 13. Umowa spisana została w dwóch jedno-brzmiących egzemplarzach po jednym dla każdej ze stron.

wysyłkowej nadesłanej Sprzedawcy na dni przed terminem dostawy.

§ 6. 1. W razie zwłoki w dostawie Sprzedawca zapłaci Nabywcy odszkodowanie umowne w wysokości % wartości opóźnionej dostawy za każdy dzień zwłoki z wyłączeniem niedziel i świąt.

2. W razie niewykonania dostawy w całości lub części Sprzedawca zapłaci Nabywcy odszkodowanie umowne w wysokości % wartości niewykonanej dostawy⁷⁾.

§ 7. Strona uprawniona do żądania odszkodowania może domagać się na zasadach ogólnych odszkodowania przewyższającego odszkodowanie umowne.

§ 8. W razie zwłoki w wykonaniu dostawy przez Sprzedawcę Nabywca ma prawo odstąpić od umowy bez potrzeby udzielenia dodatkowych terminów albo nie zwalniając Sprzedawcy od obowiązku uiszczenia odszkodowania za zwłokę, wyznaczyć mu nowy termin wykonania dostawy lub też dokonać zamówienia t waru objętego umową u osoby trzeciej na koszt Sprzedawcy.

§ 9. Sprzedawca nie może przelewać praw lub obowiązków wynikających z niniejszej umowy w całości lub części na osoby trzecie bez zgody Nabywcy, a jeśli osoba trzecia jest osobą niewymienioną w § 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 lutego 1949 r. w sprawie dostaw, robót i usług na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych (Dz. U. R. P. Nr 12, poz. 73 i Nr 58, poz. 448) ponadto bez zgody Ministra, któremu podlega.

§ 10. Związane z zawarciem niniejszej umowy podatki i opłaty ponosi Sprzedawca.

§ 11. 1. Postanowienia umowy obowiązują bez potrzeby osobnych wezwań i stawiania w zwłocę.

2. Zamówienia dodatkowe lub zmiany umowy mogą nastąpić jedynie w drodze pisemnych umów dodatkowych.

§ 12. Umowa spisana została w dwóch jedno-brzmiących egzemplarzach po jednym dla każdej ze stron.

UWAGI DO ODSYŁACZY

¹⁾ — podać należy bliższe określenie opakowania np. skrzynie oraz jego rodzaj np. zwrotne, wysyłkowe przy uwzględnieniu uchwały KERM z dnia 12 maja 1950 r. w sprawie zwrotu opakowań (Biuletyn PKPG Nr 10, poz. 128) oraz przepisów na jej podstawie wydanych, a w szczególności zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 12 lipca 1950 r. w sprawie ustalenia opakowań, podlegających zabezpieczeniu i zwrotowi oraz określenia wytycznych organizacji zwrotów opakowań (Biuletyn PKPG, Nr 15, poz. 178).

²⁾ — pierwszy wariant należy zamieścić w przy-padku, gdy odnośnie tego rodzaju opakowania wydane zostało zarządzenie Ministra Handlu Wewnętrznego przewidziane w § 2 powołanej pod ¹⁾ uchwały KERM, a wariant drugi, gdy takie zarządzenie nie zostało wydane.

³⁾ — po tym paragrafie strony w razie potrzeby zamieszczają szczegółowe postanowienia dotyczące przesyłki towaru i jego odbioru z kolei — analogiczne jak §§ 11 oraz 13—15 wzoru umowy szczegółowej (planowej), stanowiącego załącznik Nr 2 do zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 7 sierpnia 1950 r. (Monitor Polski Nr A-92, poz. 1146).

⁴⁾ — upoważnienie do odbioru powinno być wystawione zgodnie z okólnikiem Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 9 maja 1950 r. w sprawie wprowadzenia jednolitego typu upoważnień do odbioru wszelkich dostaw (Biuletyn PKPG Nr 10, poz. 136).

⁵⁾ — zamiast tego paragrafu strony w razie potrzeby zamieszczają szczegółowe postanowienia o badaniu towaru — analogiczne jak w §§ 6 i 7 oraz 11—14 wzoru Nr 1 umowy szczegółowej (planowej) lub §§ 7 i 8 oraz 16—20 wzoru Nr 2, stanowiących załącznik do

zarządzenia Przewodniczącego Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego z dnia 7 sierpnia 1950 r. (Monitor Polski Nr A-92, poz. 1146).

⁶⁾ — należy wstawić wysokość procentu — do 0,40%.

⁷⁾ — należy wstawić wysokość procentu — do 15%.

⁸⁾ — zamieszcza się w przypadku, gdy towar ma być dostarczony w opakowaniu innym, niż określono w Ogólnych Warunkach Dostaw; w tym przypadku należy podać rodzaj opakowania i warunki jego zwrotu.

Oprac. adw. R. O.

PRZEGLĄD WYDAWNICTW

KSIAŻKI

J.E. Rubinsztejn. Rozrachunki pieniężne przedsiębiorstw socjalistycznych. Gosfinizdat. Moskwa, 1950.

Przedsiębiorstwo socjalistyczne otrzymuje od Państwa środki obrotowe, które zużywane są na produkcję. Towar zostaje sprzedany, a z uzyskanych pieniędzy dokonuje się wypłat wynagrodzeń pracownikom, zakupuje się nowy surowiec i paliwo, opłaca podatki, część odprowadza się jako zysk. Mechanizm rozrachunków pieniężnych między przedsiębiorstwami socjalistycznymi ściśle jest w ten sposób związany z obrotem towarów. W interesie przedsiębiorstw dokonujących sprzedaży leży jak najszybsze uzyskanie zapłaty i jak najszybszy odkup zużytego surowca. Zwłoka w zapłacie może uniemożliwić wypłatę wynagrodzeń pracownikom, uniemożliwić zakupy surowca i materiałów, spowodować przerwę w produkcji. Gdyby uzyskanie pieniędzy możliwe było zawsze dopiero po odbiorze towaru przez nabywcę — następowałoby to w różnych terminach, zależnie od tego, na jaki dystans i jakimi środkami dokonywany jest transport. Ta okoliczność uzasadnia niekiedy potrzebę stosowania instytucji kredytu krótkoterminowego. Z chwilą, gdy towar został wysłany, sprzedawca może uzyskać w Banku Państwa (Gosbank) kredyt, do wysokości wartości towarów „w drodze”. Rozrachunki między przedsiębiorstwami z tytułu umów kupna sprzedaży są także załatwiane z reguły przez Bank Państwa. W tym celu każda organizacja gospodarcza musi otworzyć sobie rachunek rozliczeniowy albo bieżący w jednym z oddziałów tego Banku. Rozrachunki z tytułu inwestycji przeprowadzane są w zasadzie nie przez Bank Państwa ale przez banki wkładów długoterminowych (spec-banki). Mimo to i tutaj Bank Państwa odgrywa dużą rolę, a to z następujących powodów: po pierwsze dlatego, że dostawcy materiałów potrzebnych do inwestycji są przedsiębiorstwami rozliczającymi się z tytułu dostaw przez Bank Państwa, a po drugie dlatego, że banki specjalne nie posiadają takiej, jak Bank Państwa, rozbudowanej sieci oddziałów. W miejscowościach, gdzie nie ma oddziału banku specjalnego, oddział Banku Państwa działa na jego rachunek.

Rozliczenia gotówkowe między przedsiębiorstwami socjalistycznymi przewidziane są (aby Banku nie przeciążyć) przy drobnych transakcjach, w zasadzie, ale nie zawsze, do 1000 rb., jeśli odbiorca i nabywca znajdują się w tej samej miejscowości i do 500 rb. w innych przypadkach.

Również kolchozy mogą domagać się zapłaty gotówką za dostarczone Państwu artykuły. W praktyce prawo to jest wykorzystywane w mniejszym stopniu. Bezpośrednie udzielanie kredytu przez jedną organizację socjalistyczną innej zniesione zostało w roku 1930/31.

Do tego czasu weksel i dyskonto weksli w gospodarce Związku Radzieckiego odgrywały poważną rolę.

Scentralizowanie całego niemal obrotu towarowego w bankach umożliwia prowadzenie stałej kontroli rozrachunków. Bank sprawdza zgodność z prawem, poszczególnych czynności i ich zgodność z zasadą rozrachunku gospodarczego. Nie należy jednak wyprawiać stąd wniosku, że kontrola pieniądzem jest kontrolą wstępną. Bank nie może i nie powinien brać na siebie odpowiedzialności za celowość operacji, w wy-

niku których powstał rozrachunek. Bank może i powinien odmówić przeprowadzenia czynności rozrachunkowych w tych tylko przypadkach, gdy ma miejsce naruszenie przepisów prawa, np. gdy ze środków obrotowych mają być pokryte wydatki na inwestycje itp.

W roku 1931 zostało zniesione, praktykowane uprzednio, automatyczne regulowanie faktur wystawionych przez sprzedawców, bez wyczekiwania na akceptację odbiorcy i bez względu na to, czy odbiorca posiadał na swoim rachunku wystarczające fundusze. Z nielicznymi wyjątkami, jako regułę przyjęto obecnie, że zapłata następuje tylko, jeśli odbiorca zaakceptował fakturę i jeśli posiada środki na pokrycie należności.

Forma „akceptu” jest najbardziej rozpowszechniona. Ten tryb stosowany jest w 70% całego obrotu pieniężnego. Drugie miejsce zajmuje forma rozrachunków wzajemnych między organizacjami socjalistycznymi (20%) i trzecie (3%) akredytywa.

Forma „akceptu” stosowana jest w zasadzie przy płatnościach należności za towary i za usługi. Organ zobowiązany do zapłaty powinien zaakceptować otrzymaną fakturę w ciągu trzech dni. Może się zdarzyć i zwykle tak bywa, że najprzód przychodzi rachunek, a następnie dopiero towar. Akceptując rachunek akceptant wyraża zgodę na zapłatę tylko na podstawie danych zawartych w samym rachunku. Jeżeli po nadejściu towaru okaże się, że dostawca naruszył zobowiązania umowne, co z samego rachunku nie było widoczne — nabywca, pomimo że zaakceptował rachunek, może wystąpić z żądaniem do sprzedawcy, a gdy ten jego słusznych żądań nie uwzględni, zgłosić spór w komisji arbitrażowej.

Gdy nabywca i dostawca przebywają w różnych miejscowościach, sama zapłata za towar następuje w ciągu 10 dni. Terminy dla akceptu i termin płatności zaczynają biec w dniu nadejścia rachunku do tego oddziału Banku Państwa, w którym odbiorca posiada konto.

Jeżeli dostawca i nabywca posiadają siedzibę w tej samej miejscowości, termin dla akceptu i zapłaty jest ten sam i wynosi 2 dni. Również wtedy, gdy nabywca i odbiorca przebywają w różnych miejscowościach, w niektórych przypadkach terminy zapłaty są krótsze niż 10 dni. Np. zapłata należności za roboty inwestycyjne i zapłata należności przypadających przedsiębiorstwu produkcyjnym od ich central zbytu powinna nastąpić w ciągu 3 dni.

Akceptacja następuje w sposób milczący, dorozumiany. Odbiorca zawiadamia bank tylko wtedy, gdy kwestionuje należność w całości albo w części. Odмова zapłaty musi zawierać uzasadnienie. Od roku 1939 do umów między przedsiębiorstwami wprowadzono przepis zawierający wyliczenie tych wszystkich przypadków, gdy dopuszczalna jest odmowa zaakceptowania rachunku. Bank nie uwzględni sprzeciwu odbiorcy, wniesionego po terminie dla akceptu i sprzeciwu nieuzasadnionego.

Bank nie może jednak sprawdzać merytorycznej słuszności zgłoszonych zastrzeżeń. Sama technika rozrachunku w formie „akceptu” jest następująca: Dostawca składa w swoim oddziale Banku Państwa listę inkasową (płatniecznie) (płatniecznie) w trzech egzemplarzach i dołącza odpis faktury. Jednocześnie przesyła odpis faktur odbiorcy.

Bank siedziby dostawcy sprawdza listę inkasową, a następnie przesyła ją wraz z odpisem faktury do oddziału Banku w siedzibie odbiorcy. Oddział Banku odbiorcy przelewa należność na konto dostawcy, jeżeli odbiorca nie zgłosił sprzeciwu i posiada odpowiednie fundusze

Jeżeli nabywca zgłosił sprzeciw, Bank powinien uczynić wszystko, co jest możliwe, aby towar został należycie użyty. W szczególności, stosownie do poleceń dostawcy, powinien skierować towar do organizacji gospodarczych, którym jest potrzebny. Jeżeli nabywca sprzeciwu nie zgłosił, ale nie ma na swym rachunku potrzebnych funduszy, Bank przechowa rachunek, który uważany jest oddaj za tytuł egzekucyjny i pokryje należność przypadającą z tego rachunku z wpływów, które włyną na konto odbiorcy w dniach następnych.

A k r e d y t y w a stosowana jest wtedy, gdy nabywca przeprowadza odbiór jakościowy w siedzibie dostawcy albo gdy rozliczenia następują w miarę częściowego wykonania robót w innej miejscowości. Dostawca może także uzależnić wysyłkę towaru od wydania przez Bank akredytywy w tych przypadkach, gdy przekonał się już kilkakrotnie, że nabywca nie płaci należności w terminie i wobec tego nie zasługuje na zaufanie.

R o z l i c z e n i a p l a n o w e, to umowa między dostawcą i odbiorcą, że przy dostawach o charakterze powtarzającym się, zapłata będzie dokonywana w określonych terminach. Na przykład przedsiębiorstwa handlowe i jadalnie pobierają codziennie w przybliżeniu taką samą ilość pieczywa, mleka, mięsa itp. Zamiast przeprowadzać rozliczenie co do każdej dostawy osobno, umawiają się, że odbiorca będzie codziennie lub co drugi dzień wpłacał dostawcy określoną sumę, a rozliczenia będą przeprowadzane co 10 lub co 15 dni.

Istnieje specjalny tryb rozliczeń stosowany przy zbyciu produkcji za pośrednictwem centrali zbytu i przy skupie produkcji rolnej. Np. centrale zbytu przemysłu ciężkiego posiadają rachunki nie tylko w Oddziale Banku swojej siedziby, ale również w siedzibach zakładów, których produkcję odbierają. Na zlecenie centrali zbytu i w jej imieniu zakład produkcyjny wysyła towar, fakturę i rachunek bezpośrednio do nabywców, składając je jednocześnie w swoim Oddziale Banku. Oddział Banku dokonuje dwóch czynności — na podstawie rachunku dokonuje zapłaty należności, przypadającej zakładowi produkcyjnemu od centrali zbytu i przesyła dwa odpisy rachunku do Oddziału Banku nabywcy, celem zainkasowania należności dla centrali.

W przypadku odmowy akceptu Bank obciąża sumą zakwestionowanej faktury zakład produkcyjny (który zainkasował już należność od centrali zbytu). Organizacje skupu artykułów rolnych zgodnie z wytycznymi Rządu i Partii nie mogą w żadnych okolicznościach dopuścić się zwłoki w zapłacie należności, przypadającej kołchozom. Dlatego Bank reguluje takie należności bez względu na to, czy mieszczą się w ramach limitu i czy organizacja skupująca wyczerpała już fundusze znajdujące się na jej rachunku bankowym.

Specjalny tryb regulowania należności przewidziany został także za usługi transportowe. Przedsiębiorstwo, które wysyła towar, może otrzymać książeczkę z gwarantowanymi przez Bank czekami. Czeki mogą być wystawione tylko na kwotę wpisaną do książeczki.

Kiedy dwie lub więcej organizacje pozostają ze sobą w stałych stosunkach z tytułu świadczonych wzajemnie usług lub wzajemnych dostaw towarów, zawierane bywają umowy o rozrachunek okresowy na podstawie sald. Jedna z organizacji upoważniona zostaje do sporządzania salda za pewien okres czasu. Saldo stanowi

tytuł rozliczeniowy dla wszystkich organizacji związanych umową.

Na podobnej zasadzie oparte są Biura Rozrachunkowe, łączące organizacje jednego albo kilku pionów. Utworzenie takiego biura jest celowe, gdy stosunki pomiędzy biorącymi udział w takim rozrachunku organizacjami posiadają charakter mniej lub więcej trwały i jeżeli w drodze potrąceń może ulec umorzeniu przynajmniej 30% należności. J. Mayzel

CZASOPISMA

Państwo i Prawo, Zeszyt 12, Grudzień 1950 r.
Leszek Lernell, Plan Sześćioletni a zadania prawników

Wszelkie próby identyfikowania prawa z ekonomiką, sprowadzenia prawa do problemów ekonomicznych są ostro zwalczane przez prawników radzieckich. Zagadnienie zwalczania nihilizmu prawniczego posiada szczególne znaczenie przy omawianiu prawa, dotyczącego fundamentów i kierunku rozwoju naszej ekonomiki, jakim jest Plan Sześćioletni, przy omawianiu zadań prawa i prawników w realizacji Planu Sześćioletniego. Omawiając te sprawy, musimy pamiętać o aktywnej, twórczej roli prawa, jako regulatora stosunków społecznych. Każdy plan zatwierdzony w formie przewidzianej przez ustawę jest bezwarunkowo obowiązujący. Specjalnie jeśli chodzi o Plan Sześćioletni, ustawa ta nie tylko pod kątem widzenia jej przepisów, ale i pod względem jej formy, pod względem jej sformułowań i konstrukcji stanowi wzór i przykład dla ustawodawstwa Polski Ludowej.

Zadania prawników w okresie Planu Sześćioletniego autor określa w sposób następujący: mobilizacja wysiłków naszych naukowców w kierunku teoretycznego opracowania wysuniętych przez zadania planu problemów. W dziedzinie prawa cywilnego wymaga opracowania zwłaszcza problem własności przedsiębiorstw państwowych, ich obrotu, umów planowych. Wymaga opracowania wiele zagadnień z dziedziny prawa pracy, finansowego, rodzinnego. „Jest rzeczą jasną, iż bez naukowej, marksistowskiej analizy tych zagadnień, nie potrafimy rozwiązać ogromnych zadań kodyfikacyjnych...”

Niezwykle doniosłe i ogromne są zadania wypływające z założeń Planu Sześćioletniego na odcinku nauki prawa karnego. Represja karna jest wprawdzie elementem pomocniczym w ofensywie socjalizmu, nie mniej, jest ona — jak mówi Stalin — elementem nieodzownym.

Zadania wynikające z planu nie dotyczą oczywiście wyłącznie nauki, ale również praktyki wymiaru sprawiedliwości. Problematyka planu zarysowuje się z całą siłą i wyrazistością także na innych odcinkach praktyki prawniczej. „Dotyczy ona bezpośrednio pracy prawników zatrudnionych w przedsiębiorstwach państwowych, spółdzielniach albo urzędach. Rola prawnika — radcy prawnego przedsiębiorstwa lub urzędu sprowadza się do tego, by swoją znajomością prawa Polski Ludowej, jego zadań, jego celów dopomagać administracji w realizowaniu zadań Planu. Jeżeli rola prawa Polski Ludowej w realizacji naszych planów gospodarczych jest i musi być aktywna, twórcza — wynika stąd, że rola radcy prawnego i jego pomoc prawna musi być oparta na głębokiej znajomości zadań wykonania Planu w ogóle i w danym przedsiębiorstwie w szczególności. Radca prawny winien zawsze zdawać sobie sprawę ze znaczenia Planu, jako dyrektywy obowiązującej, jako aktu prawnego zasadniczej doniosłości oraz ze znaczenia i roli prawa Polski Ludowej w realizacji zadań gospodarczych budującego socjalizm państwa ludowego. J. M.

Wydawca „POLSKIE WYDAWNICTWA „GOSPODARCZE“ Warszawa, ul. Poznańska 15, tel. 7-39-45.

Redakcja: Komitet Redakcyjny — Buczkowski Stefan, Hermelin Aleksander, Mayzel Jerzy, Mizera Stefan, Rzepka Zbigniew

Adres Redakcji: Warszawa, ul. Frascati 4 m. 2, telefon 8-12-19

Prenumerata i kolportaż: PPK „Ruch“ Warszawa, ul. Srebrna 12, tel. 8-71-80. Konto PKO I-14396

Warunki prenumeraty: rocznie 42 zł, półrocznie 21 zł, kwartalnie 10,50 zł.

Zam. 1588 z dn. 23.3.51. Nakład 8.700 egz. Ukończono w kwietniu 1951 r.

Druk. „Prasa Demokratyczna“, Warszawa, Śniadeckich 16.

Cena 3,50 zł.

2-B-28737